[2023] 5 ఎస్.సి.ఆర్.

ప్రశాంత్ కుమార్ సాహూ & ORS.v.చారులత సాహు & ORS.

(సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 2913-2915 ఆఫ్ 2018)

మార్చి 29, 2023

[ఎ. ఎస్. బోపన్న మరియు జె. బి. పర్దివాలా, జె.జె.]

హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 - పార్టీలను నియంత్రించే చట్ట సవరణ - విభజన దావా - 6, 1956 చట్టం 2005 నాటికి సవరించబడింది, తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్స్ ముగియడానికి ముందు - ప్రభావం - ముగింపు: విభజన దావాను దశలవారీగా నిర్ణయించాల్సి ఉంటుంది మరియు తుది డిక్రీ ఆమోదించిన తరువాత మాత్రమే దానిని పూర్తిగా మరియు పూర్తిగా నిర్ణయించవచ్చు - అందువల్ల, పార్టీలను నియంత్రించే చట్టాన్ని తుది డిక్రీ ముగియడానికి ముందు సవరించారు. అటువంటి సవరణ ద్వారా ప్రయోజనం పొందిన పక్షం (ప్రస్తుత కేసులో ఇద్దరు కూతుళ్ల మాదిరిగా) సవరణను పరిగణనలోకి తీసుకొని దానిని అమలు చేయమని ట్రయల్ కోర్టుకు అభ్యర్థన చేయవచ్చు - పిటిషనర్ తన దివంగత తండ్రుల ఆస్తులన్నింటిలో 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు - హైకోర్టు ధృవీకరించిన విధంగా ట్రయల్ కోర్టు రూపొందించిన ప్రాథమిక డిక్రీ (హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005.

హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 – 2005 నాటికి సవరించబడిన సవరణ - వినీత శర్మ కేసులో వివరణ - సవరణకు ముందు మరియు తరువాత చట్టం యొక్క స్థితిగతులు - చర్చించబడింది - హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005.

సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908 – O.XXIII, r.3; లేదా.XLI, r.22,o.XLIII, r.1-A (2) - క్రాస్ అప్పీల్ - మెయింటెనెన్స్ - నిర్వహణ : అప్పీల్ హక్కు అనేది చట్టం యొక్క జీవి - అప్పీలును ఇష్టపడే హక్కు - క్రాస్ అప్పీల్ అనేది అప్పీల్ యొక్క ప్రాథమిక హక్కును ఉపయోగించడం మరియు ప్రక్రియలు మాత్రమే ఉంటాయి - క్రాస్ అప్పీల్ ఆబ్జెక్టర్ కు యు/ఓ.ఎక్స్ ఎల్ ఐ, ఆర్.22 r/w O.XLII, r.22 r/w O.XLIII, R.1-A (2) సెటిల్ మెంట్ అగ్రిమెంట్ ల యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును క్రాస్ అప్పీల్ ద్వారా ప్రశ్నించడానికి చట్టంలో తనకు హక్కు ఉందని సమర్పించడానికి, U/O.XXIII, R.3 ద్వారా క్రాస్ అప్పీల్ ద్వారా - ఈ విధంగా, ప్రస్తుత కేసులో, ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2,[2023] 5 ఎస్.సి.ఆర్. 20 ద్వారా సెటిల్ మెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును ప్రశ్నిస్తూ క్రాస్ అప్పీల్ దాఖలు చేయబడింది.

సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908 - లేదా.XXIII, r.3 - అన్ని పక్షాల రాతపూర్వక సమ్మతి లేకుండా సెటిల్ మెంట్ అగ్రిమెంట్ - చెల్లుబాటు: లేదా XXIII, R.3 కింద, దావాలో ఒక దావాను పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం లేదా రాజీ ద్వారా సర్దుబాటు చేసినప్పుడు, ఒప్పందం రాతపూర్వకంగా మరియు ఇరుపక్షాలచే సంతకం చేయబడాలి మరియు వాటి మధ్య పూర్తి ఒప్పందం ఉండాలి - ప్రస్తుత సందర్భంలో, మొదటి అప్పీలులో హైకోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టిన సెటిల్ మెంట్ పత్రంపై పిటిషనర్ తన సంతకాన్ని ఉంచలేదు - అందువల్ల, ఇది చట్టవిరుద్ధం, అన్ని పక్షాల రాతపూర్వక సమ్మతి లేకుండా ఉండటం - ఉమ్మడి ఆస్తి విభజనకు సంబంధించి, కొన్ని

పక్షాల మధ్య సమ్మతి ద్వారా ఒక డిక్రీని నిర్వహించడం సాధ్యం కాదు - అందువల్ల, ప్రతివాది నెం.1 మరియు 2 మధ్య పరిష్కారాలు చట్టప్రకారం లేవు.

అభ్యాసం మరియు విధానం - స్పష్టమైన సమ్మతి లేకుండా బైఅడ్వోకేట్ పై సంతకం చేసిన రాజీ పిటిషన్ - కోర్టు విధి - చర్చించబడింది.

అప్పీళ్లను తోసిపుచ్చిన హైకోర్టు

1. ప్రకాశ్ కు, దానమ్మకు మధ్య వైరుధ్యం ఉన్నందున ప్రకాశ్ లో పేర్కొన్న వాక్యానికి పొంతన లేదని ఈ కోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం అనుమానం వ్యక్తం చేసింది. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 వివరణకు సంబంధించిన ప్రశ్నను విస్తృత ధర్మాసనానికి నివేదించారు. వినీతా శర్మలో న్యాయవాద స్థితిగతులను విస్తృత ధర్మాసనం తేల్చింది. ప్లెయింట్ లో షెడ్యూల్ ప్రకారం అన్ని ఆస్తుల్లో కూతుళ్లకు 1/3 వ వంతు వాటా లభిస్తుంది. తుది డిక్రీని ఆమోదించే సమయంలో వినీత శర్మ చెప్పిన మాటకు అనుగుణంగానే ఇది ఉంటుంది. హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ధృవీకరించిన ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన ప్రాథమిక డిక్రీని బట్టి అందులోని అంశాలు అంతిమమైనవిగా పరిగణించబడతాయి, అయితే విభజన దావాను దశలవారీగా నిర్ణయించాల్సి ఉన్నందున, తుది తీర్పు వెలువడిన తరువాత మాత్రమే వాటిని పూర్తిగా మరియు పూర్తిగా నిర్ణయించవచ్చు. తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్స్ ముగియడానికి ముందే పార్టీలను నియంత్రించే చట్టాన్ని సవరించినందున, అటువంటి సవరణ ద్వారా ప్రయోజనం పొందిన పార్టీ (ఈ కేసులో ఇద్దరు కుమార్తెల మాదిరిగా) సవరణను పరిగణనలోకి తీసుకొని దానిని అమలు చేయమని ట్రయల్ కోర్టుకు అభ్యర్థన

చేయవచ్చు. పార్టీల వాటాలను నిర్ణయించేటప్పుడు కింది న్యాయస్థానాలపై చట్ట తప్పిదం జరిగిందని చెప్పలేం. ఇప్పుడు చేయాల్సిందల్లా 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లోని నిబంధనల సవరణను అమలు చేయడం, తదనుగుణంగా పార్టీల వాటాలను నిర్ణయించడం. వాది తన తండ్రి యొక్క అన్ని ఆస్తులలో 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు. పిటిషనర్ల తరఫున లేవనెత్తిన ఆస్తులన్నీ పూర్వీకులవేనా అనే అంశం ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. [పేరాలు 63, 64, 80 మరియు 82] [56-A-B; 67-B-D, F]

వినీత శర్మ వర్సెస్ రాకేష్ శర్మ అండ్ ఇతరులు (2020) 9 ఎస్సీసీ 1 : [2020] 10 ఎస్సిఆర్ 135 - ఆధారపడింది.

ప్రకాశ్, వి. పూలవతి మరియు ఇతరులు (2016) 2SCC 36 : [2015] 12 SCR 579; దానమ్మ అలియాస్ సుమన్సూర్పూర్, మరొకరు వి. అమర్ అండ్ ఇతరులు (2018) 3 SCC343 : [2018] 2 SCR 553 – సూచించబడింది.

2.1 అప్పీలుదారుల (ప్రతివాది నెం.1 మరియు ప్రతివాది నెం.2) మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం చెల్లుబాటు కాదనే కారణంతో ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ ను హైకోర్టు అనుమతించడం సమంజసమేనా మరియు సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII నియమం 3 ప్రకారం కట్టుబడి ఉంటుంది.

అప్పీలు హక్కు అనేది శాసనం ఇచ్చిన హక్కు. అప్పీల్ చేసుకునే హక్కు లేదు. చట్టం పిటిషనర్ కు హక్కును, న్యాయస్థానానికి అధికారం కల్పిస్తే తప్ప ఎలాంటి అప్పీలును దాఖలు

చేయడం, విచారించడం లేదా మెరిట్ ఆధారంగా నిర్ణయించడం కుదరదు. అభ్యంతరాలను ఇష్టపడే హక్కు అప్పీలును ఇష్టపడే హక్కును కలిగి ఉంటుంది. అందువల్ల సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLI రూల్ 22 కింద క్రాస్ అప్పీల్ సాధారణ మొదటి అప్పీలు వలె ప్రభావవంతంగా ఉంటుందని మరియు రెగ్యులర్ మొదటి అప్పీలును కొట్టివేసినా లేదా ఉపసంహరించుకున్నా అదే వర్తిస్తుందని ప్రతివాది నెం.2 (ప్రతివాది నెం. 2) తరఫున హాజరైన న్యాయవాది వాదించారు. క్రాస్ అప్పీల్ అనేది అప్పీల్ యొక్క ప్రాథమిక హక్కును ఉపయోగించడం మరియు ప్రక్రియ మాత్రమే మారుతుంది. సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-A (2)తో పాటుగా సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-A (2) ప్రకారం క్రాస్ అప్పీల్ ఆబ్జెక్టర్ కు సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 కింద నమోదు చేయబడ్డ సెటిల్ మెంట్ అగ్రిమెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును క్రాస్ అప్పీల్ ద్వారా ప్రశ్నించే హక్కు చట్టంలో ఉందనే వాదనను సరిదిద్దడానికి హక్కు ఉంది. సెటిల్ మెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును ప్రశ్నిస్తూ ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ చట్టపరంగా కొనసాగించదగినది. [పేరాలు 83, 85, 86, 88,91] [67-G-H; 68-D; 69-E; 70-A-B; 74-F]

ఊర్మిళా దేవి మరియు ఇతరులు వర్సెస్ బ్రాంచ్ మేనేజర్, నేషనల్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ మరియు మరొకటి (2020) 11 ఎస్సిసి 316 : [2020] 3 ఎస్సిఆర్ 498; బన్వారీ లాల్ వర్సెస్ చందోదేవి (శ్రీమతి) మరియు మరొకరు (1993) 1 ఎస్ సిసి 581 : [1992] 3 ఎస్. ఎస్ సిఆర్ 524; విపన్ అగర్వాల్, మరో వి. రామన్ గండోత్రా మరియు ఇతరులు 2022 SCC OnLine SC 1357 (దానిపై ఆధారపడింది)

2.2 సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 ప్రకారం, దావాలో ఉన్న క్లెయిమ్ పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం లేదా రాజీ ద్వారా సర్దుబాటు చేయబడినప్పుడు, రాజీని పార్టీలు రాతపూర్వకంగా రాయాలి మరియు సంతకం చేయాలి మరియు వారి మధ్య పూర్తి అంగీకారం ఉండాలి. మొదటి అప్పీలులో హైకోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టిన సెటిల్ మెంట్ పత్రంపై పిటిషనర్ తన సంతకాన్ని ఉంచకపోవడం గమనార్హం. తన సోదరుడికి అంటే ప్రతివాది నెం.1 కు, ఆమె సోదరికి అంటే ప్రతివాది నెం.2 కు మధ్య జరిగిన గొడవలో తానెప్పుడూ పాల్గొనలేదని పిటిషనర్ స్పష్టం చేశారు. ఈ ఒక్క కారణంతోనే అన్ని పక్షాల లిఖితపూర్వక అంగీకారం లేకుండా ఈ ఒప్పందం చట్టవిరుద్ధమని చెప్పవచ్చు. ఉమ్మడి ఆస్తుల విభజనకు సంబంధించిన దావాలో కొన్ని పక్షాల మధ్య అంగీకారంతో కూడిన డిక్రీని అమలు చేయలేం. [పరాస్ 93, 94] [76-ఇ-జి]

గురుప్రీత్ సింగ్ వర్సెస్ చతుర్ భుజ్ గోయల్ (1988) 1 ఎస్ సిసి 270: [1988] 2 దక్షిణ మధ్య రైల్వే 401 -

3. సెటిల్ మెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటుకు సంబంధించిన సందర్భాల్లో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన మూడవ ప్రశ్న ఏమిటంటే, క్రాస్-ఆబ్జెక్ట్ తరఫున వాదించిన న్యాయవాది అంటే ప్రతివాది నో. 2 మంది సమ్మతి లేకుండా రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేసి ఉండవచ్చు. రాజీ ఒప్పందం యొక్క వాస్తవికత మరియు చట్టబద్ధతను నిర్ధారించడం కోర్టు యొక్క అత్యవసర కర్తవ్యం. ఈ కేసులో మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు ఇరుపక్షాల వాంగ్మూలాలను రికార్డు చేయకపోవడం, సెటిల్మెంట్ నిబంధనలపై ఎలాంటి విచారణ జరపకపోవడం గమనార్హం. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఎలాంటి స్పష్టమైన అధికారం లేకుండా, న్యాయవాదికి అనుకూలంగా ప్రత్యేక

వకలత్నామాను అమలు చేయకుండానే రాజీ పిటిషన్ పై అడ్వకేట్ సంతకం చేశారని హైకోర్టు తన ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొంది. నిజానికి రాజీ ఒప్పందంలో అధికారాన్ని స్పష్టంగా కుదించారు. ప్రతివాది నెం.1, 2ల మధ్య జరిగిన సెటిల్ మెంట్లు చట్టవిరుద్ధమని హైకోర్ట్ తేల్చిచెప్పింది. [పేరాలు 100,104] [79-C-D; 85-G]

4. హైకోర్టు ఆమోదించిన ట్రయల్ కోర్టు రూపొందించిన ప్రాథమిక డిక్రీలో పిటిషనర్లు 1/3వ వంతు వాటాను పొందేలా సవరించారు, అందువల్ల పిటిషనర్లు మొత్తం ఆస్తులలో అంటే స్వర్గీయ శ్రీ కుమార్ సాహూ యొక్క పూర్వీకులు మరియు స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తులలో 1/3వ వంతు వాటా పొందడానికి అర్హులు. ట్రయల్ కోర్టు తదనుగుణంగా డిక్రీని సవరించాలి. ఒరిజినల్ డిఫెన్స్ నెం.1 మరియు 2 మధ్య ఒప్పందం చట్టానికి అనుగుణంగా లేదు, అందువల్ల ఇందులోని దరఖాస్తుదారులు ఒరిజినల్ డిఫెన్స్ నెం.2 యొక్క వాటాకు అర్హులు కారు. పిటిషనర్లు దావా ఆస్తులలో వారి 1/3వ వంతు వాటాను మాత్రమే పొందడానికి అర్హులు. [పేరా 105] [85-H; 86-A-C]

హిమాలయన్ కోఆపరేటివ్ గ్రూప్ హౌసింగ్ సొసైటీ వర్సెస్ బల్వాన్ సింగ్ అండ్ ఇతరులు (2015) 7 ఎస్ సిసి 373 : [2015] 4 ఎస్ సిఆర్ 616 - ఆధారపడింది.

బాయ్ చంచల్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ సయ్యద్ జలాలుద్దీన్ మరియు ఇతరులు (1970) 3 ఎస్ సిసి 124 : [1971] 2 ఎస్ సిఆర్ 171; బైరామ్ పెస్టోంజి గరివాలా వర్సెస్ యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ ఇతరులు (1992) 1 ఎస్ సిసి 31 : [1991] 1 ఎస్ సిఆర్ 187; డి.ఎస్.లక్ష్మయ్య మరియు మరొకరు

వి.ఎల్.బాలసుబ్రహ్మణ్యం మరియు మరొకరు (2003) 10 ఎస్.సి.సి 310 : [2003] 3 ఎస్.సి.ఆర్ 13; జినేశ్వర్ దాస్ (చనిపోయినవారు) మరియు ఇతరులు వి.జగ్రాణి (శ్రీమతి) మరియు మరొకరు (2003) 11 SCC 372 : [2003] 4 Suppl.SCR 179; ఎల్.ఆర్ ద్వారా పుష్పాదేవి భగత్ (మృతుడు). సాధనా రాయ్ (శ్రీమతి) వర్సెస్ రాజిందర్ సింగ్ మరియు ఇతరులు (2006)5 ఎస్ సిసి 566 : [2006] 3 ఎస్ సిఆర్ 370; గండూరి కోటేశ్వరమ్మ మరియు మరొకరు వి.చాకిరి యానాది మరియు మరొకరు (2011) 9 ఎస్.సి.సి 788 : [2011] 12 ఎస్.సి.ఆర్ 968; బద్రీనారాయణ్ శంకర్ భండారీ, ఇతరులు వి.ఓంప్రకాశ్ శంకర్ భండారీ ఏఐఆర్ 2014 బోమ్ 151(ఎఫ్బి); యునైటెడ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, కలకత్తా వర్సెస్ అభిజిత్ టీ కంపెనీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అండ్ ఇతరులు (2000) 7 ఎస్ సిసి 357: [2000] 3 ఎస్ సిఆర్ 153 - సూచించబడింది.

నిత్యమోని దాసి వర్సెస్ గోకుల్ చంద్ర సేన్ (1911) 9 ఇండ్యాస్ 210 (క్యాల్); వీర్ సింగ్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ ఖరక్ సింగ్ మరియు ఇతరులు ఎఐఆర్ 1925 లాహ్ 280; తారాప్రసన్న సర్కార్, కాళికామోహన్ సర్కార్ తదితరులు AIR1924 80; గోవిందమ్మాళ్ వర్సెస్ మరిముత్తు మైస్త్రీ అండ్ అథర్స్ ఎఐఆర్ 1959 మ్యాడ్ 7 - ప్రస్తావించబడింది.

కేస్ లా రిఫరెన్స్

[1971] 2 SCR 171 పేరా 28 (i) కు సూచించబడింది

[1991] 1 సప్ల్. ఎస్.సి.ఆర్ 187 పేరా 28 (ii) కు సూచించబడింది.

[2003] 3 సూప్. ఎస్.సి.ఆర్ 13 పేరా 28 (iii) కు సూచించబడింది.

[2003] 4 సూప్. ఎస్.సి.ఆర్ 179 పేరా 28 (iv) కు సూచించబడింది.

[2006] 3 సూప్. SCR 370 పేరా 28 (v) కు సూచించబడింది.

[2011] 12 SCR 968 పేరా 30, 38, 59 & 60 కు సూచించబడింది

[2015] 12 SCR 579 పేరా 61, 63 కు సూచించబడింది

[2018] 2 SCR 553 పేరా 61, 62 & 63 కు సూచించబడింది

[2000] 3 ఎస్.సి.ఆర్ 153 పేరా 77 లో ప్రస్తావించబడింది.

[2020] 10 ఎస్.సి.ఆర్ 135 పేరా 80 పై ఆధారపడింది

[2020] 3 SCR 498 పేరా 85 పై ఆధారపడింది

[1992] 3 ఎస్.సి.ఆర్ 524 పేరా 89 పై ఆధారపడింది.

[1988] 2 SCR 401 పేరా 93 పై ఆధారపడింది

[2015] 4 SCR 616 పేరా 101 పై ఆధారపడింది

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నంబర్లు 2913-2915 ఆఫ్ 2018.

కటక్ లోని ఒరిస్సా హైకోర్టు 05.05.2011 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి 2000 యొక్క ఎ.హెచ్.ఓ నెంబరు 133 మరియు 2007 ఎంసి నెం.24.

ఆర్.బసంత్, సీనియర్ అడ్వకేట్, అశోక్ పాణిగ్రాహి, శ్రీమతి గీతాంజలి దాస్ కృష్ణన్, ఆర్.చందర్చూద్, శ్రీమతి నికితా జయదేవ్, నబాబ్ సింగ్, డి.వెంకటకృష్ణ, అప్పీలర్ల తరఫు అడ్వకేట్లు.

వి.చితాంబరేష్, సీనియర్ అడ్వకేట్, శ్రీమతి బి.సునీతారావు, గున్మయ మాన్, శిబాశిష్ మిశ్రా, అనురాగ్, సోనాల్ గుప్తా, సి.గోవింద్ వేణుగోపాల్, అడ్వకేట్స్.

కోర్టు తీర్పును జె వెలువరించారు. **బి.పర్దివాలా, జె.**

1. శీర్షికతో కూడిన రెండు అప్పీళ్లలో ఇమిడి ఉన్న సమస్యలు పరస్పర సంబంధం కలిగి ఉన్నందున; పక్షాలు కూడా ఒకటే. ఒరిస్సా హైకోర్టు వెలువరించిన తీర్పు, డిక్రీలను కూడా సవాలు చేస్తూనే ఉన్నాయి. వాటిని ఒకే విధంగా విచారణకు స్వీకరించి, ఈ ఉమ్మడి తీర్పు, ఉత్తర్వుల ద్వారా పరిష్కరిస్తున్నారు.

2. ఈ రెండు అప్పీళ్లు అసలు ప్రతివాది నెం.1 (స్వర్గీయ శ్రీప్రఫుల్లా సాహూ ఎస్/ఓ కుమార్ సాహూ) యొక్క చట్టబద్ధమైన ప్రతినిధులు మరియు వారసుల అభ్యర్థన మేరకు ఉన్నాయి మరియు 5.05.2011 న కటక్లోని హైకోర్టు హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ జారీ చేసిన తీర్పు, ఉత్తర్వు మరియు డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా 2000 ఎ.హెచ్.ఓ నెం.133 లో అప్పీల్దారులను హైకోర్టు

డివిజన్ బెంచ్ కొట్టివేసింది. 1980 నాటి టైటిల్ దావా నెంబరు 348 లో ట్రయల్ కోర్టు వెలువరించిన తీర్పు మరియు విభజన డిక్రీలు మూల వాది (ప్రతివాది నెం. 1) మరియు మరొక వైపు ఒరిజినల్ ప్రతివాది దాఖలు చేసిన క్రాస్ అభ్యంతరాలను అనుమతించాయి. 2. ఈ విధంగా మొదటి అప్పిలేట్ కోర్టు దివంగత ప్రఫుల్ల సాహూ మరియు అతని సోదరి మధ్య నమోదు చేసిన రాజీని కొట్టివేసింది మరియు దావాలో ప్రతివాది నెం.2 చెల్లదని ప్రకటించింది.

<u>ఫ్యాక్చువల్ మ్యాట్రిక్స్</u>

3. ఈ వ్యాజ్యం ప్రతివాది నెం.1 (కుమార్ సాహూ యొక్క దివంగత శ్రీ ప్రఫుల్ల సాహూ ఎస్/ఓ) యొక్క చట్టబద్ధమైన ప్రాతినిధ్యం మరియు వారసులు అయిన కుమార్ సాహూ అనే వ్యక్తి యొక్క పూర్వీకుల ఆస్తుల విభజనకు సంబంధించినది, ఇందులో ప్రతివాది నెం.1 అంటే పిటిషనర్ (కుమార్ సాహూ కుమార్తె శ్రీమతి చారులత సాహూ) మరియు ప్రతివాది నెం. 2 ప్రతివాది నెం.2 యొక్క చట్టపరమైన ప్రతినిధులు మరియు వారసులు (శ్రీమతి శాంటిలాటా డి/ఓ కుమార్ సాహూ)

4. సౌలభ్యం కోసం, పార్టీల సంబంధాన్ని ఈ క్రింది వంశపారంపర్య పట్టిక నుండి ఈ క్రింది విధంగా గీస్తారు:

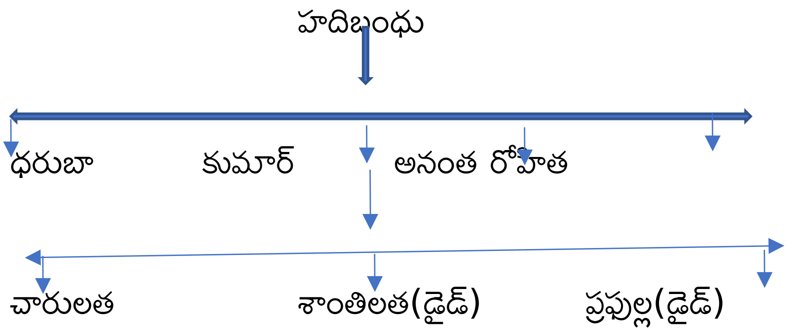

వాది	ప్రతివాది నెం 2	ప్రతివాది నెం 1
(ప్రతివాది నం 1)	ప్రతివాది నెం 2	(అప్పీలేట్)

5. 1940 లో దేశవిభజన అనంతరం పిటిషనర్ తండ్రి, ప్రతివాది నెం.1, ప్రతివాది నెం.2 అనే వ్యక్తి సహ-పార్ట్నర్ గా విధులు నిర్వర్తించిన శ్రీ కుమార్ సాహా ఈ విషయ లక్షణాలను పొందినట్లు రికార్డుల్లో ఉన్న ఆధారాలను బట్టి తెలుస్తున్నది. 1969 లో, శ్రీ కుమార్ సాహా మరణించినప్పుడు, అతను పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.1 మరియు 2 రెస్ప్స్ల వద్ద జీవించాడు.

6. 3.12.1980 న ప్రతివాది నెం.1 (ఇక్కడ ఒరిజినల్ పిటిషనర్) 1980 నాటి టీఎస్ నెం.348 ప్రకారం ప్లెయింట్ లో నిర్దేశించిన విధంగా 'ఎ' నుంచి 'ఎఫ్' వరకు 1/3 వ వంతు వాటాను కోరుతూ విభజనకు దావా వేశారు.

7. పైన పేర్కొన్న 1980 నాటి టైటిల్ దావా నెంబరు 348 లో ప్రతిస్పందకుడు నెం.1 (ఇక్కడ ఒరిజినల్ వాది) ఈ క్రింది ఉపశమనాల కొరకు ప్రార్థించాడు:

(1) షెడ్యూలు 'ఎ' నుంచి 'ఎఫ్'లో పిటిషనర్ 1/3 వ వంతు వాటాకు సంబంధించి విభజనకు ప్రాథమిక డిక్రీని ఆమోదించాలి, అందువల్ల సివిల్ కోర్టు సర్వే ద్వారా చేపట్టే తుది డిక్రీలో ప్రత్యేక కేటాయింపుపై పిటిషనర్ కు ప్రత్యేక డిక్రీ ఇవ్వాలి మరియు 1977 నుండి దావా వేసిన తేదీ వరకు ప్రతివాది నెం.1 పై మెస్నే లాభం కోసం ఒక డిక్రీని జారీ చేయాలి. తుది మరియు దావా ప్రాపర్టీల్లో ప్రతివాది నెం.1 యొక్క వాటాను దాని చెల్లింపు కొరకు వసూలు చేయాలి.

(ii) భవిష్యత్తులో ఏ సమయంలోనైనా తుది దశ విచారణలో పిటిషనర్ యొక్క ప్రత్యేక కేటాయింపులో జోక్యం చేసుకోకుండా ప్రతివాది నెం.1 ను శాశ్వతంగా నిరోధించాలి.

(iii) ప్రతివాదులపై దావా యొక్క ఖర్చుల కొరకు ఒక డిగ్రీని పాస్ చేయాలి.

(iv) ఇతర ఉపశమనాల కొరకు ఒక ఆజ్ఞను ఆమోదించాలి, అందువలన ప్లయింటిఫ్ అంతిమంగా రక్షణదారులకు వ్యతిరేకంగా అతనికి అనుకూలంగా అర్హుడు అవుతాడు.

ప్రాపర్టీ షెడ్యూల్-ఎ యొక్క వివరణ

1. జిల్లా- కటక్, ఎస్.ఆర్.కటక్, గ్రామం- చౌలియాగంజ్, P.S.No 213. పి.ఎస్. మధుపట్న ఖాతా నెంబరు 34, ప్లాట్ నెంబరు 1088 ఏరియాఏసీ. 0.465 డిఈసీ ఖాతా నెంబరు 32, ప్లాట్ నెంబరు 1088

ఖతా నో. 33 ప్లాట్ నెంబరు 1086 ఎ.సి. 142 డేస్ .

ఖాతా నెంబరు 260 ప్లాట్ నెంబరు 1087. 0.502 డేస్.

ప్లాట్ నెంబరు 818 ఎ.సి 0.266 డేస్.

ఖాతా నెంబరు 264 ప్లాట్ నెంబరు 1090 ఎసి 0.012 డేస్.

ఏసీ 1.508 డేస్

(రూ. 1,03,930/-)

షెడ్యూల్- 'బి'

మౌజా-పైసా (హాల్ - గందర్ పూర్)

ఖాతా నెంబరు 108 ప్లాట్ నెం.110. 0.48 డేస్.

ఖాతా నెంబరు 106 ప్లాట్ నెం.97. 0.89 డేస్

ఖాతా నెం. -టు- ప్లాట్ నెం.98, ఎ.సి. 0.09 డేస్.

ప్లాట్ నెం.99 ఏసీ. 0.14 డేస్

ప్లాట్ నెం.100 ఎ.సి. 0.37 డేస్.

ఖాతా నెం.107 ప్లాట్ నెం.95 ఏసీ. 0. 17 డేస్.

ఖాతా నెంబరు 184 ప్లాట్ నెం.101. 0.45 డేస్.

ఖాతా నెంబరు 114 ప్లాట్ నెంబరు 199 ఎ.సి.0.21- 1/2 డేస్.

ఖాతా నెం.8 ప్లాట్ నెం.96 ఎకరాలు. 0.10 డేస్.

ఎ.సి. 2.90-1/2 డేస్

(.ఎ.వి. ఆర్.ఎస్. 2850/-)

షెడ్యూల్ -'సి'

జిల్లా- కటక్. ఎస్.ఆర్.కటక్, మౌజా- రాజహాన్

ఖాతా నెంబరు 855, ప్లాట్ నెం.316. ఏసీ. 0.18 డిఈసీ

ఖాతా నెంబరు 228 ప్లాట్ నెంబరు 535 ఎ.సి. 0.08 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 539 ఎ.సి. 0.02 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 548 ఎ.సి. 0.03 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 553 ఎ.సి. 0.41 డిఈసీ.

ఏ. 0.72 డిఈసీ.

(ఎ.వి. ఆర్.ఎస్. 720/-)

షెడ్యూల్ -'డి'

మౌజా- సఫీపూర్, పి.ఎస్.సదర్, కటక్,

.... ఎ.వి.... రూ.

షెడ్యూలు -'ఇ'

మౌజా- దియాన్ రాజ్హాన్స్ ఖాతా నెం.1 ప్లాట్ నెం.73. 0.13 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 76 ఎ.సి. 0.12 డిఈసీ

ఎ.సి. 0.25 డిఈసీ

ఖాతా నెం.2. ప్లాట్ నెం.85 ఎ.సి. 0.12 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 87 ఎ.సి. 0.14 డిఈసీ

ప్లాట్ నెం.93 ఏసీ. 0.18 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.70 ఎ.సి. 0.19 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.72 ఏసీ. 0.29 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 104 ఎ.సి. 0.డిఈసీ 19.

ఎ.సి. 1.10 డిఈసీ .

. ... దీని విలువ రూ. 205/

ఖాతా నెం.18 ప్లాట్ నెం.128. 0.50

ప్లాట్ నెంబరు 135 ఎ.సి. 27.59 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 179 ఎ.సి. 1.93 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 180 ఎ.సి. 2.22 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 181 ఎ.సి. 10.18 డిఈసీ

ప్లాట్ నెంబరు 127 ఎ.సి. 2.13 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 130 ఎ.సి. 1.23 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 101/186 ఎ.సి. 0.24 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 132 ఎ.సి. 0.35 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 132 ఎ.సి. 0.35 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.137 ఏసీ. 0.20 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 136 ఎ.సి. 0.26 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 99/185 ఎ.సి. 0.42 డిఈసీ.

నంబరు 47.25 విలువ రూ.450/-

ఖాతా నెం.19 ప్లాట్ నెం.75. 0.31 డిఈసీ

ప్లాట్ నెం.64 ఎకరాలు. 0.22 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 74 ఎ.సి. 0.30 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.79 ఏసీ. 0.15 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.34 ఏసీ. 0.15 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.38 ఏసీ. 0.11 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.69 ఏసీ. 0.23 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 68 ఎ.సి. 0.37 డిఈసీ.

ఎ.సి. 1.74 డిఈసీ.

వాల్యుయేషన్ రూ.350/-

ఖాతా నెంబరు 21 ప్లాట్ నెంబరు 145 ఎకరాలు. 0.68 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.71 ఏసీ. 0.30dec

ప్లాట్ నెం.58 ఎ.సి. 0.22 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 182 ఎ.సి. 0.03 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.57 ఏసీ. 0.21 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 194 ఎ.సి. 0.20 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.107 ఎ.సి. 0.11 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 139 ఎ.సి. 0.25 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.83 ఏసీ. 0.06 డిఈసీ.

ఎ.సి. 3.06 డిఈసీ

వాల్యుయేషన్ రూ.595/-

షెడ్యూల్ -'F'

మౌజా- నాగాయిపూర్, పి.ఎస్.సదర్, ఎస్.ఆర్.కటక్, జిల్లా- కటక్.ఖాతా నెం.61.

ప్లాట్ నెం.51 ఏసీ. 0.080 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.54 ఎ.సి. 0.023dec.

ప్లాట్ నెం.57 ఏసీ. 0.012 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.61 ఏసీ. 0.035 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 62 ఎ.సి. 0.22dec.

ప్లాట్ నెం.91 ఏసీ. 0.006 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెం.93 ఏసీ. 0.007 డిఈసీ.

ప్లాట్ నెంబరు 108 ఎ.సి. 0.044 డిఈసీ.

AC 1.89 దశాంశాలు

. . . . రూ.1,890/-

వ్యవసాయ మరియు ఇతర భూములు ఎ.సి. 60.79 డిఈసీ.

... దీని విలువ రూ.1.20,610/-

వెరిఫికేషన్."

8. ట్రయల్ కోర్టు ఈ క్రింది అంశాలను రూపొందించింది:

"(1) దావా చట్టరీత్యా సమంజసమేనా?

(2) అర్బన్ ల్యాండ్ సీలింగ్ & రెగ్యులేషన్ యాక్ట్, 1976 ప్రవేశపెట్టిన దృష్ట్యా ప్రతివాది నెం.1 యొక్క కుటుంబంలో పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.2 సభ్యులు ఉన్నారా, మరియు దావా ఆస్తి విభజన కొరకు పిటిషనర్ దావాను నిర్వహించగలరా?

(3) దావా ఆస్తి పార్టీల మధ్య విభజనకు బాధ్యత వహిస్తుందా?

(4) పిటిషనర్, ప్రతివాది యొక్క సంబంధిత వాటాలు ఏమిటి? 1 మరియు దావా ఆస్తిలో ప్రతివాది నెం.2?

(5) దావాలో ఉన్న ఆస్తులలో ఏది కుమార్ సాహు యొక్క పూర్వీకులు మరియు స్వీయ ఆధీనంలో ఉంది?

(6) మెస్నే లాభంలో వాది మరియు ప్రతివాది నెం.2 యొక్క వాటాలు ఏమిటి మరియు వారు ఏ తేదీ నుండి దానికి అర్హులు?

(7) వివిధ సమయాల్లో సూట్ ప్రాపర్టీ నుంచి వివిధ పార్టీలు చేసిన పరపతిని తమ వాటాలకు సర్దుబాటు చేయాలా?

(8) దివంగత నిసామణి డే 20.07.1985 నాటి సెటిల్మెంట్ డీడ్ అమలు చేయబడిందా మరియు పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.2 దానికి కట్టుబడి ఉన్నారా?

(9) ఉమ్మడి కుటుంబానికి చెందిన ఎస్టేట్ నిర్మాణానికి డిఫెన్స్ నెం.1 చేతిలో తగినంత ఉమ్మడి కుటుంబం ఉందా?

(10) సవరించిన ప్లెయింట్ యొక్క షెడ్యూల్ E లోని ఖాతా నెంబరు 18 యొక్క ఆస్తి విభజనకు అందుబాటులో ఉందా?

(11) పార్టీలకు ఏ విధమైన ఉపశమనం లభిస్తుంది? ఈ వ్యాజ్యాన్ని విచారించిన ట్రయల్ కోర్టు పిటిషనర్లకు పూర్వీకుల ఆస్తిలో ఆరో వంతు, ప్రత్యేక ఆస్తిలో మూడింట ఒక వంతు వాటా ఉందని పేర్కొంది. ఈ డిక్రీని ప్రతివాది నెం.1 సవాలు చేస్తున్నారు' అని పేర్కొన్నారు.

9. ఇరుపక్షాల మధ్య దావాను విచారించి 30.12.1986 నాటి తీర్పును, ఉత్తర్వులను అనుసరించి సివిల్ జడ్జి ఈ క్రింది విధంగా ప్రాథమిక తీర్పును రూపొందించారు:

ఆర్డర్

ప్రతివాది నెం: 1 తో పోటీపై దావా వేయబడుతుంది, ఖర్చు లేకుండా డి-2 ధర ఉంటుంది. కుమార్ చరణ్ సాహుకు చెందిన ఆస్తులు, సూపర్ స్ట్రక్చర్స్ (ఇళ్లు, భవనాలు) ఆస్తులకు సంబంధించి పిటిషనర్కు వరుసగా 20 శాతం (1/6 వ వంతు) వాటా, 1/3 వ వంతు వాటా లభిస్తుంది. దావా వేసిన తేదీ నుంచి వచ్చే లాభాల్లో ఆమెకు కూడా అంతే వాటా లభిస్తుంది. ప్రతివాది నెం-2 కు కూడా ఆస్తుల్లో సమాన వాటా, లాభాల్లో సమాన వాటా ఉంటుంది. ప్రతివాది నెం.1 కు వరుసగా 10 అణాలు 8 పైసలు (2/3 వ వంతు), 1/3 వ వంతు వాటా, స్వయం సముపార్జన ఆస్తులపై కుమార్ చరణ్ సాహు, దాని అనుబంధ ఆస్తులపై హక్కులు ఉంటాయి. పై ప్రాతిపదికన విభజనకు ఒక అమీన్ కమీషనర్ ను నియమించాల్సి ఉంటుంది, ఈ తీర్పులో చర్చించిన వివిధ అంశాలపై సూచనల నేపథ్యంలో పూర్వీకులు, స్వయం సముపార్జన ఆస్తుల వివరాలను, లాభాల పరిమాణాన్ని పరిశీలించిన తరువాత పై ప్రాతిపదికన వాటాలను పంచుతారు. అటువంటి వాటాను అంగీకరించిన తరువాత పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం:2 అటువంటి

ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకోవాలి, అవి తుది తీర్పు ఫలితంగా వారికి విడివిడిగా కేటాయించబడతాయి. వినికిడి రుసుమును ఉపయోగించదగినది."

10. ట్రయల్ కోర్టు ఈ విధంగా ఆదేశించింది:

(I) పైన పేర్కొన్న షెడ్యూల్ 'ఎ' నుంచి 'ఎఫ్' వరకు పేర్కొన్న ఆస్తులను పూర్వీకుల ఆస్తులుగా పరిగణించాలి, అందువల్ల షెడ్యూల్ 'జె'లో పేర్కొన్న ఆస్తులు (1 నుండి 8 ఆస్తులు) స్వర్గీయ శ్రీకుమార్ సాహూ స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తులుగా పరిగణించబడతాయి.

(ii) ప్రతివాది నెం.1 (ఇకపై ఒరిజినల్ వాది) పూర్వీకుల ఆస్తులలో 1/6 వ వంతు వాటాకు మరియు స్వర్గీయ శ్రీ కుమార్ సాహూ యొక్క స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తులలో 1/3 వ వంతు వాటాకు నిర్ణయించబడింది. పిటిషనర్ కు లాభాలు చెల్లించాలని సివిల్ కోర్టు ఆదేశించింది.

(iii) ప్రతివాది నెం.2 కు లభించే సమానమైన షేర్లు మరియు ప్రయోజనాలు (ఇక్కడ ప్రతిస్పందకుడు నెం. 2)

(iv) ప్రతివాది నెం.1 (ఇక్కడ వాది) పూర్వీకుల ఆస్తులలో 4/6 వ వంతు వాటా మరియు స్వర్గీయ శ్రీ కుమార్ సాహూ యొక్క స్వీయ-ఆర్జించిన ఆస్తులలో 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హత కలిగి ఉన్నాడు, ఇందులో మెస్నే లాభాలు 11 ఉన్నాయి. పైన పేర్కొన్న ట్రయల్ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుకు, డిక్రీలకు విరుద్ధంగా ఒరిస్సా హైకోర్టులో 1986 నాటి ఎఫ్.ఎ.నెం.359 ను దాఖలు చేయడానికి అర్హుడు ప్రతివాది నెం.1 మాత్రమే అని భావించడం గమనార్హం. ఈ అప్పీలు ప్రధానంగా శ్రీ కుమార్ సాహూ ఆస్తులన్నింటికీ

సంబంధించినది. ప్లెయింట్ లో షెడ్యూల్ ప్రకారం పూర్వీకుల ఆస్తులుగా భావించి ఉండాలి.

12. పైన పేర్కొన్న మొదటి దరఖాస్తు హైకోర్టులో పెండింగ్ లో ఉండగా, డిఫెన్స్ నెం.2 (ఇక్కడ ప్రతివాది నెం.2) ప్రతివాది నెం.1 తో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాడని, తద్వారా రూ.50,000/- మరియు షెడ్యూల్ 'ఎ', 'బి'ల్లోని భూమి భాగాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి బదులుగా ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన డిక్రీకి అనుగుణంగా తన వాటాను వదులుకున్నట్లు రికార్డుల్లో ఉన్న ఆధారాలను బట్టి తెలుస్తోంది. పైన పేర్కొన్న కేసుల్లో 29.03.1991 నాటి రాజీ పిటిషన్ పై ప్రతివాది నెం.1, 2 అఫిడవిట్ పై సంతకం చేసిన హైకోర్టు 1990 నాటి ఇతర కేసు నెం.643 గా 1986 ఎఫ్ ఏ నెం.359 లో నమోదైంది.

13. హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి 1986 నాటి ఎఫ్.ఎ నెం.359 ను కొట్టివేస్తూ ఇలా వ్యాఖ్యానించారు.

> "4. ఈ అప్పీలులో మొదట తండ్రి తన జీవితకాలంలో కూతుళ్లకు కొన్ని ఆస్తులు ఇచ్చారని, వివాహ సమయంలో వారికి కొన్ని ఆస్తులను బహుమతిగా ఇచ్చారని, పిటిషనర్, ప్రతివాది నెం.2 అనే ఇద్దరు కూతుళ్ల పేర్లతో తండ్రి కొనుగోలు చేసిన కొన్ని ఇతర ఆస్తులను వాదించారు. తండ్రి మరణానంతరం వారికి ప్రత్యేక వాటా ఉండదు.
>
> 5. పెళ్లి సమయంలో కూతుళ్లకు అనుకూలంగా ఇచ్చే గిఫ్ట్ డీడ్స్ చెల్లుబాటుకు ఎలాంటి సవాలు లేదు. కూతుళ్ల పేర్లతో కొన్ని ఆస్తులు కొనుగోలు చేశారని, వాస్తవానికి ఆ ఆస్తి తండ్రికి చెందిందని చెప్పడానికి ఆధారాలు లేవు. అందువల్ల, కొన్ని ఆస్తులు బహుమతిగా ఇవ్వబడ్డాయి మరియు పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.2 పేర్లపై కొనుగోలు చేయబడ్డాయి అని భావించినప్పటికీ, అది పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.2 యొక్క

వారసత్వ హక్కును నిరాకరించడానికి ఆధారం కాదు, ఇది తండ్రి మరణించిన తరువాత లభిస్తుంది.

6. కొన్ని ఆస్తులు ప్రతివాది నో యొక్క స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తులు అని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. 1 స్వయంగా. లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలాన్ని పరిశీలిస్తే లిఖితపూర్వక ప్రకటనలో అటువంటి నిర్దిష్టమైన కేసు ఏదీ పేర్కొనబడలేదని, అటువంటి సమాచారం ఏదీ రికార్డులో లభ్యం కాలేదని సూచిస్తుంది. పేరుకు తగిన సాక్ష్యాధారాలు లేనప్పుడు, పిటిషనర్ లేవనెత్తిన ఇటువంటి వాదనను అంగీకరించడం కష్టం.

7. అప్పీలు పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో ప్రస్తుత అప్పీలుదారు, రెస్పాండెంట్ నెం.2 మధ్య రాజీ కుదిరిందని, ఇందులో ప్రతివాది నెం.2 తన వాటాను ప్రతివాది నెం.1 కు అనుకూలంగా వదులుకున్నారని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. అలా చేయడం చట్టబద్ధం కాబట్టి, అది పిటిషనర్ హక్కుకు భంగం కలిగించదు కాబట్టి, దానికి అనుగుణంగా ట్రయల్ కోర్టు డిక్రీని సవరించాలి.

8. ఈ విధంగా పిటిషనర్ యొక్క ఇతర వాదనలన్నీ ఆమోదయోగ్యం కానప్పటికీ, రాజీ దృష్ట్యా, ప్రతివాది నెం.1 కూడా ప్రతివాది నెం.2 యొక్క వాటాకు అర్హుడు అయ్యేలా ట్రయల్ కోర్టు యొక్క డిక్రీ సవరించబడింది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ట్రయల్ కోర్టు నిర్ణయించిన విధంగా పూర్వీకుల ఆస్తిలో 5/6 వ వంతు వాటా మరియు ప్రత్యేక ఆస్తులలో 2/3 వ వంతు వాటాకు అతను అర్హుడు. ట్రయల్ కోర్టు డిక్రీని ఆ మేరకు సవరించారు.

9. అప్పీలు పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో రిసీవర్లను వేర్వేరు సమయాల్లో నియమించినట్లు తెలుస్తోంది. 1-అప్పీల్దారుడు రిసీవర్ గా కొనసాగుతున్నాడు. కొన్ని

మొత్తాలను ఈ కోర్టులో డిపాజిట్ చేశారని, వాటిని ఫిక్స్ డ్ డిపాజిట్ లో ఉంచారని తెలుస్తోంది. ఈ కోర్టులో ఫిక్స్ డ్ డిపాజిట్ ను గరిష్ట వడ్డీతో పాటు తగిన కాలానికి ఎప్పటికప్పుడు రెన్యువల్ చేసుకోవాలి. ఇంకా ఫిక్స్ చేయని మొత్తాన్ని కూడా అదే విధంగా ఫిక్స్ డ్ డిపాజిట్ లో ఉంచాలి, తద్వారా తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్స్ ముగిసిన తర్వాత తుది డిక్రీలో చేయవలసిన ఆదేశాలకు అనుగుణంగా మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయవచ్చు. ఒకవేళ పార్టీలు ఏదైనా సామరస్యపూర్వకమైన ఒప్పందానికి రానట్లయితే, పిటిషనర్ లేదా ప్రతివాది నెం.1 తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్ ను ప్రారంభించవచ్చు. ఏదైనా సహేతుకమైన వ్యయానికి అవసరమైన సర్దుబాటు చేసిన తరువాత, ట్రయల్ కోర్టులు ఈ తీర్పులో సూచించిన వాటాలకు అనుగుణంగా మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడానికి సంబంధించి ఒక నిర్దేశాన్ని జారీ చేస్తాయి. రిసీవర్ ఇకపై ట్రయల్ కోర్టు ఆదేశాలకు లోబడి వ్యవహరించాల్సి ఉంటుంది మరియు ఆస్తుల అకౌంటింగ్ మరియు మెయింటెనెన్స్ మొదలైన వాటికి సంబంధించిన అవసరమైన అన్ని విషయాలను ట్రయల్ కోర్టు నిర్ణయిస్తుంది మరియు రిసీవర్ ఏదైనా డిపాజిట్ చేయాల్సి వస్తే , ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లకు సంబంధించి అదే విధమైన ఏర్పాట్లు చేసే ట్రయల్ కోర్టులో చేయాలి. రిసీవర్ను తిరిగి పంపడానికి లేదా ఏదైనా కొత్త షరతులు విధించడానికి ట్రయల్ కోర్టు ముందు దరఖాస్తులు చేయవచ్చు, ఇది అటువంటి అన్ని దరఖాస్తులను విచారించడానికి స్వేచ్ఛగా ఉంటుంది. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

14. ప్రతివాది నెం.1 (ఇక్కడ అప్పీలుదారులు) 1948 ఒరిస్సా హైకోర్టు రూల్స్ లోని ఆరవ అధ్యాయం కింద లెటర్స్ పేటెంట్ అప్పీల్ దాఖలు చేయడం ద్వారా వాదనను కొనసాగించారు. ప్లెయింట్ షెడ్యూలులో పేర్కొన్న కొన్ని ఆస్తులు కుమార్ సాహూ స్వపరిపాలనా

లేక అన్ని ఆస్తులు పూర్వీకుల ఆస్తులా అనే అంశాన్ని హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి సరిగ్గా తేల్చడంలో విఫలమయ్యారనే కారణంతో లెటర్స్ పేటెంట్ అప్పీల్ దాఖలైంది.

15. ప్రతివాది నెం.1 (పిటిషనర్లు) హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ముందు అప్పీలుకు వెళ్లారు, ఎందుకంటే అన్ని ఆస్తులు పూర్వీకులవి, ఎందుకంటే అవి ప్రస్తుతం ఉన్న పూర్వీకుల ఆస్తుల నుండి ఉత్పన్నమయ్యాయి. డివిజన్ బెంచ్ ముందు అప్పీలు నెంబరు కలిగిన అప్పీలుగా నమోదు చేయబడింది. 2000 ఏహెచ్ వో నెం.133

16. 28.06.2001 న ప్రతివాది నెం.2 (ఇక్కడ ప్రతివాది నెం.2) 2000 ఎ.హెచ్.ఓ నెంబరు 133 లో పైన పేర్కొన్న సెటిల్మెంట్ డీడ్ చెల్లుబాటును సవాలు చేశాడు.

17. పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన లెటర్స్ పేటెంట్ అప్పీల్ లో కోర్టు ఈ కింది అంశాలను ప్రస్తావించింది.

"(1) విచారణ న్యాయమూర్తి ఈ విషయాలపై నమోదు చేసిన పరిశోధనలు మరియు కారణాలు తప్పుగా ఉన్నాయా లేదా చట్టంలో తప్పులు ఉన్నాయా లేదా ఈ కోర్టు తన అధికారాన్ని ఉపయోగించడంలో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందా?

(2) మొదటి అప్పీలేట్ జడ్జి వివాదస్పద అంశాలపై నమోదు చేసిన అంశాలకు తగిన పాయింట్ ను రూపొందించడం ద్వారా మొదటి అప్పీలేట్ జడ్జి కోరిన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోకపోగా, ఈ అప్పీలులో తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందా, అయితే, ఈ లెటర్ పేటెంట్ అప్పీల్ లో ఈ కోర్టు చేసిన తీర్పు కూడా మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టును పోలి ఉంటుందా?

(iii) ఇష్యూ నెం.5 లో నమోదు చేయబడిన అంశాలు, షెడ్యూల్ చేయబడిన ఆస్తులలో కొన్ని దివంగత కుమార్ సాహూ యొక్క స్వీయ-ఆర్జించిన ఆస్తులు అని పేర్కొంటూ, ఇది తప్పు లేదా చట్టంలో తప్పిదమా మరియు ఈ అప్పీలులో ఈ కోర్టు జోక్యం చేసుకోవాల్సి ఉంటుందా?

(iv) మొదటి అప్పీలులో ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా రాజీ ఒప్పందంపై సంతకం చేయడానికి తమకు అనుకూలంగా ప్రత్యేక అనుమతి లేకుండా 1 మరియు 2 న్యాయవాదులు దాఖలు చేసిన రాజీ పిటిషన్ ను, మరియు పిటిషనర్ ఈ పిటిషన్ లో భాగస్వామి కాకపోతే, ప్రతివాది నెం.2 కు కేటాయించిన వాటాకు సంబంధించి ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును మేధావి సింగిల్ జడ్జి ఆమోదించి, ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును సవరించి ఉండవచ్చు. ఇది చట్టబద్ధమైనది మరియు చెల్లుబాటు అవుతుందా?

(v) పార్టీలకు ఏ ఆజ్ఞకు అర్హత ఉంది?

18. హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ 5.05.2011 న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల ద్వారా అప్పీలును కొట్టివేసింది. ప్రతివాది నెం.1 (ఇక్కడ అప్పీలుదారుడు) దాఖలు చేసిన 2000 లో

133 మరియు ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ ను మంజూరు చేసింది. దీంతో హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ప్రతివాదుల మధ్య కుదిరిన రాజీకి బ్రేక్ వేసింది.

19. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, అప్పీలుదారులు (ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.1 యొక్క చట్టబద్ధమైనవారు) ప్రస్తుత అప్పీళ్లతో ఈ కోర్టు ముందు ఉన్నారు.

పిటిషనర్ల తరఫున సమర్పణలు

20. పిటిషనర్ల తరఫు సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ ఆర్.బసంత్ వాదనలు వినిపిస్తూ, షెడ్యూల్ 'జె'(1 నుంచి 80)లోని ఆస్తులు స్వర్గీయ శ్రీ కుమార్ సాహూ స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తులు అని నమోదు చేయడంలో కింది న్యాయస్థానాలు తీవ్రంగా తప్పు చేశాయని వాదించారు. శ్రీ బసంత్ ప్రకారం పిటిషనర్లు మరియు ప్రతివాదులకు పంచిన ఆస్తులన్నీ పూర్వీకుల స్వభావం కలిగినవి.

21. కుమార్ సాహూకు స్వతంత్ర ఆదాయ వనరు ఏదీ లేదని, దాని ద్వారా ఆయన తన జీవితకాలంలో పూర్వీకుల ఆస్తుల్లో భాగం కాని కొన్ని ఆస్తులను సంపాదించారని చెప్పడానికి ఎటువంటి ఆధారాలు లేవని వాదించారు. శ్రీ బసంత్ ప్రకారం, జె సిరీస్ ఆస్తులను (1 నుండి 8 ఆస్తులు) పూర్వీకుల ఆస్తుల నుండి పొందిన ఆదాయం సహాయంతో శ్రీ కుమార్ సాహూ కొనుగోలు చేశారు మరియు అటువంటి పరిస్థితులలో, జె సిరీస్ (1 నుండి 8 ఆస్తులు) ప్రస్తుత పూర్వీకుల ఆస్తుల యొక్క ఒకే కేంద్రకంలో భాగంగా ఉంటుంది, దీనిని ఇప్పుడు పిటిషనర్ మరియు డిఫెండెంట్స్ పూర్వీకుల ఆస్తులుగా విభజించినట్లు చెప్పవచ్చు.

22. ఆ తర్వాత బసంత్ హిందూ వారసత్వ చట్టం, 2005 (సంక్షిప్తంగా, హిందూ వారసత్వ చట్టం, 2005' లేదా '2005 సవరణ') హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 (సంక్షిప్తంగా, 'చట్టం 1956') యొక్క ప్రభావం గురించి కోర్టును ఉద్దేశించి ప్రసంగించారు. ఇన్నేళ్ల తర్వాత 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 కు సవరణలు చేసి హక్కులను అమలు చేయాలనే అభ్యర్థనను లేవనెత్తడానికి ప్రతివాదులను అనుమతించరాదని ఆయన వాదించారు. ప్రస్తుతానికి 2005 సవరణలు పక్షాల హక్కులను మార్చాయని, ముఖ్యంగా సోదరీమణులు కోపార్సెనర్లుగా మారారని భావించినప్పటికీ, సెటిల్మెంట్ డీడ్ దృష్ట్యా, రెస్పాండెంట్ నెం.2 (ఇక్కడ ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2) హక్కులను హరించివేసి అప్పీలుదారులకు బదలాయించారని చెప్పవచ్చని హెఫర్థర్ వాదించారు. ప్రతివాది నెం.2 తన మొత్తం వాటాను ప్రతివాది నెం.1 కు బదిలీ చేయడం అనేది దావాలో ఆమె వాటా/హక్కులకు భంగం కలిగించడమే అవుతుందని ఆయన వాదించారు. 1991 లో జరిగిన ఈ పరిస్థితిని 2005 సవరణ దృష్ట్యా అస్థిరపరచడానికి వీల్లేదు.

23. 2005 నాటి పునర్విభజన ప్రభావం 1965 నుంచి 2005 మధ్య జరిగిన పరాయీకరణకు విఘాతం కలిగిస్తుందని, అటువంటి పరిస్థితుల్లో ప్రతివాది నెం.1(పిటిషనర్) హక్కులు 20.12.2004 నుండి ఉమ్మడి కుటుంబ ఆస్తి యొక్క కేంద్రకం వద్ద లభ్యమయ్యే విధంగా, విలీనం కాని/ చుట్టుముట్టబడిన పూర్వీకుల ఆస్తి వారసులకు లభిస్తాయని ఆయన వాదించారు.

24. 20.12.2004 కు ముందు జరిగిన పరాయీకరణలను తిరిగి తెరవలేమని, ఏయే ఆస్తులు విభజనకు అందుబాటులో ఉన్నాయో నిర్ధారించలేమని, ఈ విషయాన్ని ట్రయల్ కోర్టుకు బదిలీ చేయాలని బసంత్ వాదించారు.

25. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (1) ప్రకారం (9.09.2005 న సవరించిన విధంగా) 2005 సవరణ కారణంగా 20.12.2004 కు ముందు జరిగిన ఆస్తుల విభజన లేదా విభజనతో సహా ఏ విధమైన స్వభావం లేదా పరాయీకరణ చెల్లుబాటు కాదు.

26. పైన పేర్కొన్న సమర్పణకు మద్దతుగా శ్రీ బసంత్ తన పైన పేర్కొన్న సమర్పణకు మద్దతుగా, వినీతశర్మ వర్సెస్ రాకేష్ శర్మ మరియు ఇతరులు (2020) 9 ఎస్సిసి 1, మరీ ముఖ్యంగా 58 వ పేజీలోని పేరా 76 లోని పరిశీలనలను ఈ కోర్టు తీర్పుపై దృష్టి సారించమని ఆహ్వానించారు:

> 76. 2005 కు ముందు జన్మించిన వ్యక్తి హోదాను కల్పించాలని పార్లమెంటు భావిస్తే, సెక్షన్ 6(1)కు పార్లమెంటు ఆ నిబంధనను అమలు చేయాల్సిన అవసరం లేదని వాదించారు. ఈ సిద్ధాంతాలను మనం కలిసి చదివినప్పుడు, పుట్టుకతో కొడుకుతో సమానంగా సహజీవన కుమార్తెకు హక్కు ఇచ్చినప్పుడు, 20-12-2004 కు ముందు జరిగిన విభజన లేదా శాసన వారసత్వంతో సహా స్వభావాలను లేదా పరాయీకరణలను కాపాడుకోవడం అవసరంగా మారింది. 9-9-2005 నుండి ఒక కుమార్తె హక్కును పొందవచ్చు మరియు ఈ నిబంధన పై లావాదేవీలను చెల్లుబాటు కాకుండా కాపాడుతుంది." (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

27. ప్రతివాది నెం.1, 2 ల మధ్య సెటిల్మెంట్ డీడ్ల చెల్లుబాటు, అమలును ఉన్నత న్యాయస్థానం పరిశీలించడానికి సరైన కారణం లేదని బసంత్ వాదించారు. అన్ని ఆస్తులు పూర్వీకులుగా పరిగణించబడితే, పిటిషనర్ మొత్తం పూర్వీకుల ఆస్తిలో 1/6 వ వంతు వాటాకు

అర్హులు, అయితే ప్రతివాది నెం.1 మొత్తం పూర్వీకుల ఆస్తిలో 5/6 వ వంతు వాటాకు అర్హులు. ఈ సందర్భంలో, జె సిరీస్ ఆస్తులు (1 నుండి 8 ఆస్తులు) వాస్తవానికి స్వీయ-స్వాధీనమైనవి అని నిర్ణయించబడతాయి, అప్పుడు పిటిషనర్ ఆస్తిలో 1/6 వ వంతు వాటా మరియు స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తిలో 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు, అయితే ప్రతివాది నెం.1 మొత్తం పూర్వీకుల ఆస్తిలో 5/6 వ వంతు వాటా మరియు స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తిలో 2/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు.

28. డిఫెన్స్ నెం.1 మరియు 2 మధ్య పరిష్కారం చట్టబద్ధమైనది, న్యాయమైనది మరియు సముచితమైనది అనే తన వాదనకు మద్దతుగా, అతను ఈ కోర్టు యొక్క ఈ క్రింది నిర్ణయాలపై ఆధారపడాడు:

(i) బాయి చంచల్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ సయ్యద్ జలాలుద్దీన్ మరియు ఇతరులు (1970) 3 SCC 124 పేరా 8 లో నివేదించారు.

(ii) బైరామ్ పెస్టోంజీ గరివాలా వర్సెస్ యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ ఇతరులు (1992) 1 ఎస్ సిసి 31 పేరా 38-41 వద్ద నివేదించారు.

(iii) డి.ఎస్.లక్ష్మయ్య, మరొకరు వి.ఎల్.బాలసుబ్రమణ్యం మరియు మరొకరు (2003) 10 ఎస్.సి.సి 310 పేరా 18 లో నివేదించారు.

(iv) జినేశ్వర్ దాస్ (మరణించాడు) మరియు ఇతరులు v. జగ్రాణి (శ్రీమతి) మరియు మరొకరు (2003) పేరా 7-8 లో 11 SCC 372 లో నివేదించారు.

(v) పుష్పాదేవి భగత్ (డెడ్) ద్వారా LR ద్వారా. సాధనా రాయ్ (శ్రీమతి) వర్సెస్ రాజిందర్ సింగ్ మరియు ఇతరులు (2006) 5 SCC 566 వద్ద పారాస్ 18, 19, 23-25 వద్ద నివేదించారు.

29. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, శ్రీ బసంత్ తన అప్పీళ్లలో మెరిట్ ఉందని, దానిని అనుమతించాలని, అందువల్ల హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను తదనుగుణంగా సవరించాలని అభ్యర్థించారు.

<u>ప్రతిస్పందకుడి తరపున సమర్పణలు. 1 (ఒరిజినల్ పిటిషనర్)</u>

30. పిటిషనర్ నెం.1 (ఒరిజినల్ పిటిషనర్) తరఫు న్యాయవాది బి.సునీతారావు వాదనలు వినిపిస్తూ హైకోర్టు తీర్పు, డిక్రీ జారీలో ఎలాంటి తప్పులు చేయలేదని చెప్పలేమన్నారు. వినీతాశర్మ (సుప్ర) కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు దృష్ట్యా, దావా దాఖలు చేసే సమయంలో అందుబాటులో ఉన్న శ్రీ కుమార్ సాహూ యొక్క అన్ని ఆస్తులలో పిటిషనర్ ఇప్పుడు 1/3 వ వంతు వాటా పొందడానికి అర్హులని ఆమె పేర్కొన్నారు. గండూరి కోటేశ్వరమ్మ, వి.ల విషయంలో కోర్టు తీర్పును పరిగణనలోకి తీసుకున్నట్లు ఆమె తెలిపారు. (2011) 9 ఎస్ సిసి 788 లో చకిరి యానాది మరియు మరొకరు నివేదించారు, ఎటువంటి అప్పీలు దాఖలు చేయనప్పటికీ, మారిన సందర్భాల్లో ప్రిలిమినరీని ఇవ్వవచ్చు / మార్చవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు.

31. 2005 నాటి చట్టం 1956 లోని సెక్షన్ 6 కు సవరణలు చేయడం, వినీతశర్మ (సుప్ర) విషయంలో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు దృష్ట్యా కూతుళ్లకు కోపార్సెనరీ ఆస్తుల్లో కుమారుడితో సమానమైన వాటా లభిస్తుందని న్యాయవాది వాదించారు. అందువల్ల కుమార్ సాహూ కుమార్తెల్లో

ఒకరైన ప్లీఫ్ పూర్వీకుల ఆస్తిలో సమాన వాటా పొందడానికి అర్హులని, అటువంటి పరిస్థితుల్లో చట్టం అమలు దృష్ట్యా డిక్రీని సవరించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు.

32. కుమార్ సాహూ పూర్వీకులు, స్వయం సముపార్జన ఆస్తుల్లో పిటిషనర్, ప్రతివాదులు 1/3 వ వంతుకు అర్హులని న్యాయవాది వాదించారు. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6(1)లోని సవరించిన నిబంధన అమలు యొక్క నిజమైన ఆవశ్యకతను వివరిస్తూ, 20.12.2004 కంటే ముందు పరాయితనానికి అనుమతి ఉందని, అయితే చట్టపరమైన కట్టుబాట్ల అవసరం లేదని రుజువు చేయకపోతే, పరాయితనం చేసిన సహ-పార్సెనర్ వాటాకు చెందుతుందని ఆమె వాదించారు. పరాయీకరణ అనేది ప్రతివాది నెం.1 వాటాలో భాగమని ట్రయల్ కోర్టు తీర్పు ఇచ్చిందని న్యాయవాదులు పేర్కొన్నారు. దావా దాఖలు చేసిన తేదీ తర్వాత ఏ విధమైన పరాయితనమైనా లిస్పెండెన్స్ సిద్ధాంతం ద్వారా దెబ్బతింటుందని ఆమె వాదించారు. దావా వేయడానికి ముందు జరిగిన పరాయీకరణను ట్రయల్ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది మరియు ఆ విషయంలో నిర్దిష్ట నిర్ధారణను నమోదు చేసింది.

33. షెడ్యూల్ 'ఎ', 'బి' ఆస్తుల్లోని 4.408 ఎకరాల భూమిలో తక్షణ విభజనకు అందుబాటులో ఉన్న భూమి 3.762 ఎకరాలు (సుమారు 94 గుంటలు). షెడ్యూల్ 'సి', 'డి', 'ఇ', 'ఎఫ్'ల్లోని సూట్ ప్రాపర్టీలు ప్రాథమిక డిక్రీ సమయంలో మాదిరిగానే విభజనకు అందుబాటులో ఉన్నాయని పేర్కొంది.

34. ప్రతివాది నెం.1 మరియు 2 మధ్య పరిష్కారానికి సంబంధించి, పిటిషనర్ ఎప్పుడూ రాజీలో భాగం కాదని పండిత న్యాయవాది వాదించారు. ఆమెకు ఎలాంటి నోటీసులు జారీ

చేయలేదని, రాజీ ఒప్పందంలోని ఏ భాగంపైనా ఆమె సంతకాలు పెట్టలేదని, ఒప్పంద నిబంధనలకు అంగీకరించలేదని తెలిపారు. పండిత న్యాయవాది ప్రకారం, పిటిషనర్ ఎన్నడూ సెటిల్మెంట్లో చేరలేదు. పిటిషనర్ కు 84 ఏళ్లు నిండాయని, 2013 లో ఐఏ నంబరు 44977, 2019 లో ఐఏ నంబరు 127171, 2022 లో ఐఏ నంబరు 190628 వంటి పలు ఐఏలను దాఖలు చేశారని న్యాయవాది కోర్టుకు తెలిపారు. పిటిషనర్ కు ఎలాంటి స్వతంత్ర ఆదాయ వనరులు లేవని, వైద్యం తదితరాల కోసం చాలా ఖర్చు చేయాల్సి ఉంటుందని కోర్టుకు నివేదించారు.

35. ప్రతివాది నెం.1 తరఫున హాజరైన న్యాయవాది దాఖలు చేసిన లిఖితపూర్వక సమర్పణల్లో, 2022 ఐఏ నెం.190628 వివరించిన విధంగా ప్రతివాది నెం.1 చేసిన తప్పులను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నారు:

1. కోర్టు అనుమతి లేకుండా సూట్ ప్రాపర్టీలపై సూపర్ స్ట్రక్చర్లను సవరించడం. (IA యొక్క సంబంధిత పేజీ 10-13)

2. సూట్ ప్రాపర్టీలకు సంబంధించి బకాయిలు:

ఎ) నీటి బిల్లులు - రూ. 51,478/-

బి. రెవెన్యూ పన్ను - రూ. 80,733/-

సి. విద్యుత్ బిల్లులు - రూ.1,89,228.84

మొత్తం రూ.3,21,439.84

(IA యొక్క సంబంధిత పేజీ 14-15)

3. గౌరవ హైకోర్టు ఉత్తర్వులకు అనుగుణంగా సూట్ ఆస్తులలో రెండు జలాలయాలను అక్రమంగా నింపడం (తహసీల్దార్, కటక్ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ మరియు తహసీల్దార్ ఫిర్యాదుపై పోలీసులు దాఖలు చేసిన ఎఫ్ఐఆర్ నివేదికలు జతచేయబడ్డాయి) ఐఎ యొక్క సంబంధిత పేజీలు 17-20 జతచేయబడ్డాయి.

4. వేర్వేరు ప్లాట్లకు అనుమతి పొందిన తర్వాత 100 కిలోవాట్ల విద్యుత్ ట్రాన్స్ఫార్మర్ను సూట్ ప్రాపర్టీలో ఏర్పాటు చేయాలి. (IA యొక్క సంబంధిత పేజీ 21)

5. పిటిషనర్ మరియు డిఫెన్స్ 2 యొక్క సంతకాన్ని ఫోర్జరీ చేయడం ద్వారా సూట్ ప్రాపర్టీ కొరకు 500 KVA యొక్క విద్యుత్ సబ్ స్టేషన్ కొరకు అనుమతి పొందడం (2016 లో ప్రతివాది నెంబరు 2008 లో మరణించాడు) (IA యొక్క సంబంధిత పేజీ 22)

6. సూట్ ప్రాపర్టీలపై అధీకృత నిర్మాణం కోసం కటక్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ బీఎన్ యూసీ కేసు నమోదు చేసింది. నెంబరు 249/2016. (IA యొక్క సంబంధిత పేజీ 23)"

36. విద్వాంసుడైన న్యాయవాది ప్రతివాదికి లేదు అని గట్టిగా విన్నవించాడు. 2 ను తక్షణమే రిసీవర్ గా తొలగించాలి మరియు వాదిని ఆస్తుల రిసీవర్ గా నియమించాలి.

<u>ప్రతివాదుల తరపున సమర్పణలు. 3, 4, 5, 7 మరియు 8 (మూల ప్రతివాది నెం. 2 యొక్క చట్టపరమైన వారసులు)</u>

37. సీనియర్ కౌన్సెల్ శ్రీ వి.చితాంబరేష్ గారు నాలుగు అంశాలపై ప్రసంగించారు.

(i) వాది మరియు ప్రతివాదులు 1 మరియు 2 యొక్క పూర్వ-ప్రయోజనాలకు సంబంధించిన ఆస్తులు లేదా స్వప్రయోజనాల కొరకు ప్లెయింట్ ప్రాంతాల్లో షెడ్యూల్ చేయబడిన ఆస్తులు ఉన్నాయా మరియు పక్షాలకు ఎంత వాటా ఉంది?

(ii) ఆరోపించబడ్డ రాజీని సవాలు చేసే ఉద్దేశ్యం కొరకు క్రాస్ అప్పీల్ నిర్వహించబడుతుందా?

(iii) 28.03.1991 నాటి సెటిల్ మెంట్ డీడ్ చెల్లుబాటు అవుతుందా మరియు ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 కోడ్ ఆఫ్ సివిల్ ప్రొసీజర్, 1908 (క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే,'CPC') ప్రకారం చెల్లుబాటు అవుతుందా?

(iv) ప్రతివాది నోస్ ద్వారా రాజీ కుదిరిందా? 1 మరియు 2?

(v) స్పష్టమైన సమ్మతి లేకుండా న్యాయవాది రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయగలరా?

38. ట్రయల్ కోర్టు, హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి, హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ అనే మూడు కోర్టులు నమోదు చేసిన దావా ఆస్తుల స్వభావంపై ఏకకాలంలో తీర్పు ఉందని మొదటి అంశంపై సీనియర్ న్యాయవాది వాదించారు. పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది నెం.2 కుమార్తెలు మరియు సహ భాగస్వాములు కావడంతో వారి సోదరుడితో పాటు, అంటే ప్రతివాది నెం.1 (అప్పీలుదారుడు) తో సమానంగా పూర్వీకుల ఆస్తులలో సమాన వాటా పొందడానికి అర్హులని అతను సమర్పిస్తాడు . వినీతా శర్మ (సుప్ర) విషయంలో ఈ కోర్టు వివరించిన విధంగా దీనికి సంబంధించిన చట్టం ఇప్పుడు

బాగా పరిష్కారమైందని ఆయన పేర్కొన్నారు. గండూరి కోటేశ్వరమ్మ (సుప్ర) విషయంలో పిటిషనర్, ప్రతివాది అప్పీలు దాఖలు చేయకపోయినా వినీతాశర్మ (సుప్ర)లో పేర్కొన్న సవరణలు, చట్టానికి అనుగుణంగా వాటాలను నిర్ణయించాల్సి ఉంటుందని పేర్కొన్నారు. వివాదంలో రాజీ కుదుర్చుకున్నట్లు ఆరోపించబడిన వాటాకు మించి, ప్రతివాది నెం. పూర్వీకుల ఆస్తిలో 2 మందికి అదనంగా 1/6 వ వంతు వాటా లభిస్తుంది.

39. పైన ప్రస్తావించిన రెండవ అంశానికి సంబంధించి, రాజీని సవాలు చేసే ఉద్దేశ్యంతో క్రాస్ అప్పీల్ నిర్వహించదగినదని సీనియర్ కౌన్సెల్ సమర్పించారు. సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ ఎక్స్ఎల్ఐ రూల్ 22 కింద క్రాస్ అప్పీల్ సాధారణ మొదటి అప్పీల్ వలె మంచిదని, రెగ్యులర్ ఫస్ట్ అప్పీల్ను తిరస్కరించినా లేదా ఉపసంహరించుకున్నా కూడా ఇది కొనసాగించబడుతుందని ఆయన వాదించారు. క్రాస్ అప్పీల్ అనేది అప్పీల్ యొక్క గణనీయమైన హక్కును ఉపయోగించడం మరియు ప్రక్రియ మాత్రమే మారుతుంది.

40. సిపిసిలోని ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-ఎ (2) లోని నిబంధనల గురించి కూడా సీనియర్ కౌన్సెల్ ఈ కోర్టు దృష్టిని ఆకర్షించారు. సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLI రూల్ 22 ప్రకారం క్రాస్-ఆబ్జెక్టర్ కు సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-ఎ (2) ప్రకారం అర్హత ఉందని, అతని లేదా ఆమె క్రాస్ అప్పీల్ లో పేర్కొన్న సెటిల్ మెంట్ డీడ్ ఒరాగ్రేషన్ చెల్లుబాటు అయ్యే రాజీగా పరిగణించబడదని మరియు సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 ప్రకారం రికార్డ్ చేయబడి ఉండరాదని అతడు లేదా ఆమె క్రాస్ అప్పీల్ లో పేర్కొన్నారు.

41. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, విజ్ఞాపనలలో ఎటువంటి వాస్తవం లేదని, 2005 సవరణకు అనుగుణంగా పార్టీల వాటాలను నిర్ణయించాలని విజ్ఞులైన సీనియర్ కౌన్సెల్ ప్రార్థిస్తున్నారు.

విశ్లేషణ

42. విద్వాంసులు పక్షాల తరపున వాదించడం విన్న తర్వాత, రికార్డుల్లో ఉన్న విషయాలను పరిశీలించిన తర్వాత, ఈ క్రింది ప్రశ్నలు మన పరిశీలనకు వస్తాయి:

(1) వినీతా శర్మ (సుప్ర) కేసులో ఈ కోర్టు తన తీర్పులో నిర్దేశించిన సూత్రాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని పార్టీల హక్కులు ఏ విధంగా పరిపాలించబడతాయి?

(2) ఇందులో పిటిషనర్ల (ప్రతివాది నెం.1), ప్రతివాది నెం.2 (ప్రతివాది నెం.1) మధ్య జరిగిన సెటిల్మెంట్లు చెల్లవని హైకోర్టు ప్రకటించడం సమంజసమేనా? మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఒరిజినల్ ప్రతివాది దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ ను హైకోర్టు అనుమతించడం సరైనదేనా. 2 (ఇందులో ప్రతిస్పందకుడు నెం. 2).

43. 2005 సవరణ ద్వారా 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ను సవరించడంలో పార్లమెంటు యొక్క నిజమైన ఉద్దేశ్యాన్ని తొలగించే ఉద్దేశ్యంతో పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టిన బిల్లు యొక్క వాస్తవాలు మరియు కారణాల ప్రకటనను, లా కమిషన్ నివేదిక, పార్లమెంటు స్టాండింగ్ కమిటీ నివేదిక మరియు ఉద్దేశాలు మరియు కారణాల ప్రకటనను పరిశీలించాలి.

44. ఏఐఆర్ 2014 బీఓఎం 151 (ఎఫ్బీ)లో బద్రీనారాయణ్ శంకర్ భండారీ, ఓంప్రకాశ్శంకర్ భండారీల కేసులో బాంబే హైకోర్టు ఫుల్ బెంచ్ తీర్పు ద్వారా హిందూ చట్టం చరిత్ర, అభివృద్ధిని గుర్తించాం.

పాత హిందూ చట్టం

45. ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ అమల్లోకి రాకముందు హిందువులు ప్రాంతాలను బట్టి మారుతూ శాస్త్ర, ఆచార చట్టాల ద్వారా ఆక్రమించబడేవారు. ప్రధానంగా, భారతదేశంలో హిందూ న్యాయశాస్త్రం యొక్క రెండు పాఠశాలలు ఉన్నాయి, అవి భారతదేశం యొక్క తూర్పు భాగంలో ప్రబలంగా ఉన్న దయాభగ, బెంగాల్ మరియు పరిసర ప్రాంతాలలో మరియు మితాక్షర భారతదేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాలలో ప్రబలంగా ఉన్నాయి. మితాక్షర స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లా ప్రకారం ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలోని మహిళకు కేవలం జీవనభృతి/ జీవనోపాధి హక్కు మాత్రమే ఉంది కానీ ఆస్తిపై వారసత్వ హక్కు లేదు. హిందూ ఉమ్మడి కుటుంబం యొక్క ఆధారం ఉమ్మడి పురుష పూర్వీకులు మరియు కుటుంబం యొక్క ఆస్తులు ఉమ్మడి ఆస్తిగా నిర్వహించబడతాయి, కుటుంబంలోని పురుష సభ్యుడికి పుట్టుకతో ఆస్తిపై హక్కు ఉంటుంది మరియు ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలోని అమల్ మరణం లేదా జననాన్ని బట్టి సహజీవనంలో వారి ఆసక్తి మారుతూ ఉంటుంది. మిటాక్షర స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లాలో మరణించిన పురుష సహోద్యోగి ఆస్తి మనుగడలో ఉండేది. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలో ఏ మహిళ కూడా సభ్యురాలు కానప్పటికీ.. కోపార్సెనరీలో సాధారణంగా నాలుగు డిగ్రీల వరకు అంటే ఉమ్మడి పూర్వీకుడు (కోపార్సెనర్), అతని కుమారుడు, మనుమడు మరియు మనవడు ఉంటారు.

46. దయాభాగా స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లా కింద సోదరులతో పాటు కూతుళ్లకు కూడా సమాన వాటా లభించింది. దయాభాగా పాఠశాల కింద ఆస్తి సర్వైవర్ షిప్ ద్వారా కాకుండా వారసత్వం ద్వారా బదిలీ చేయబడుతుంది. ఈ పాఠశాలలో, ఒక స్త్రీ కోపార్సెనర్ కావచ్చు. దయాభాగ పాఠశాలకు సంబంధించినంతవరకు, సహజీవన ఆస్తి అనే భావన లేదు మరియు

హిందూ కుటుంబంలోని ప్రతి సభ్యుడు తన స్వంత హక్కులో ఆస్తిని కలిగి ఉంటారు మరియు బహుమతి లేదా వీలునామా ద్వారా ఆస్తిని విక్రయించడానికి అర్హులు. దయాభగ పాఠశాలలో ఒక హిందూ పురుషుడు కేవలం తన పుట్టుక ద్వారా ఆస్తి హక్కులను పొందలేదు. తత్ఫలితంగా, దయాభాగ స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లాలో కుటుంబానికి చెందిన పురుషుల హక్కులతో సమానంగా మహిళలకు హక్కు ఉంది.

47. స్త్రీ వారసత్వ హక్కుకు సంబంధించి మొట్టమొదటి చట్టాన్ని 1929 లో హిందూ వారసత్వ చట్టం 1929 అని పిలుస్తారు. ఈ చట్టం ముగ్గురు మహిళా వారసులకు వారసత్వ హక్కును కల్పించింది- కొడుకు-కుమార్తె,కుమార్తె-సోదరి. అందువలన, సర్వైవర్షిప్ యొక్క అంతిమ నియమంపై ఆంక్షలు తీసుకురావడం. తరువాతి చట్టం హిందూ మహిళల ఆస్తి హక్కు చట్టం 1937. ఈ చట్టం ప్రకారం మరణించిన భర్త ఆస్తిలో మృతుడి కుమారుడితో పాటు వితంతువుకు సమాన వాటా లభిస్తుంది. ఏదేమైనా, వితంతువు ఆస్తిలో పరిమిత ఆస్తి అంటే జీవిత ఆస్తిలో మాత్రమే హక్కు కలిగి ఉంది మరియు ఆమె జీవితకాలంలో ఆస్తిని విక్రయించలేకపోయింది.

48. 1950 లో భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించేటప్పుడు రాజ్యాంగంలోని 14, 15(2), (3), 16 అధికరణలు మహిళలపై వివక్షను అరికట్టాలని, రాజ్యాంగం కల్పించిన ప్రాథమిక హక్కులతో పాటు మహిళలను సమానంగా చూడాలని కోరాయి. పై రాజ్యాంగ లక్ష్యానికి అనుగుణంగా పార్లమెంటు హిందూసక్సేన చట్టం-1956 అంటే ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ ను రూపొందించింది. ఈ చట్టం బౌద్ధులు, జైనులు, సిక్కులతో సహా హిందువులందరికీ వర్తిస్తుంది. ఇది మిటాక్షర లేదా దయాభాగ స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లా ద్వారా నిర్వహించబడే ఏకరీతి మరియు

అర్థం చేసుకునే వారసత్వ వ్యవస్థను ఏర్పరుస్తుంది మరియు హిందువులందరికీ వర్తిస్తుంది. ఏదేమైనా, ప్రాథమికంగా అమలు చేయబడిన ప్రిన్సిపల్ చట్టంలోని సెక్షన్ 6, ఆస్తిని సహజీవనం ద్వారా సహజీవనంలో బదలాయించే నియమాన్ని గణనీయంగా కొనసాగించింది, అయినప్పటికీ ఇది హిందూ పురుషులకు అతని సహ-ఆస్తి వాటాతో సహా అతని ఆస్తులకు సంబంధించి చట్టబద్ధమైన స్వభావ హక్కులను ఇచ్చింది. ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6 (సవరించిన సెక్షన్ 6) ప్రకారం ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 30 ప్రకారం కోపార్సెనరీ ప్రాపర్టీపై కోపార్సెనర్ యొక్క ప్రయోజనాలు ముందుగా సవరించిన సెక్షన్ 6 ప్రకారం బదిలీ చేయబడతాయి. సవరించిన సెక్షన్ 6 యొక్క ప్రధాన భాగం పురుష హిందువు మరణించే సమయంలో అతని ఆస్తిలో జీవించే హక్కును బదలాయించడం ద్వారా పంపిణీ చేయబడుతుంది. అయితే, ఈ చట్టంలోని షెడ్యూలులోని క్లాస్ 1 లో పేర్కొన్న మహిళా బంధువులు ఎవరైనా ఉంటే, ముందుగా సవరించిన సెక్షన్ 6 ప్రకారం ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకుంటారు. అతని మరణానికి ముందు వెంటనే ఊహాజనిత విభజన జరుగుతుందని, తద్వారా కోపార్సెనరీలో వాటాను మరణించిన సహభాగానికి కేటాయించాలని వివరణ 1 పేర్కొంది.

49. హిందూ కోడ్ బిల్లు మితాక్షర చట్టాన్ని పూర్తిగా రద్దు చేయాలని భావించడం ఆసక్తికరం. అయితే దీన్ని వ్యతిరేకిస్తూ ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లో సెక్షన్ 6ను అమల్లోకి తెచ్చారు. తత్ఫలితంగా, సహజీవన ఆస్తిలో విభజన జరిగితే, అప్పుడు ప్రతి పురుష సహ భాగస్వామికి తన వాటా లభిస్తుంది మరియు తల్లి మరియు భార్య / వితంతువు కోపార్సెనర్గా మారరు, కానీ కోపార్సెనరీ ఆస్తిలో వాటా పొందుతారు. కానీ కుమార్తెకు ఆస్తిలో వాటా లభించదు. ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 8ను ముందుగానే సవరించిన దృష్ట్యా, సహజీవనదారుని మరణంపై వారసుల్లో

ఒకరిగా, నోషనల్ విభజనపై సహభాగ ఆస్తిలో మృతుడి వాటాలో కుమార్తెకు మాత్రమే వాటా లభిస్తుంది. ప్రాథమిక చట్టంలోని సెక్షన్ 30 ప్రకారం, ఒక హిందూ పురుషుడు తన ఆస్తిపై తనకున్న ఆసక్తితో సహా మొత్తం ఆస్తిని ఒప్పంద స్వభావం/ వీలునామా ద్వారా విక్రయించవచ్చు మరియు ఈ ప్రక్రియలో తన మహిళా వారసులకు ఎటువంటి వాటాను కోల్పోవచ్చు.

సవరణ చట్టం, 2005

50. హిందూ చట్టం యొక్క పైన పేర్కొన్న స్థితిని కొనసాగిస్తూ, భారత లా కమిషన్ తన 174 వ నివేదికలో (మే 2000) సమానత్వాన్ని నిర్ధారించడానికి సంస్కరణలు అవసరమని అభిప్రాయపడింది. ఇప్పటికే కేరళ, ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక రాష్ట్రాల్లో లింగ సమానత్వం తీసుకురావడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయని కమిషన్లు గుర్తు చేశాయి. కానీ ఒక్క కేరళ మినహా ఈ రాష్ట్రాలన్నీ కూతుళ్లకు సహకార హక్కులు కల్పిస్తూనే, రాష్ట్ర చట్టాలు అమల్లోకి రాకముందు వివాహం చేసుకున్న ఆడపిల్లలకు కూడా ఆ హక్కులను నిరాకరించాయి.

51. కుమార్తెను పుట్టుకతోనే కోపార్సెనర్గా చేయాలని, విభజన సమయంలో లేదా పురుష సహజీవనం చేసినప్పుడు ఆమెకు ఆసరా పొందే హక్కు ఉండాలని లా కమిషన్ సిఫారసు చేసింది. సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత వివాహం చేసుకున్న కుమార్తెకు పూర్వీకుల ఆస్తిలో వాటా ఇవ్వాలని కమిషన్ సిఫారసు చేసింది. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలో సభ్యురాలిగా మహిళకు కుటుంబ గృహంలో నివసించే హక్కు ఉంటుందని, అయితే పురుషుడిలా కాకుండా, కుటుంబ ఇంటిని విభజించాలని కోరే హక్కు ఆమెకు ఉండదని ప్రిన్సిపల్ చట్టంలోని సెక్షన్ 23 ను తొలగించాలని లా కమిషన్ చేసిన మరో సిఫార్సు. కుటుంబ ఇంటి విషయంలో పురుషుడితో సమానంగా ఆమెకు హక్కులు ఉండాలని కమిషన్లు తీర్మానించాయి.

52. రాజ్యాంగంలోని ఏడో షెడ్యూలులోని లిస్ట్ 3 (ఉమ్మడి జాబితా)లోని ఎంట్రీ 5 కిందకు రావాల్సి ఉంటుందని లా కమిషన్ అభిప్రాయపడింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 246 దృష్ట్యా పైన పేర్కొన్న ఐదు రాష్ట్రాలు చేసిన చట్టాలు ప్రధాన చట్టానికి విరుద్ధంగా ఉంటాయి.

53. 2004 డిసెంబర్ 20 న రాజ్యసభలో హిందూ వారసత్వ సవరణ బిల్లు 2004 ను ప్రవేశపెట్టారు, దీనిలో భాగంగా మునుపటి సెక్షన్ 6 ను సవరించాలని మరియు ప్రిన్సిపల్ చట్టంలోని మునుపటి సెక్షన్ 23 ను తొలగించాలని / తొలగించాలని కోరారు.

'ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్'ను సవరించడానికి ఆబ్జెక్ట్స్ స్టేట్మెంట్, రీజన్స్ ఇలా ఉన్నాయి:-

వస్తువులు మరియు కారణాల ప్రకటన

హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 లో వారసత్వ హిందువులకు సంబంధించిన చట్టాన్ని సవరించి క్రోడీకరించి, మహిళల ఆస్తికి సంబంధించి అప్పటి వరకు తెలియని హక్కులను కల్పించింది. అయితే, కొన్ని సందర్భాల్లో మరణించిన స్త్రీ ప్రయోజనాలను బదలాయించడానికి నిబంధనలను అందించడం మినహా హిందూ మితాక్షర సంఘంలో సభ్యులుగా ఉన్న వారి ప్రత్యేక హక్కులలో ఇది జోక్యం చేసుకోదు. ఈ చట్టం ఏకరీతి మరియు అర్థం చేసుకునే వారసత్వ వ్యవస్థను నిర్దేశిస్తుంది మరియు మిటాక్షర మరియు దయాభాగ పాఠశాలలచే పాలించబడే వ్యక్తులకు మరియు గతంలో మురుమక్కట్టయం, అలియాసంతన మరియు నంబూదిర్ చట్టాల ద్వారా పరిపాలించబడిన వ్యక్తులకు కూడా వర్తిస్తుంది."

ఈ చట్టం 72 ఎస్ఏ.566.2011 28 ప్రకారం హిందువు అయిన ప్రతి వ్యక్తికి, వీరశైవుడు, లింగాయత్ లేదా బ్రాహ్మణ, పరాతన లేదా ఆర్యసమాజ్ అనుచరుడితో సహా దాని రూపాలు లేదా అభివృద్ధిలో వర్తిస్తుంది; లేదా మతపరంగా బౌద్ధ, జైన లేదా సిక్కు అయిన ఏ వ్యక్తికైనా; లేదా మతం ప్రకారం ముస్లిం, క్రిస్టియన్, పార్శీ లేదా యూదు కాని మరే ఇతర వ్యక్తికి. ఈ చట్టం వర్తించదు మరియు మరణించిన వ్యక్తి యొక్క ప్రయోజనాలు భారతీయ విజయ చట్టం, 1925 ద్వారా నియంత్రించబడతాయి.

2. ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లో హిందూకు సహజీవన ఆస్తిలో వాటాల బదలాయింపు గురించి వివరిస్తుంది మరియు సహకార సంఘం సభ్యుల మధ్య బదలాయింపు నియమాలను గుర్తిస్తుంది. ఇందులో స్త్రీలను చేర్చకుండా మితాక్షర ఆస్తిని నిలుపుకోవడం అంటే స్త్రీలు తమ పురుష భాగాలుగా పూర్వీకుల ఆస్తిలో వారసత్వంగా పొందలేరని అర్థం. కుమార్తెను సహజీవన యాజమాన్యంలో పాల్గొనకుండా మినహాయించడం ద్వారా చట్టం లింగ ప్రాతిపదికన ఆమె వివక్షకు దారితీయడమే కాకుండా, రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన సమానత్వం అనే ఆమె ప్రాథమిక హక్కును అణచివేయడానికి మరియు తిరస్కరించడానికి దారితీసింది. మహిళలకు సామాజిక న్యాయం అందించాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించిన ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర రాష్ట్రాలు హిందూ మిటాక్షర ఆస్తిలో ఆడపిల్లలకు సమాన హక్కులు కల్పిస్తూ చట్టంలో అవసరమైన మార్పులు చేశాయి. కేరళ శాసనసభ కేరళ ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబ వ్యవస్థ (నిర్మూలన) చట్టం, 1975 ను రూపొందించింది.

3. హిందూ వారసత్వ చట్టం 1956 లోని సెక్షన్ 6 లో ఉన్న వివక్షను తొలగించి, హిందూ మితాక్షర ధర్మంలో కుమారులతో సమానంగా ఆడపిల్లలకు సమాన హక్కులు కల్పించాలని ప్రతిపాదించారు. ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 23 ప్రకారం పురుష వారసులు తమ వాటాలను పంచుకునేంత వరకు ఉమ్మడి కుటుంబం పూర్తిగా ఆక్రమించుకున్న నివాసానికి సంబంధించి విభజన కోరడానికి వారసుడు అనర్హుడు. ఆ సెక్షన్ లో ఉన్న మహిళల్లో ఉన్న వైకల్యాన్ని తొలగించేందుకు ఈ సెక్షన్ ను తొలగించాలని ప్రతిపాదించారు.

4. పై ప్రతిపాదనలు లా కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా తన 174 వ నివేదికలో 'మహిళల ఆస్తి హక్కులు: హిందూ చట్టం కింద ప్రతిపాదిత సంస్కరణలు' సిఫార్సుల ఆధారంగా ఉన్నాయి.

5. ఈ బిల్లు పై లక్ష్యాలను సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

54. సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు వివాహం చేసుకున్న కుమార్తెకు సవరణ చట్టం వర్తించదని, సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు విభజనకు సవరణ చట్టం వర్తించదని ప్రతిపాదిత సెక్షన్ 6(1)లో పొందుపరిచారు . ఆ తర్వాత ఈ బిల్లును పార్లమెంట్ స్టాండింగ్ కమిటీలకు పంపించారు. ఒక మహిళా హిందువుకు వ్యతిరేకంగా ఆచరించిన ఆస్తిహక్కుకు సంబంధించి హిందూ చట్టం మరియు లింగ అసమానత యొక్క చారిత్రక పెరుగుదలను నమోదు చేసిన స్టాండింగ్ కమిటీ సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు వివాహం చేసుకున్న కుమార్తెలను చట్టం

యొక్క ప్రయోజనం నుండి మినహాయించడానికి ఉద్దేశించిన బిల్లులోని సెక్షన్ 6 (1) నిబంధనను తొలగించాలని సూచించింది.

55. హిందూ కుటుంబ ఆస్తుల విభజనను సవరణ చట్టంలో సరిగ్గా నిర్వచించాలని స్టాండింగ్ కమిటీ సూచించింది. అన్ని ప్రయోజనాల కోసం విభజనను నమోదు చేసిన పత్రాల ద్వారా లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా నిర్వహించాలని సూచించారు. అయితే, మౌఖిక విభజనలు విన్నవించిన చోట, దానికి మద్దతుగా సాక్ష్యాలతో మద్దతు ఇవ్వాలి. లా కమిషన్ సూచించిన సెక్షన్ 23 ను ప్రవేశపెడితే పురుష సభ్యులు విభజన కోరినట్లే కుటుంబ సభ్యులు నివసిస్తున్న కుటుంబ ఇంటిని కూడా విభజించాలని హిందూ మహిళలు కోరేందుకు వీలవుతుంది.

56. ఆ తర్వాత 9.09.2005 న 2005 నాటి సవరణ చట్టం 2005 ను 39 వ చట్టంగా ఆమోదించారు. 2005 సవరణ చట్టంలోని సెక్షన్ 3, ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6 ను పొందుపరిచారు. 2005 సవరణ చట్టం వివాహిత కుమార్తెకు సవరణ యొక్క ప్రయోజనాన్ని పొందకుండా మినహాయించింది మరియు 20.12.2004 (రాజ్యసభలో బిల్లు ప్రవేశపెట్టే తేదీ) కంటే ముందు చేసిన విభజనలను కాపాడే ప్రధాన చట్టంలోని సెక్షన్ 6 (1) కు ఒక నిబంధనను కూడా చేర్చింది. ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6(5)కు ఇచ్చిన వివరణ ప్రకారం చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ప్రయోజనాల కోసం విభజన అంటే రిజిస్టర్డ్ డాక్యుమెంట్ లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా విభజన అని మాత్రమే అర్థం.

57. ఇరువైపులా వినిపించిన ప్రత్యర్థుల వాదనలను తిప్పికొట్టే ముందు ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6 ను, ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6 ను సవరణ చట్టంలోని సెక్షన్ 3 కు బదులుగా

సవరణ చట్టం సెక్షన్ 3 కి బదులుగా పునరుద్ధరించడం సముచితం. ప్రిన్సిపల్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 6 ప్రకారం ఇలా ఉంది.

"సెక్షన్ 6:- ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తరువాత ఒక పురుష హిందువు మరణిస్తే, అతను మరణించే సమయంలో మిటాక్షర ఆస్తిపై ఆసక్తి కలిగి ఉంటే, ఆస్తిపై అతని ఆసక్తి ఈ చట్టానికి అనుగుణంగా కాకుండా సహజీవనంలో మిగిలి ఉన్న సభ్యులపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఒకవేళ మృతుడు షెడ్యూలులోని ఒకటో తరగతిలో పేర్కొన్న స్త్రీ బంధువును లేదా ఆ వర్గానికి చెందిన పురుష బంధువును విడిచిపెట్టినట్లయితే, మిటాక్షర కోపార్సరీ ఆస్తిలో మరణించిన వ్యక్తి యొక్క ఆసక్తి ఈ చట్టం ప్రకారం, సాక్ష్యం ద్వారా కాకుండా, చట్టబద్ధమైన లేదా వారసత్వం ద్వారా పంపిణీ చేయబడుతుంది.

వివరణ 1 - ఈ సెక్షన్ యొక్క ప్రయోజనాల కోసం, ఒక హిందూ మితాక్షర సహభాగస్వామి యొక్క ప్రయోజనాలు అతని మరణానికి ముందు ఆస్తి విభజన జరిగినట్లయితే, అతను క్లెయిమ్ చేయడానికి అర్హుడా కాదా అనే దానితో సంబంధం లేకుండా, అతనికి కేటాయించిన ఆస్తిలో వాటాగా పరిగణించబడుతుంది.

వివరణ 2 - మరణించిన వ్యక్తి మరణానికి ముందు సహవ్యవస్థ నుండి విడిపోయిన వ్యక్తి లేదా అతని వారసులు ఎవరైనా దానిలో సూచించిన ప్రయోజనాలలో వాటాను పొందడానికి వీలు కల్పించే విధంగా ఈ సెక్షన్ల నిబంధనలో ఏదీ లేదు."

58. 9.09.2005 నుంచి అమల్లో ఉన్న 2005 సవరణ చట్టం ద్వారా సవరించిన ప్రిన్సిపల్ చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"6. సహకార ఆస్తి యొక్క వడ్డీ వికేంద్రీకరణ.—

(1) హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005 ప్రారంభమైన నాటి నుండి, మిటాక్షర చట్టం ద్వారా పాలించబడే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలో, సహ-సంరక్షకుడి కుమార్తె,

(ఎ) పుట్టుకతోనే కొడుకుతో సమానంగా తనంతట తానే సహజీవనం చేస్తుంది.

(బి) ఆమె కొడుకుగా ఉంటే ఆమెకు ఉన్న హక్కులే కోపర్సెనరీ ఆస్తిలో కూడా ఉంటాయి;

(సి) కుమారుని ఆస్తికి సంబంధించి అదే బాధ్యతలకు లోబడి ఉండాలి, మరియు హిందూ మిటాక్షర సహభాగ్యుడికి సంబంధించిన ఏదైనా ప్రస్తావన సహభాగ్యుని కుమార్తెకు సంబంధించినదిగా పరిగణించబడుతుంది:
ఈ ఉపవిభాగంలో ఏదీ డిసెంబర్ 20 వ తేదీకి ముందు జరిగిన ఆస్తి యొక్క విభజన లేదా ధృవీకరణ స్వభావంతో సహా ఏదైనా స్వభావాన్ని లేదా పరాయీకరణను ప్రభావితం చేయదు లేదా చెల్లదు. 2004.
(2) సబ్ సెక్షన్ (1) ప్రకారం ఒక మహిళా హిందువుకు హక్కు ఉన్న ఏ ఆస్తినైనా ఆమె తన ఆధీనంలో ఉంచుకోవాలి మరియు ప్రస్తుతానికి ఈ చట్టం లేదా మరే ఇతర చట్టంలో ఏవైనా ఉన్నప్పటికీ, ఆమె ద్వారా ఆమె స్వాధీనం చేసుకోగలిగిన ఆస్తిగా పరిగణించబడుతుంది.

(3) హిందూ విజయం (సవరణ) చట్టం, 2005 ప్రారంభమైన తరువాత ఒక హిందువు మరణిస్తే, మిటాక్షర చట్టం ద్వారా పాలించబడే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబం యొక్క ఆస్తులపై అతని ఆసక్తి, ఈ చట్టం ప్రకారం సాక్ష్యం లేదా అక్రమ వారసత్వం ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది, అందువల్ల విభజన జరిగినట్లుగానే ఆస్తి విభజించబడినట్లుగా పరిగణించబడుతుంది.

(ఎ) కుమార్తెకు కేటాయించిన వాటానే ఆసన్ కు కేటాయిస్తారు.

(బి) విభజన సమయంలో వారు జీవించి ఉంటే ముందుగా మరణించిన కుమారుడు లేదా మరణించిన కుమార్తె యొక్క వాటాను, ముందుగా మరణించిన కుమారుడు లేదా అంతకు ముందు మరణించిన కుమార్తె యొక్క జీవించి ఉన్న బిడ్డకు కేటాయించాలి; మరియు

(సి) దేశ విభజన సమయంలో అతడు లేదా ఆమె బతికి ఉంటే ముందుగా మరణించిన కుమార్తె యొక్క ముందుగా మరణించిన బిడ్డ యొక్క వాటాను ముందుగా మరణించిన కొడుకు లేదా ముందుగా మరణించిన కుమార్తె యొక్క బిడ్డకు కేటాయించాలి.

వివరణ. - ఈ ఉపవిభాగం ప్రయోజనాల కోసం, ఒక హిందూ మితాక్షర సహభాగస్వామి తన మరణానికి ముందు ఆస్తి విభజన జరిగినట్లయితే, అతను విభజనను కోరే అర్హత కలిగి ఉన్నాడా లేదా అనే దానితో సంబంధం లేకుండా, అతనికి కేటాయించే ఆస్తిలో వాటాగా పరిగణించబడుతుంది.

(4) హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005 ప్రారంభమైన తరువాత, ఒక కుమారుడు, మనవడు లేదా మునిమనవడు తన తండ్రి, తాత లేదా ముత్తాత నుండి బకాయి ఉన్న ఏదైనా రుణాన్ని తీర్చడానికి ఎటువంటి హక్కును ఏ కోర్టు గుర్తించదు, అటువంటి కుమారుడు, మనవడు లేదా మునిమనవడు అటువంటి రుణాన్ని వసూలు చేయడానికి హిందూ చట్టం ప్రకారం పవిత్ర బాధ్యత ఆధారంగా మాత్రమే.

హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005 ప్రారంభానికి ముందు ఒప్పందం చేసుకున్న ఏదైనా రుణం విషయంలో, ఈ ఉప సెక్షన్లో ఉన్న ఏదీ ప్రభావితం చేయదు:

(ఎ) కుమారుడు, మనవడు లేదా మునిమనవడిపై చర్య తీసుకునే హక్కు ఏ రుణదాతకైనా ఉంటుంది. లేదా

(బి) హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం-2005 అమల్లోకి రానట్లే, ఆ విధమైన రుణానికి సంబంధించి లేదా సంతృప్తి చెందడానికి చేసిన ఏ విధమైన పరాయితనం అయినా, అదే స్థాయిలో ధర్మబద్ధమైన బాధ్యతల నియమం కింద, అదే స్థాయిలో ఆ హక్కు లేదా పరాయితనం అమలు చేయబడుతుంది.

వివరణ : క్లాజు (ఎ) ప్రయోజనాల కోసం, హిందూ వారసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2005 ప్రారంభానికి ముందు జన్మించిన లేదా దత్తత తీసుకున్న కుమారుడు, మనవడు లేదా ముని మనవడు అనే పదాన్ని "కుమారుడు", "మనవడు" లేదా "ముని మనవడు" అని పరిగణిస్తారు.

(5) 2004 డిసెంబర్ 20 వ తేదీకి ముందు జరిగిన విభజనకు ఈ సెక్షన్ లో ఉన్న ఏదీ వర్తించదు.

వివరణ:- ఈ సెక్షన్ యొక్క ప్రయోజనాల కోసం "విభజన" అంటే రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 (1908 యొక్క 16) కింద నమోదు చేయబడిన విభజన పత్రాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా చేసిన విభజన లేదా కోర్టు యొక్క డిక్రీ ద్వారా చేయబడిన విభజన."

59. వినీతాశర్మ (సుప్ర) చెప్పినట్లు గండూరి కోటేశ్వరమ్మ (సుప్ర) విషయంలో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును పరిశీలించాలి. గండూరి కోటేశ్వరమ్మ (సుప్ర)లో ఈ కోర్టు 11, 12, 13& 14 పేరాలలో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

11. కొత్త సెక్షన్ 6 ప్రకారం 9-9-2005 నుంచి ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలోని స్త్రీ, పురుషుల మధ్య ఆస్తిలో సమాన హక్కులు ఉంటాయి. చట్టసభలు ఇప్పుడు ఆడపిల్లలకు అనుకూలంగా గణనీయమైన హక్కును కల్పించాయి. కొత్త సెక్షన్ 6 ప్రకారం, సహ యజమాని యొక్క కుమార్తె పుట్టుకతోనే తన స్వంత హక్కులు మరియు బాధ్యతలలో కొడుకుతో సమానంగా సహ భాగస్వామి అవుతుంది. సహ యజమాని కుమార్తెకు కొడుకుగా ఉన్నట్లే ఆస్తిలో కూడా హక్కులు, అప్పులు ఉంటాయని సెక్షన్ 6 లో చేసిన ప్రకటన నిస్సందేహంగా, నిస్సందేహంగా ఉంది. ఈ విధంగా 9-9-2005 నుండి, కుమార్తె ఆస్తిలో వాటా పొందడానికి అర్హులు మరియు ఆమె ఒక సోదరుడిలా సహజీవనం చేస్తుంది.

12. 2005 సవరణ చట్టం ప్రకారం మిటాక్షర చట్టం ద్వారా పరిపాలించబడే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబం ఆస్తిలో కుమార్తెకు లభించే హక్కు సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (1)లో పొందుపరిచిన నిబంధనల్లో తప్ప సంపూర్ణమైనది. 1956 చట్టంలోని కొత్త సెక్షన్లు 6 వర్తించని వర్గాలు రెండు, అవి: (1) 20-12-2004 కు ముందు ఏదైనా విభజనతో సహా స్వభావం లేదా పరాయీకరణ జరిగింది; మరియు (ii) 20-12-2004 కంటే ముందు ఆస్తి విభజన జరిగింది.సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (5) 20-12-2004 కు ముందు జరిగిన విభజనకు ఈ సెక్షన్ వర్తించదని స్పష్టం చేసింది. కొత్త సెక్షన్ 6 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం , "విభజన" అంటే రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 ప్రకారం నమోదు చేయబడిన విభజన పత్రాన్ని అమలు చేయడం లేదా కోర్టు యొక్క డిక్రీ ద్వారా సంభవించే విభజన అని వివరించబడింది. సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (5)లో పొందుపరిచిన వివరణలో సెక్షన్ వర్తించదని నిర్ధారించడానికి స్పష్టమైన నిబంధనలు ఉన్న దృష్ట్యా, 20-12-2004 కు ముందు రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 ప్రకారం నమోదు చేయబడిన విభజన పత్రం ద్వారా విభజన జరిగిందా లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా జరిగిందో లేదో తెలుసుకోవడం అవసరం. 2005 సవరణ చట్టం ద్వారా 1956 చట్టంలో తీసుకువచ్చిన సెక్షన్ 6 కు సంబంధించి పై చట్టపరమైన స్థితి ఉన్న నేపథ్యంలో, ట్రయల్ కోర్టు 19-3-1999 న జారీ చేసి, 27-9-2003 న సవరించిన ప్రాథమిక డిక్రీ 2005 సవరణ చట్టం యొక్క ప్రయోజనాలను పిటిషనర్లకు దూరం చేస్తుందా అనే ప్రశ్నకు మనం సమాధానం చెప్పాల్సి ఉంది.

13. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబ విభజన వివిధ పద్ధతుల ద్వారా జరగవచ్చు, వీటిలో రెండు విధానాలు (ఒకటి) విభజన యొక్క రిజిస్టర్డ్ సాధనం ద్వారా మరియు (రెండు) కోర్టు డిక్రీ ద్వారా జరుగుతాయి. ప్రస్తుత కేసులో 20-12-2004 కు ముందు విభజన రిజిస్టర్డ్ సాధనం ద్వారా గానీ, కోర్టు ఆదేశాల ద్వారా గానీ జరగలేదు. 27-9-2003 న సవరించిన 19-3-1999 నాటి ప్రాథమిక డిక్రీ ద్వారా వాటాల నిర్ధారణ, కమిషనర్ నివేదిక అందుకోవడం మాత్రమే ప్రతివాది 1 దాఖలు చేసిన విభజనకు సంబంధించిన సూత్రానికి చేరుకున్న దశ.

14. ప్రాథమిక డిక్రీ పార్టీల హక్కులు, ప్రయోజనాలను నిర్ణయిస్తుంది. విభజనకు సంబంధించిన దావా ప్రాథమిక డిక్రీని దాటవేయడం కాదు. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబానికి చెందిన స్థిరాస్తులను హద్దులు, హద్దులతో పంచడం తుది ఉత్తర్వు ద్వారానే జరుగుతుంది. ప్రిలిమినరీ డిక్రీ పూర్తయిన తర్వాత తుది తీర్పు వెలువడే వరకు దావా కొనసాగుతుంది. ప్రాథమిక డిక్రీలు ఆమోదం పొందిన తర్వాత, తుది డిక్రీ ఆమోదం పొందడానికి ముందు, సంఘటనలు, పరిస్థితులు మారితే, మారిన పరిస్థితులకు అనుగుణంగా పార్టీల హక్కులు, ప్రయోజనాలను నిర్ణయిస్తూ మరో ప్రాథమిక డిక్రీని సవరించడానికి లేదా మరో ప్రాథమిక డిక్రీని జారీ చేయడానికి కోర్టుకు ఎటువంటి ఆటంకం లేదు.

60. గండూరి కోటేశ్వరమ్మ (సుప్ర)లో ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విషయాలను స్పష్టంగా స్పష్టం చేసింది.

(1) హిందూ మితాక్షర చట్టం ద్వారా పరిపాలించబడే సహభాగి కుమార్తెకు సోదరులతో సమానమైన వాటా ఇవ్వబడుతుంది.

(2) 9-9-2005 నుండి ప్రాథమిక హక్కు సృష్టించబడినప్పటికీ, అది జనన సంఘటనకు సంబంధించినది;

(3) 20-12-2004 కు ముందు ఆస్తి యొక్క ఏదైనా భాగం లేదా నిబంధన స్వభావం ద్వారా ఆస్తిని పారవేయడం లేదా విడదీయడం ద్వారా మాత్రమే ప్రాథమిక హక్కు లభించదు;

(4) ఏదైనా విభజన ద్వారా ఒక ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకున్నట్లయితే, అటువంటి విభజన 1908 రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం ప్రకారం నమోదు చేయబడిన లేదా కోర్టు యొక్క డిక్రీ ద్వారా అమలు చేయబడిన విభజన పత్రాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా జరగాలి.

(5) విభజన ప్రాథమిక ఉత్తర్వు పార్టీల హక్కులు, ప్రయోజనాలను మాత్రమే నిర్ణయిస్తుంది. అంతిమ ఉత్తర్వు ద్వారానే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబానికి చెందిన స్థిరాస్తులు హద్దులు, హద్దులతో విభజించబడతాయి. ప్రాథమిక డిక్రీ ఆమోదం పొందిన తరువాత, తుది డిక్రీ ఆమోదం పొందే వరకు దావా కొనసాగుతుంది. ఇంటర్ రెగ్యులేషన్ లో అంటే ప్రిలిమినరీ డిక్రీ ఆమోదం పొందిన తర్వాత, తుది డిక్రీ ఆమోదం పొందడానికి ముందు, తదనుగుణంగా వాటాలను నిర్ణయించడానికి చట్టంలో ఏదైనా మార్పు వస్తే, మారిన పరిస్థితులకు సంబంధించి పార్టీల హక్కులు మరియు ప్రయోజనాలను పునఃనిర్ధారణ చేస్తూ ప్రాథమిక డిక్రీని సవరించడానికి లేదా మరొక ప్రాథమిక డిక్రీని ఆమోదించడానికి కోర్టుకు ఎటువంటి ఆటంకం ఉండదు.

61. ఈ కోర్టు వినీతా శర్మ (సుప్ర) లో న్యాయస్థానం నిర్ణయించడానికి ముందు, పార్టీల హక్కులను పరిపాలిస్తూ ఈ న్యాయస్థానం యొక్క తీర్పులు ఉన్నాయి: (1) ప్రకాశ్ మరియు ఇతరులు వి. (2016) 2 ఎస్ సిసి 36 మరియు (2) దానమ్మ అలియాస్ సుమన్ సుర్పూర్ మరియు మరొకటి వి. అమర్ అండ్ ఇతరులు (2018) 3 SCC343 లో నివేదించారు. ప్రకాశ్ (సుప్ర)లో సెక్షన్ 6 రెట్రోస్పెక్టివ్ కాదని, సవరణ చట్టం ప్రారంభమైన రోజున అంటే 9.09.2005 న సహజీవనం చేసిన వ్యక్తి మరియు అతని కుమార్తెలు ఇద్దరూ జీవించి ఉన్నప్పుడు ఇది వర్తిస్తుందని పేర్కొన్నారు. అందుకు అనుగుణంగా సెక్షన్ 6 లోని నిబంధనలను పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు. దానమ్మ (సుప్ర)లో సెక్షన్ 6 సవరించిన నిబంధనలు కుమార్తెకు పూర్తి హక్కులు కల్పిస్తున్నాయని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. కుమార్తెతో సహా ఏ సహ భాగస్వామి అయినా కోపర్సెనరీ ఆస్తిలో విభజనను క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చు.

62. దానమ్మ (సుప్ర)లో 2001 లో తండ్రిగా, తోడుగా ఉన్న గురులింగప్ప అనే వ్యక్తి మరణించగా, ఇద్దరు కుమార్తెలు, ఇద్దరు కుమారులు, ఒక వితంతువు ఉన్నారు. దీంతో సెక్షన్-6 అమల్లోకి వచ్చినప్పుడు కుమార్తె, కూతుళ్ల తండ్రి బతికి లేరు. దీని ప్రకారం కుమార్తెలు, కుమారులు, వితంతువులకు ఆస్తిలో 1/5 వ వంతు వాటా ఇచ్చారు. ఈ నేపథ్యంలో 9.09.2005 న సహజీవన ఆస్తిలో ఆశరేను కోరే కుమార్తె జీవించి ఉన్నప్పుడు, సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు సహ యజమాని మరణించినా దానితో సంబంధం లేకుండా సవరించిన నిబంధన యొక్క ప్రయోజనం కోసం ఆమెకు బిరుదు ఇవ్వబడుతుందని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

63. పైన పేర్కొన్న ప్రకాశ్ (సుప్ర) మరియు దానమ్మ (సుప్ర) లలో పేర్కొన్న వాక్యానికి మధ్య స్పష్టమైన వైరుధ్యాలు ఉన్నందున ఈ కోర్టు యొక్క త్రిసభ్య ధర్మాసనం ప్రకాశ్ (సుప్ర)లో పేర్కొన్న వాక్యం సరైనదా అని సందేహించింది. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 వివరణకు సంబంధించిన ప్రశ్నను విస్తృత ధర్మాసనానికి నివేదించారు.

64. విస్తృత ధర్మాసనం చివరకు వినీతా శర్మ (సుప్రా)లో న్యాయవాద వైఖరిని తేల్చింది. ఈ కోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం కింది ప్రధాన ప్రశ్నలను పరిగణనలోకి తీసుకుంది.

(I) 2005 సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందే పురుషాధిక్యత మరణించిన కేసులకు 1956 హిందూసొచ చట్టంలోని 6 వ సెక్షన్ వర్తిస్తుందా?

(ii) ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న కోపర్సెనర్ ద్వారా కుదుర్చుకున్న అప్పులకు కుమార్తె యొక్క బాధ్యత.

(iii) హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 లోని ప్రత్యామ్నాయ సెక్షన్ 6 లోని ఉపవిభాగం (5) యొక్క వివరణ, పరిధి మరియు ప్రభావం ఏమిటి?

65. వినీతా శర్మ (సుప్రా) (పేరా 60, 68, 69, 129) లో హిందూసొందర్య చట్టం, 1956 లోని సెక్షన్ 6 వర్తింపజేయడానికి, సవరణ చట్టం, 2005 (అనగా 9.9.2005) ప్రారంభమైన రోజున పురుష సహ భాగస్వామి జీవించి ఉండవలసిన అవసరం లేదని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. అందువల్ల, హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 యొక్క ప్రత్యామ్నాయ సెక్షన్ 6 సవరణ చట్టం, 2005 ప్రారంభమైన తరువాత పురుష సహ-పురుషుడు మరణించిన కేసులకు

మాత్రమే పరిమితం కాదు.2005 సవరణ చట్టం ప్రారంభానికి ముందు పురుష సహ-పురుషుడు మరణించిన కేసులకు కూడా సెక్షన్ 6 వర్తిస్తుంది.

66. భావి శాసనం, రెట్రోస్పెక్టివ్ శాసనం, పూర్వ శాసనాల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని కోర్టు వివరించింది. ఇది 61 లో గమనించబడింది:

> 61. భావి శాసనం కొత్త హక్కులను ప్రసాదించిన తేదీ నుండి పనిచేస్తుంది. రెట్రోస్పెక్టివ్ చట్టాలు వెనుకబడి ఉంటాయి మరియు ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టాల ప్రకారం పొందవలసిన స్వార్థ హక్కులను హరిస్తాయి లేదా దెబ్బతీస్తాయి. పూర్వాపరాలతో కూడిన శాసనం అనేది రెట్రోస్పెక్టివ్ గా పనిచేయనిది. ఇది ఫ్యూచరోలో పనిచేస్తుంది. అయితే, దాని కార్యకలాపాలు ఇంతకు ముందు తలెత్తిన పాత్ర లేదా స్థితిపై ఆధారపడి ఉంటాయి. గతంలో జరిగిన లక్షణం లేదా సంఘటన లేదా పూర్వాపరాల నుండి తీసుకోబడిన ఆవశ్యకతలు. సవరించిన సెక్షన్ 6 ప్రకారం, హక్కు పుట్టుక ద్వారా ఇవ్వబడింది కాబట్టి, అనగా పూర్వ సంఘటన, మరియు సవరణ చట్టం యొక్క తేదీ నుండి హక్కులను క్లెయిమ్ చేయడానికి సంబంధించిన నిబంధనలు అమలులో ఉన్నాయి.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

67. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (1)ను వివరిస్తూ 60 వ పేరాలో కోర్టు ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది.

> 60. సెక్షన్ 6(1)లోని సవరించిన నిబంధనల ప్రకారం సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చినప్పటి నుంచి కుమార్తెకు ఈ హక్కు లభిస్తుంది. సెక్షన్ 6(1)(ఎ) ప్రకారం పుట్టుకతోనే కూతుర్ని

"తనంతట తానుగా" మరియు "కొడుకుతో సమానంగా" సహజీవనం చేసేదిగా చేస్తుంది. సెక్షన్ 6(1)(ఎ)లో పుట్టుకతోనే ఉన్న మిటాక్షరకోశం వారసత్వాన్ని పొందుపరిచారు. సెక్షన్ 6(1)(బి) ప్రకారం 'ఆమె కొడుకుగా ఉంటే ఎలా ఉండేదో' సహజీవన ఆస్తిపై కూడా అంతే హక్కులు ఉండేవి. జన్మతః హక్కు పుట్టుకతోనే ఉంటుంది, మరియు హక్కులు ఒక కుమారుని సంఘటనల మాదిరిగానే ఇవ్వబడతాయి మరియు ఆమె పుట్టినప్పుడు ఒక కొడుకుగా ఉన్నట్లే అదే విధంగా సహ-సంరక్షకురాలిగా పరిగణించబడుతుంది. హక్కులను క్లెయిమ్ చేయగలిగినప్పటికీ, 9-9-2005 నుండి, నిబంధనలు పూర్వాపరాలకు వర్తిస్తాయి; అవి పూర్వ సంఘటన ఆధారంగా ప్రయోజనాలను అందిస్తాయి, మరియు మిటాక్షర సహపరిపాలన చట్టంలో కుమార్తెను అకోపార్సెనర్ గా సూచించడం కూడా ఉన్నట్లు పరిగణించబడుతుంది. అదే సమయంలో బిల్లును రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టిన 20-12-2004 తేదీకి ముందు జరిగిన ఆస్తి లేదా విభజనకు సంబంధించి ఏవైనా ధ్రువీకరణ పత్రాలు ఉంటే వాటిని చెల్లుబాటు చేయరాదనే నిబంధనను చేర్చడం ద్వారా శాసనసభ పొదుపు కల్పించింది.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

68. 68 వ పేరాలో కోర్టు ఇలా పేర్కొంది.

68. పుట్టుకతోనే మిటాక్షర సమూఖ్యలో ఒక వ్యక్తికి హక్కులు లభిస్తాయనే సహజీవన సూత్రాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని, కుమార్తెను అసోన్ తో సమానమైన హక్కులు, బాధ్యతలతో అకోపార్సెనర్ గా గుర్తించి, పరిగణిస్తారు. సెక్షన్ 6 లో ఉపయోగించిన పదం ఏమిటంటే, ఆమె కొడుకు మాదిరిగానే సహజీవనం చేస్తుంది. దత్తత తీసుకోవడం ద్వారా కూడా కోపార్సెనర్ హోదాను పొందవచ్చు. సెక్షన్ 6(1)(ఎ), 6(1) (బి) నిబంధనల ప్రకారం అడ్డంకి

లేని వారసత్వం అనే హిందూ చట్టం అనే భావనకు ఒక నిర్దిష్టమైన రూపం ఇవ్వబడింది. కోపర్సెనర్ హక్కు పుట్టుకతోనే వస్తుంది. అందువలన, కుమార్తె యొక్క తండ్రి సవరణ తేదీ నుండి జీవించడం అవసరం లేదు, ఎందుకంటే ఆమెకు వారసత్వ హక్కులు ఇవ్వబడలేదు. సెక్షన్ 6(1)లో గుర్తించిన మితాక్షర సహపరిణామం హిందూ చట్టం ప్రకారం, సవరణ తేదీ నాటికి జీవించి ఉన్న, సహజీవనం చేసే లేదా తండ్రి ఉండవలసిన అవసరం లేదు. అందువలన ఈ చట్టానికి ముందు లేదా తరువాత జన్మించిన కొడుకు వలె కుమార్తె సహజీవనంలోకి అడుగుపెడుతుంది. సెక్షన్ 6(1)లోని సెక్షన్ 6(1)లో పొందుపరిచిన విధంగా గతంలో జరిగిన లావాదేవీలను పొదుపు చేయడం ద్వారా సవరణ తేదీ నుంచి అంటే 9-9-2005 నాటి నుంచి మాత్రమే ఈ హక్కులను పొందవచ్చు.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

69. 69 వ పేరాలో కోర్టు ఇలా పేర్కొంది.

"69. ... సెక్షన్ 6(1) మిటాక్షర చట్టం ప్రకారం ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబాన్ని గుర్తిస్తుంది. 9-9-2005 న సహజీవనం చేసే వ్యక్తి కుమార్తెకు హక్కులు లభించాలంటే సహజీవనం జరగాలి. ఈ హక్కు పుట్టుకతోనే ఉంటుంది తప్ప వంశపారంపర్యంగా కాదు కాబట్టి, ఆ హక్కులను పొందే సహజీవనం చేసే వ్యక్తి జీవించి ఉన్నాడా లేదా అనేది అప్రస్తుతం. తండ్రి లేదా ఇతర సహచరుల మరణంపై ఆధారపడి ఉండదు. 9-9-2005 తరువాత జీవించి ఉన్న సహ-వ్యక్తి మరణిస్తే, వారసత్వం అనేది సెక్షన్ 6(3)లో పొందుపరచబడిన ఇన్టెస్టేట్ లేదా లెజిస్టేటరీ వారసత్వం ద్వారా వస్తుంది. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

70. సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (3)ను వివరిస్తూ 66 వ పేరాలో కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది.

66. సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత మరణించిన హిందువుకు సంబంధించి సెక్షన్ 6(3)లో పొందుపర్చిన విధంగా అతని ప్రయోజనాలు ధ్రువీకరణ పత్రం ద్వారా లేదా అక్రమ వారసత్వం ద్వారా ఇవ్వబడతాయి తప్ప, విభజన జరిగి ఉంటే అతని వారసులకు కేటాయించిన వాటాలను నిర్ధారించడానికి ఆస్తి విభజన జరుగుతుంది. కుమార్తెకు కూడా అసోన్ తో సమానమైన వాటాను కేటాయించాలి. ఒకవేళ ఆ బిడ్డ చనిపోతే ముందుగా పుట్టిన బిడ్డకు కూడా వాటా ఇస్తారు, అందువల్ల విభజన సమయంలో వారు జీవించి ఉంటే, ముందుగా నిర్ణయించిన లేదా ముందుగా నిర్ణయించిన కుమార్తె యొక్క బిడ్డకు అదే వాటాను కేటాయిస్తారు. అందువలన, ప్రత్యామ్నాయ సెక్షన్ 6 లో సమూల మార్పు ఉంది. 9-9-2005 తర్వాత కోపర్సెనర్ మరణిస్తే సెక్షన్ 6(3) ప్రకారం వారసత్వం అనేది బైసర్వేషన్ కాదు. అందువల్ల సెక్షన్ 6(3)కు వివరణ అనేది మొదట అమలు చేసిన సెక్షన్ 1 నుండి సెక్షన్ 6 వరకు ఉన్నట్లే ఉంటుంది. ..."

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

71. వినీతా శర్మ (సుప్రా)లో ఈ నిర్ణయం యొక్క పైన పేర్కొన్న పేరాగ్రాఫ్ల నుండి ఈ క్రింది ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి:

(ఎ) హిందూ విజయ చట్టం, 1956 లోని ప్రత్యామ్నాయ సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (1) మిటాక్షర చట్టం ద్వారా పాలించబడే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబాన్ని గుర్తిస్తుంది.

(బి) 9.9.2005 న అంటే 2005 సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తేదీ నాటికి ఈ కమిటీ ఉనికిలో ఉండాలి.

(సి) కొడుకుతో సమానమైన హక్కులు, బాధ్యతలతో కూతుర్ని పుట్టుకతోనే సహజీవనం చేసేవారిగా గుర్తించి, ట్రీట్ చేస్తారు.

(డి) 2005 సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన రోజున హక్కులను పొందిన సహ భాగస్వామి జీవించి ఉన్నాడా లేదా అనేది అవసరం లేదు. కూతురు పుట్టుకతో కొడుకులా సహజీవనం చేస్తుంది.

(ఇ) 2005 సవరణ చట్టం అమల్లోకి రాకముందే లేదా 2005 సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత కుమార్తె జన్మించినా, సవరణ చట్టం 2005 ప్రారంభానికి ముందు జన్మించిన కుమార్తెలు సవరణ తేదీ నుంచి మాత్రమే సహజీవన హక్కులను పొందవచ్చు. అంటే 9.9.2005 న సెక్షన్ 6(1)లోని నిబంధన ప్రకారం సెక్షన్ 6(5)తో పాటు గత లావాదేవీలను ఆదా చేయడం.

(ఎఫ్) సవరణ చట్టం, 2005 (అనగా, 9.9.2005) ప్రారంభమైన రోజున నివసిస్తున్న సహ-వ్యక్తి 9.9.2005 తరువాత మరణిస్తే, వారసత్వం అనేది సర్వైవర్ షిప్ ద్వారా కాదు, బదులుగా సెక్షన్ 6(3)లో పేర్కొన్న విధంగా ధృవీకరణ లేదా నిరూపణ ద్వారా వస్తుంది.

72. హిందూ వారసత్వ చట్టం 1956 లోని సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (5) ప్రకారం 2004 డిసెంబర్ 20 వ తేదీకి ముందు (అంటే 2005 సవరణ చట్టానికి సంబంధించిన బిల్లును రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టిన తేదీ) అమల్లోకి వచ్చిన విభజనకు సెక్షన్ 6 లో ఏదీ వర్తించదు. సెక్షన్ 6 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం "విభజన" అంటే (1) రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 (16 ఆఫ్ 1908) కింద నమోదు చేయబడిన విభజనను అమలు చేయడం ద్వారా చేసిన విభజన లేదా (2) కోర్టు

డిక్రీ ద్వారా చేయబడిన ఏదైనా విభజన అని అర్థం. సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (5), సెక్షన్ 6 కు వివరణ ఇచ్చిన వినీతా శర్మ (సుప్ర) కోర్టు 67 వ పేరాలో ఈ విధంగా పేర్కొంది.

67. సెక్షన్ 6(1), సెక్షన్ 6(5)లకు 20-12-2004 కు ముందు ఉన్న ఏ విభజననైనా ఇది కాపాడుతుంది. అయితే సెక్షన్ 6(5) ప్రకారం రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం-1908 ప్రకారం నమోదైన విభజన పత్రాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా విభజన జరుగుతుంది. వివరణలో "విభజన" నిర్వచనం క్రింద విభజన యొక్క ఇతర రూపాలు గుర్తించబడలేదు."

73. సెక్షన్ 6 లోని సబ్ సెక్షన్ (5), సెక్షన్ 6 కు బదులుగా విస్తరించడంపై కోర్టు ఇలా వ్యాఖ్యానించింది.

(ఎ) 9.09.2005 నుండి ఆసోన్ వలె సహజీవన విభజనను క్లెయిమ్ చేయడానికి కుమార్తెకు అర్హత లభించిందని భావించబడింది.

85 వ పేరాలో కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది.

"85. విభజనను క్లెయిమ్ చేసుకునే హక్కు అనేది సహకార సంఘం యొక్క ముఖ్యమైన ప్రాథమిక లక్షణం, మరియు భాగస్వామ్యాన్ని క్లెయిమ్ చేయగల వ్యక్తి కోపార్సెనర్. 9-9-2005 నుండి కుమార్తెకు కోపార్సెనరీలో భాగస్వామ్యం పొందే హక్కు లభించింది, ఇది చట్టం తెచ్చిన కీలక మార్పు. హోదాను తొలగించాలని కోరే హక్కు సహ భాగస్వామికి ఉంటుంది. సెక్షన్ 6(1), 6(2) ప్రకారం కుమార్తెకు కుమారుడితో కూడిన హక్కులు ఉంటాయి. విభజన జరిగినప్పుడు కొడుకులు, కూతుళ్లతో పాటు సహ యజమాని భార్యకు కూడా సమాన వాటా లభిస్తుంది. ఆస్తిలో తన హక్కును పొందే సహ యజమాని భార్య హక్కును ఏ విధంగానూ హరించరు.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

(బి) ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా, 2005 సవరణ చట్టం ప్రకారం, తండ్రి (ఎఫ్) మరియు కుమారుల (ఎస్ 1 మరియు ఎస్ 2) మధ్య ఆస్తి విభజన జరిగితే, తండ్రి (ఎఫ్) యొక్క భార్య (డబ్ల్యు) అలాగే తండ్రి (ఎఫ్) యొక్క వితంతు తల్లి (ఎం) తండ్రి (ఎఫ్) యొక్క వితంతువు తల్లి (ఎం) కుమారుడికి (ఎస్ 1 లేదా ఎస్ 2) సమానమైన వాటా లభిస్తుంది. ఈ కోర్టు తీర్పులోని పైన ఉదహరించిన 85 వ పేరాలోని చివరి భాగంలో చేసిన పరిశీలనను బట్టి ఈ పరిస్థితి కొనసాగుతోంది. అందువల్ల, తండ్రీ కొడుకుల మధ్య ఆస్తి విభజన జరిగితే (మరియు ఇప్పుడు కుమార్తెలు కూడా), తండ్రి యొక్క భార్య మరియు వితంతు తల్లి ఒక కొడుకు (లేదా కుమార్తె) తో సమానమైన వాటాను పొందుతారు.

(సి) మితాక్షర స్కూల్ ఆఫ్ హిందూ లా ప్రకారం, ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబానికి చెందిన ఒక సభ్యుడు కుటుంబం నుండి తనను తాను వేరు చేసుకోవాలనే తన ఉద్దేశ్యాన్ని ఖచ్చితమైన, స్పష్టమైన మరియు ఏకపక్షంగా ప్రకటించడం ద్వారా హోదాలో విడిపోవడానికి మరియు అనేక విషయాలలో తన వాటాను అనుభవించడానికి ప్రయత్నించవచ్చు. అందువలన ఉమ్మడి కుటుంబంలోని ఒక సభ్యుడు విభజనకు దావా వేయడం అనేది విడిపోవాలనే అతని ఉద్దేశ్యాన్ని స్పష్టంగా తెలియజేయడమే, మరియు ఉమ్మడి హోదాను విడదీయడం జరిగింది. వినీతా శర్మ (సుప్ర) కోర్టు ముందు ఉన్న ప్రశ్న: విభజన దావా పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో లేదా విభజన దావాలో ప్రాథమిక డిక్రీ మరియు తుది డిక్రీ జారీ మధ్య కాలంలో, చట్టబద్ధమైన సవరణ లేదా తదుపరి ఏదైనా సంఘటన జరిగితే, ఆయా పక్షాల వాటాలను పెంచడం లేదా తగ్గించడం వంటి పరిణామాలు జరిగితే, అటువంటి శాసన సవరణ లేదా అనుబంధ

సంఘటనను పరిగణనలోకి తీసుకొని తుది డిక్రీని ఆమోదించేటప్పుడు అమలు చేయవచ్చా? విభజన దావా.. విభజన వ్యాజ్యం దాఖలు చేయడం వల్ల ఉమ్మడి హోదాలు తెగిపోయినప్పటికీ, అటువంటి శాసన సవరణ లేదా తదనంతర సంఘటనను పరిగణనలోకి తీసుకొని విభజన దావాలో తుది డిక్రీని ఆమోదించడంలో అమలు చేయాల్సి ఉంటుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఎందుకంటే, తుది డిక్రీ ఆమోదం పొందినప్పుడు మాత్రమే విభజన సూట్ ను పూర్తిగా, పూర్తిగా నిర్ణయించవచ్చు. అంతిమ ఆదేశం ద్వారానే ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబ ఆస్తుల విభజన గమనం, హద్దులు దాటి జరుగుతుంది. (చూడండి: 89 నుండి 102 పేరాగ్రాఫ్ లు, మరియు పేరాగ్రాఫ్ లు 106, 114, 133 మరియు 136).

107 వ పేరాలో కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది.

107. రాజ్యాంగ రాజ్యాంగం పుట్టుకతోనో, మరణానంతరంనో మారితే, విభజన సమయంలో వాటాలు నిర్ణయించాల్సి ఉంటుంది. మారిన పరిస్థితుల్లో షేర్లను నిర్ణయించాల్సి ఉంటుంది. హోదాను విడగొట్టడం అనేది చట్టబద్ధమైన నిబంధనను అమలు చేయడానికి మరియు తరువాతి సంఘటన ద్వారా మార్పులకు దారి తీయదు. విభజన యొక్క చట్టబద్ధమైన కల్పన వాస్తవ విభజనకు చాలా తక్కువ, ఇది ఉమ్మడి కుటుంబాన్ని విచ్ఛిన్నం చేయదు లేదా సహజీవనం అనేది చట్టం యొక్క స్థిరమైన ప్రతిపాదన. పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా, దావా వేయడం ద్వారా కేవలం హోదాను తొలగించడం వల్ల విభజన జరగదని, తుది డిక్రీ, చట్టంలో మార్పు, తదనంతర సంఘటన కారణంగా వచ్చే మార్పులను పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చని కూడా మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

(డి) 2005 సవరణ చట్టానికి ముందు, ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబంలో విభజన మౌఖిక విభజన లేదా మౌఖిక కుటుంబ సెటిల్మెంట్ / కుటుంబ ఏర్పాటు ద్వారా చేయవచ్చు. ఒకవేళ అటువంటి మౌఖిక విభజన లేదా మౌఖిక కుటుంబ సెటిల్ మెంట్/కుటుంబ అమరిక యొక్క నిబంధనలను మెమోరాండంలో నమోదు చేయవచ్చు. అటువంటి మెమోరాండం నమోదు చేయాల్సిన అవసరం లేదు. [చూడండి: 115, 116, 119, 120, 121, 125 మరియు 130 పేరాగ్రాఫ్ లు].

74. పైన పేర్కొన్నట్లుగా, సెక్షన్ 6 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం "విభజన" అంటే (1) రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 (1908 యొక్క 16) కింద నమోదు చేయబడిన విభజన పత్రాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా చేయబడిన విభజన లేదా (2) కోర్టు ఆదేశాల ద్వారా జరిగిన ఏదైనా విభజన అని అర్థం. 2004 డిసెంబర్ 20 వ తేదీకి ముందు జరిగిన మౌఖిక విభజన లేదా మౌఖిక కుటుంబ సెటిల్ మెంట్/కుటుంబ వ్యవస్థపై పైన పేర్కొన్న వివరణ యొక్క ప్రభావాన్ని కోర్టు మరింత పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ఇన్పారా 124 ను కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా అభిప్రాయపడింది:

124. పునర్విభజన చట్టంలోని రిజిస్టర్ కాని స్మృతిలో నమోదు చేయబడిన మౌఖిక విభజనను సమర్థించడం ద్వారా భార్యాభర్తలు వాటాను పొందే హక్కులను కోల్పోకుండా చూడటం, సహజీవన ఆస్తిని విభజించడం వంటి హక్కులను కోల్పోకుండా చూడటం సెక్షన్ 6 యొక్క ఉద్దేశ్యం. అందువల్ల మౌఖిక విభజన పిటిషన్ ను మోసపూరితంగా లేదా కుమ్మక్కై ఏర్పాటు చేసే అవకాశం ఉందని, లేదా ఏ సమయంలోనైనా విభజనకు సంబంధించిన రిజిస్టర్ కాని స్మృతి ఆధారంగా ఏర్పాటు చేయవచ్చని కోర్టు గుర్తుంచుకోవాలి. అలాంటి విభజనను సెక్షన్ 6(5) కింద గుర్తించలేం.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

75. 135 వ పేరాను కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది.

135. విభజనకు ప్రత్యేక నిర్వచనం రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచారు. ఈ నిబంధనల ఉద్దేశం కుమార్తె ప్రయోజనాలకు భంగం కలిగించడం కాదు, రక్షణలో ఏర్పాటు చేసిన షామ్ లేదా పనికిమాలిన లావాదేవీని అన్యాయంగా నిర్వహించడం, సహనిర్మాతగా కుమార్తెకు ఉన్న హక్కును హరించడం మరియు నిబంధనల నుండి వచ్చే ప్రయోజనాన్ని నిరోధించడం. సెక్షన్ 6(5)లో పొందుపరిచిన చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు విభజనకు సంబంధించిన మొత్తం రూపురేఖలను మారుస్తాయి. అయితే గతంలో ఉన్న చట్టం ప్రకారం మౌఖిక విభజనను గుర్తించారు. సెక్షన్ 6 లోని నిబంధనల మార్పు దృష్ట్యా చట్టసభల ఉద్దేశాలు స్పష్టంగా ఉన్నాయని, మౌఖిక విభజన అభ్యర్థనను వెంటనే అంగీకరించలేమని స్పష్టం చేశారు. సెక్షన్ 6(5)లోని నిబంధనలను మౌఖిక విభజనను ఆమోదించడానికి ముందు దానిని అంగీకరించడానికి ముందు రుజువుల భారాన్ని మోపడానికి అర్థం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది, అంటే భాగాలను విడిగా ఆక్రమించడం, ఆదాయాన్ని దుర్వినియోగం చేయడం మరియు తత్ఫలితంగా రెవెన్యూ రికార్డులలో నమోదు చేయడం మరియు సాక్ష్యాధారాలతో ఆమోదయోగ్యమైన ఇతర సమకాలీన ప్రజా పత్రాల ద్వారా మద్దతు పొందడం, అన్ని రక్షణలను అమలు చేసేటప్పుడు చాలా జాగ్రత్తగా ఆమోదించవచ్చు. చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ఉద్దేశం ప్రస్తుత చట్టం ప్రకారం జరిగిన నిజమైన విభజనలను అంగీకరించడం మాత్రమేనని, వాటిని తప్పుడు వాదనగా ఏర్పాటు చేయరాదని, కేవలం మౌఖిక నిర్ణయాలను మాత్రమే పూర్తిగా తొలగించాలన్నారు. సవరించిన నిబంధనల వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను నిరోధించడానికి,

పనికిరాని లేదా పనికిమాలిన రక్షణను ఏర్పాటు చేయడం అనే లక్ష్యాన్ని పూర్తిస్థాయిలో అమలు చేయాలి. లేకపోతే కోపర్సన్ గా కూతుళ్ల హక్కులను హరించటం చాలా తేలికవుతుంది. అటువంటి వాదన తీసుకున్నప్పుడు, కోర్టు దానిని అంగీకరించడంలో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి, మరియు మద్దతుగా బహిరంగ పత్రాల రూపంలో చాలా సహేతుకమైన, మచ్చలేని మరియు సమకాలీన డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలు లభ్యమైతేనే, అటువంటి అభ్యర్థనను తిరస్కరించవచ్చు, వేరే విధంగా కాదు. ఏ సమయంలోనైనా రిజిస్టర్ చేసుకోని విభజన లేదా విభజన మెమోరాండంను ఎట్టిపరిస్థితుల్లోనూ తిరస్కరించాల్సిన అవసరం లేదని పునరుద్ఘాటిస్తున్నాం. అసాధారణంగా మంచి కేసుల్లో విభజనలు నిశ్చయాత్మకంగా రుజువైతే, సెక్షన్ 6(5) వివరణకు అనుగుణంగా సాక్ష్యాధారాల భారాన్ని మోపడం, లింగవివక్షను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని తీర్పులు ఇవ్వరాదని న్యాయస్థానాలను హెచ్చరిస్తున్నాం. సవరణ చట్టం ద్వారా చేసిన ప్రయోజనకరమైన నిబంధనల లక్ష్యాన్ని న్యాయస్థానాలు ఓడించలేవని గుర్తుంచుకోవాలి. విభజన కోసం గతంలో రిజిస్టర్డ్ డాక్యుమెంట్ అమలు చేయాల్సిన అవసరం లేదని, కుటుంబ పరువు కోసం కోర్టును ఆశ్రయించడం చాలా అరుదుగా జరుగుతుండటంతో ఈ మినహాయింపును ఏర్పాటు చేశారు. కుటుంబ కలహాలను పార్టీలు సామరస్యంగా పరిష్కరించుకోలేకపోవడంతో చివరి అస్త్రంగా దీన్ని ఆశ్రయించారు. 1956 కు ముందే సెక్షన్ 6(5) కింద ఊహించిన దానికంటే ఇతర పద్ధతుల్లో విభజన జరిగిన విషయాన్ని తాము పరిగణనలోకి తీసుకున్నామన్నారు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది). (రెఫరెన్సు: అలహాబాద్ హైకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ సత్య పూత్ మెహ్రోత్రా రాసిన 'హిందూ సహకార వ్యవస్థలో మారుతున్న కోణాలు, హిందూ సహకార చట్టం 1956 సెక్షన్ 6' శీర్షికతో వ్యాసం.)

76. ఈ ప్రస్తావన చివరకు 137.1 నుండి 137.50 పేరాలలో ఈ క్రింది విధంగా సమాధానం ఇవ్వబడింది:

137.1. హిందూ వారసత్వ చట్టం 1956 లోని సెక్షన్ 6 లో పొందుపరిచిన నిబంధనలు సవరణకు ముందు లేదా తరువాత జన్మించిన కుమార్తెకు సమాన హక్కులు, బాధ్యతలు ఉన్న కుమారుడి మాదిరిగానే సహజీవన హోదాను కల్పిస్తాయి.

137.2. 2004 డిసెంబర్ 20 వ తేదీకి ముందు జరిగిన స్వభావం లేదా పరాయితనం, విభజన లేదా విభజన స్వభావానికి సంబంధించి సెక్షన్ 6(1)లో పొందుపరిచిన పొదుపుతో 9-9-2005 నుండి జన్మించిన కుమార్తె హక్కులు పొందవచ్చు.

137.3. సహజీవనంలో హక్కు పుట్టుకతోనే ఉంది కాబట్టి, 9-9-2005 నాటికి తండ్రి సహజీవనంలో జీవించడం తప్పనిసరి కాదు.

137.4. హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 లోని సెక్షన్ 6 ద్వారా సృష్టించబడిన విభజన యొక్క చట్టబద్ధమైన కల్పన వాస్తవంగా విభజనను లేదా సహజీవనానికి అంతరాయం కలిగించలేదు. 1956 చట్టం షెడ్యూలులో పేర్కొన్న విధంగా 1 వ తరగతికి చెందిన ఒక మహిళా వారసురాలు లేదా అటువంటి స్త్రీ యొక్క పురుష బంధువు జీవించినప్పుడు మరణించిన సహ భాగస్వామి యొక్క వాటాను పొందడానికి మాత్రమే ఈ కల్పన ఉద్దేశించబడింది. అందువల్ల ప్రత్యామ్నాయ సెక్షన్ 6 యొక్క ప్రతిపాదనలను పూర్తి స్థాయిలో అమలు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రాథమిక డిక్రీని ఆమోదించినప్పటికీ, అప్పీలులో తుది డిక్రీ కోసం పెండింగ్లో ఉన్న ప్రొసీడింగ్స్లో కొడుకుతో సమానంగా కుమార్తెలకు వాటా ఇవ్వాలి.

> 137.5. 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6(5)లోని నిబంధనల కఠినత దృష్ట్యా, మౌఖిక విభజన అభ్యర్థనను రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం, 1908 యొక్క నిబంధనల ప్రకారం నమోదు చేయబడిన లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా అమలు చేయబడిన విభజన పత్రం ద్వారా అమలు చేయబడిన చట్టబద్ధమైన విభజన పద్ధతిగా అంగీకరించలేము. ఏదేమైనా, మౌఖిక భాగస్వామ్య అభ్యర్థనను పబ్లిక్ డాక్యుమెంట్ల ద్వారా సమర్థించే అసాధారణ సందర్భాల్లో, కోర్టు యొక్క డిక్రీ ద్వారా ప్రభావితమైతే (ఎస్ఐసి) ప్రభావితమయ్యే విధంగానే విభజనను ఆమోదించిన సందర్భాల్లో, దానిని ఆమోదించవచ్చు. కేవలం మౌఖిక సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా విభజనను ఆమోదించలేమని, పూర్తిగా తిరస్కరించలేమని అన్నారు.

77. అప్పీలు పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో చట్టంలో వచ్చిన మార్పులను పరిగణనలోకి తీసుకుని తగిన విధంగా వర్తింపజేయాలని వినీత శర్మ (సుప్ర) ఇచ్చిన తీర్పు స్పష్టం చేసింది. ఈ కోర్టు యునైటెడ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, కలకత్తా వర్సెస్ అభిజిత్ టీ కంపెనీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు (2000) 7 ఎస్సిసి 357 లో నివేదించారు, దీనిలో ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> 20. అసలు విచారణ జరుపుతున్నా, అప్పీలును విచారించినా పెండింగ్లో ఉన్న చర్యలను ప్రభావితం చేసే చట్టంలో మార్పును పరిగణనలోకి తీసుకోవడం, దానివల్ల కలిగే ప్రభావాన్ని గుర్తించడం కోర్టు విధి అని ఇప్పుడు స్పష్టమైంది. (జి.పి. సింగ్: ఇంటర్ప్రిటేషన్ ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్, 7 వ ఎడిషన్, పుట 406 చూడండి.) ఒక వ్యాజ్యం పెండింగ్ లో ఉన్నప్పుడు, 1993 చట్టం వంటి చట్టాన్ని సివిల్ కోర్టు తీర్పు ఇవ్వకూడదు, సివిల్ కోర్టు చట్టాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని-రిమాండ్ తర్వాత కూడా - దావాను పరిష్కరించలేమని తేల్చాల్సి ఉంటుంది.

78. వినీతా శర్మ (సుప్ర) కోర్టు పూర్తి స్థితిని ఈ క్రింది విధంగా స్పష్టం చేసింది:

107. ఒకసారి జనన మరణాలను బట్టి మార్పులు చేసిన తర్వాత, వాస్తవంగా విడిపోయే సమయంలో వాటాలను రూపొందించాల్సి ఉంటుంది. మారిన పరిస్థితుల్లో షేర్లను నిర్ణయించాల్సి ఉంటుంది. హోదాను విడగొట్టడం అనేది చట్టబద్ధమైన నిబంధనకు, తదనంతర పరిణామాల ద్వారా మార్పుకు అడ్డంకి కాజాలదు. విభజన యొక్క చట్టబద్ధమైన కల్పన వాస్తవికతకు చాలా తక్కువగా ఉంది, ఇది ఉమ్మడి కుటుంబానికి విఘాతం కలిగించదు లేదా సహజీవనం అనేది చట్టం యొక్క స్థిరమైన ప్రతిపాదన. పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా, కేవలం దావా వేయడం ద్వారా హోదాను విడదీయడం వల్ల విభజన గురించి, తుది తీర్పు వెలువడే వరకు, చట్టంలో మార్పు, తదనంతర సంఘటన వల్ల కలిగే మార్పులను పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చని కూడా మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము.

114. తక్షణ సందర్భంలో, ప్రశ్న భిన్నంగా ఉంటుంది. సెక్షన్ 6 కింద చట్టం ద్వారా విభజనగా గుర్తించిన వాటిని, తదనుగుణంగా హక్కులను రూపొందించాలి. ఈ కోర్టు పైన పేర్కొన్న వివిధ తీర్పులలో హక్కులను తరువాత ప్రదానం చేసినప్పుడు, ప్రాథమిక ఉత్తర్వులను సవరించవచ్చు మరియు చట్టం యొక్క ప్రయోజనాన్ని పొందవలసి ఉంటుంది. అందువల్ల, ప్రకాశ్ వి లో చర్చించిన విధంగా సెక్షన్ 6 యొక్క చట్టబద్ధమైన కల్పన యొక్క ప్రభావాలను తిరస్కరించడానికి మాకు ఎటువంటి సంకోచం లేదు. ఫూలవతి [(2016) 2 ఎస్ సిసి 36 : (2016) 1 ఎస్ సిసి (సివి) 549] మరియు దానమ్మ [దానమ్మ వర్సెస్ అమర్, (2018) 3 ఎస్ సిసి343 : (2018) 2 ఎస్ సిసి (సిఐవి) 385]. సవరణ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత కుమార్తె బతికి ఉంటే, ఆమె పుట్టిన తేదీతో సంబంధం లేకుండా సవరణ చట్టం అమల్లోకి వస్తుంది.

ప్రస్తుత కేసు యొక్క వాస్తవాలకు పైన పేర్కొన్న సూత్రాలను వర్తింపజేయడం

79. ప్రస్తుతానికి ట్రయల్ కోర్టు పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా తీర్పు ఇచ్చి ఉండేదని అనుకుందాం, అంటే పూర్వీకుల ఆస్తులతో సహా అన్ని ఆస్తుల్లో కుమార్తెకు 1/3 వ వంతు వాటా సమానంగా ఇస్తుంది. సంబంధిత సమయంలో అమలులో ఉన్న చట్టం యొక్క స్థితిని పరిగణనలోకి తీసుకొని ట్రయల్ కోర్టు అలా చేయలేదని వాదించవచ్చు. అయితే, వినీతా శర్మ (సుప్రా) విషయంలో ఈ కోర్టు తీర్పు తర్వాత ఆ వాటా కేటాయింపు చట్ట ప్రకారమే జరుగుతుంది. మనం కూడా ఒకదానికొకటి ప్రత్యామ్నాయం అనుకుందాం. ఉదాహరణకు, ట్రయల్ కోర్టు దావాను (1) స్వీయ-సంపాదించిన ఆస్తిలో కుమార్తెకు 1/3 వ వంతు వాటా ఇస్తూ మరియు (2) పూర్వీకుల ఆస్తిలో తండ్రికి సగం వాటా ఇవ్వడంపై తీర్పు ఇచ్చింది. ఇది సంబంధిత సమయంలో అమలులో ఉన్న చట్టం, హైకోర్టు ధృవీకరించిన ప్రాథమిక ఉత్తర్వులను జారీ చేస్తూ ప్రస్తుత కేసులో ట్రయల్ కోర్టు సరిగ్గా ఇదే చేసింది. అయితే, ఇప్పుడు చట్టం మారింది.

80. పైన పేర్కొన్న నేపథ్యంలోనే ప్లెయింట్ లో నిర్దేశించిన అన్ని ఆస్తుల్లో కుమార్తెలకు 1/3 వ వంతు వాటా లభిస్తుంది. అదే వినీతా శర్మ (సుప్ర)లో పేర్కొన్న సూత్రానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది, తుది డిక్రీని ఆమోదించేటప్పుడు. హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ధృవీకరించిన ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన ప్రాథమిక డిక్రీని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే అందులో నిర్ణయించిన అంశాలు తుదివిగా పరిగణించబడతాయని, అయితే విభజన దావాను దశలవారీగా నిర్ణయించాల్సి ఉన్నందున తుది డిక్రీ ఆమోదం పొందిన తర్వాతే వాటిని పూర్తిగా, సంపూర్ణంగా నిర్ణయించవచ్చని పేర్కొంది. తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్స్ ముగియకముందే పార్టీలను నియంత్రించే చట్టాన్ని సవరించినందున, అటువంటి సవరణ ద్వారా ప్రయోజనం పొందిన పార్టీ (చేతిలో ఉన్న కేసులో ఇద్దరు కుమార్తెల మాదిరిగా)

సవరణను పరిగణనలోకి తీసుకొని దానిని అమలు చేయమని ట్రయల్ కోర్టుకు అభ్యర్థన చేయవచ్చు.

81. పిటిషనర్ల తరపు సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ బసంత్ వాదనలు వినిపిస్తూ, పార్టీలను నియంత్రించే చట్టాన్ని సవరించినప్పటికీ, తుది డిక్రీలలో ప్రాథమిక డిక్రీని మార్చలేమని మేము వాదించిన వాదనల్లో ఎటువంటి వాస్తవం కనిపించడం లేదు.

82. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, పార్టీల వాటాలను నిర్ణయించేటప్పుడు, చట్ట తప్పిదం గురించి మాట్లాడకుండా ఉండటానికి దిగువ న్యాయస్థానాలపై ఎటువంటి తప్పు జరగలేదని చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడు చేయాల్సిందల్లా 1956 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లోని నిబంధనల సవరణను అమలు చేయడం, తదనుగుణంగా పార్టీల వాటాలను నిర్ణయించడం. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే, వాది తన తండ్రి యొక్క అన్ని ఆస్తులలో 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు. పిటిషనర్ల తరఫున లేవనెత్తిన ఆస్తులన్నీ పూర్వీకులవేనా అనే అంశం ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది.

<u>ఇష్యూ నెం.2</u>

83. అప్పీలుదారుల (ప్రతివాది నెం.1 మరియు ప్రతివాది నెం.2) మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 ప్రకారం చెల్లుబాటు కాదు మరియు కట్టుబడి ఉందనే కారణంతో ఒరిజినల్ డిఫెన్స్ నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ ను అనుమతించడంలో హైకోర్ట్ సమంజసమేనా అనే అంశానికి మనం ఇప్పుడు సమాధానం చెబుతాము.

84. సీనియర్ న్యాయవాది బసంత్, ప్రతివాది నెం.1, అతని సోదరి మధ్య కుదిరిన ఒప్పందాన్ని 29.03.1991 న అఫిడవిట్ పై సంతకం చేశారని, మొదటి అప్పీలు తుది విచారణ సమయంలో 9.04.1991 న హైకోర్టు ఈ సెటిల్ మెంట్ ను రికార్డు చేసిందని తెలిపారు. మొదటి అప్పీలును

1.08.2000 న పరిష్కరించారు, ఇద్దరు ప్రతివాదుల మధ్య రాజీ ఒప్పందం యొక్క నిబంధనలను చేర్చే మేరకు డిక్రీని సవరించారు. పదేళ్ల తర్వాత హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ముందు పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన అప్పీలు పెండింగ్ లో ఉన్నప్పుడే ప్రతివాది నెం.2 రాజీని సవాలు చేస్తూ క్రాస్ అప్పీల్ దాఖలు చేయడానికి అర్హుడని భావించాడు. అటువంటి క్రాస్ అప్పీల్ నిర్వహణ సాధ్యం కాదని, ఒకవేళ అది చెల్లదని భావించినా, దానిని నమోదు చేసిన తేదీ నుంచి దాదాపు పదేళ్లు గడిచిన తర్వాత కూడా దానిని పరిగణనలోకి తీసుకుని అనుమతించరాదని బసంత్ వాదించారు.

85. పైన చెప్పిన శ్రీమతి సమర్పణలు మమ్మల్ని పెద్దగా ఆకట్టుకోలేదు. బసంత్.. అప్పీలు హక్కు అనేది శాసనం యొక్క సృష్టి అని చట్టం యొక్క స్థిరమైన స్థితి. అప్పీల్ చేసుకునే హక్కు లేదు. చట్టం అప్పీలుదారుకు హక్కును, అలా చేసే అధికారాన్ని కోర్టుకు కల్పిస్తే తప్ప ఎలాంటి అప్పీలును దాఖలు చేయడం, విచారించడం లేదా మెరిట్ ఆధారంగా నిర్ణయించడం కుదరదు. ఈ దశలో, సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLI రూల్ 22 యొక్క నిబంధనలను మనం పరిశీలించవచ్చు:

> "22. ప్రతివాదిని విచారించిన తరువాత, అతను ఒక ప్రత్యేక అప్పీలును ఇష్టపడినట్లు డిక్రీని వ్యతిరేకించవచ్చు.—(1) ప్రతివాది, డిక్రీలోని ఏ భాగం నుంచైనా అప్పీలు చేయనప్పటికీ, డిక్రీకి మద్దతు ఇవ్వడమే కాకుండా, ఏదైనా అంశానికి సంబంధించి దిగువ కోర్టులో అతనికి వ్యతిరేకంగా కనుగొన్న విషయాలు అతనికి అనుకూలంగా ఉండాలని కూడా పేర్కొనవచ్చు; అప్పీలుపై విచారణ జరిపేందుకు నిర్ణయించిన తేదీ నుంచి నెల రోజుల్లోగా అప్పీలేట్ కోర్టులో అటువంటి అభ్యంతరాన్ని దాఖలు చేసినట్లయితే, లేదా అప్పిలేట్ కోర్టు అనుమతించదగినదిగా

భావించే గడువులోగా అప్పీలేట్ కోర్టులో అటువంటి అభ్యంతరాలను దాఖలు చేసినట్లయితే, అప్పీలు ద్వారా అతను ఏదైనా క్రాస్ అభ్యంతరాన్ని కూడా తీసుకోవచ్చు.

[వివరణ: డిక్రీ ఆధారంగా దాఖలైన తీర్పులో కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుతో బాధపడే ప్రతివాది, ఈ నియమం ప్రకారం, దావా నిర్ణయానికి సరిపోయే మరేదైనా అంశం మీద కోర్టు నిర్ణయం తీసుకున్నప్పటికీ, ఆ తీర్పు ఆధారంగా డిక్రీకి సంబంధించి క్రాస్ అభ్యంతరాన్ని దాఖలు చేయవచ్చు. ఆ ఆజ్ఞ పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ఆ బాధ్యతకర్తకు అనుకూలంగా ఉంది.]

(2) అభ్యంతరాలు మరియు దానికి వర్తించే నిబంధనలు: అటువంటి క్రాస్ అభ్యంతర పత్రం ఒక మెమోరాండం రూపంలో ఉండాలి మరియు అప్పీలు మెమోరాండం యొక్క రూపాలు మరియు విషయాలకు సంబంధించినంత వరకు రూల్ 1 లోని నిబంధనలు దీనికి వర్తిస్తాయి.

[3***]

(4) ఈ నిబంధన కింద ఎవరైనా ప్రతివాది అభ్యంతర పత్రం దాఖలు చేసినట్లయితే, అసలు అప్పీళ్లను ఉపసంహరించుకున్నప్పుడు లేదా డిఫాల్ట్ చేసినందుకు కొట్టివేసినప్పుడు, అలా దాఖలు చేసిన అభ్యంతరాలను కోర్టు తగినదిగా భావించిన విధంగా ఇతర పక్షాలకు నోటీసులు ఇచ్చిన తరువాత విచారించి నిర్ణయించవచ్చు. (5) నిరుపేదలు చేసే అప్పీళ్లకు సంబంధించిన నిబంధనలు వర్తించేంత వరకు, ఈ నియమం కింద అభ్యంతరాలకు వర్తిస్తాయి.

86. క్రాస్ అభ్యంతరాన్ని ఇష్టపడే హక్కు అప్పీలును ప్రతిపాదించే హక్కును కలిగి ఉంటుంది. సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLI రూల్ 22 కింద క్రాస్ అప్పీల్ సాధారణ మొదటి అప్పీలు వలె ప్రభావవంతంగా ఉంటుందని మరియు రెగ్యులర్ మొదటి అప్పీలును కొట్టివేసినప్పటికీ లేదా ఉపసంహరించుకున్నప్పటికీ అదే కొనసాగుతుందని ప్రతివాది నెం.2 (ప్రతివాది నెం. 2) తరఫున

వాదించిన న్యాయవాది వాదించారు. క్రాస్ అప్పీల్ అనేది అప్పీల్ యొక్క ప్రాథమిక హక్కును ఉపయోగించడం మరియు అందువల్ల మాత్రమే ప్రక్రియ మారుతుంది. (చూడండి: ఊర్మిళా దేవి మరియు ఇతరులు వర్సెస్ బ్రాంచ్ మేనేజర్, నేషనల్ ఇన్స్యూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ మరియు మరొకటి, (2020)11 SCC316, పేరా 16.)

87. సిపిసిలోని రూల్ 1-ఎ (2) యొక్క ఆర్డర్ XLII యొక్క నిబంధనల గురించి కూడా మా దృష్టికి వచ్చింది. అదే విధంగా ఉంది:

"1 ఎ. డిక్రీలకు వ్యతిరేకంగా అప్పీలులో అప్పీలు చేయని ఉత్తర్వులను సవాలు చేసే హక్కు.—

xxx xxx xxx

(2) రాజీని నమోదు చేసిన తరువాత లేదా రాజీని నమోదు చేయడానికి నిరాకరించిన తరువాత దావాలో జారీ చేయబడిన డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా అప్పీలులో, రాజీ నమోదు చేయబడాలి లేదా నమోదు చేయకూడదు అనే డిక్రీని పిటిషనర్ క్షేత్రస్థాయిలో వ్యతిరేకించవచ్చు.

88. క్రాస్ అప్పీల్ ఆబ్జెక్టర్ పైన పేర్కొన్న విధంగా సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-A(2)తో పాటుగా సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XLIII రూల్ 1-A(2) ప్రకారం, సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 కింద నమోదు చేయబడ్డ సెటిల్ మెంట్ల యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును అన్ని అప్పీల్ ద్వారా ప్రశ్నించే హక్కు ఆమెకు ఉందని సమర్పించడానికి అర్హుడని మేము భావిస్తున్నాము.

89. పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో, బన్వరీ లాల్ వర్సెస్ చందో దేవి (శ్రీమతి) మరియు మరొక (1993) 1 ఎస్సిసి 581, మరీ ముఖ్యంగా, 9 నుండి 13 వరకు ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును మనం ఇక్కడ ప్రస్తావించవచ్చు:

9. సెక్షన్ 96(3) ప్రకారం పార్టీల సమ్మతితో కోర్టు జారీ చేసిన డిక్రీ నుంచి అప్పీలు చేయకూడదు. రాజీని నమోదు చేసిన తర్వాత దావాలో జారీ చేసిన డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా, రాజీని నమోదు చేయకూడదనే ప్రాతిపదికపై అప్పీలుదారుడు డిక్రీని వ్యతిరేకించడానికి అవకాశం ఉంటుందని రూల్ 1-ఎ (2) ప్రవేశపెట్టారు. సెక్షన్ 96(3) ప్రకారం పార్టీల సమ్మతితో జారీ చేసిన డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా అప్పీలు చేయడాన్ని నిషేధించినప్పుడు, అటువంటి డిక్రీ పార్టీలకు నిర్దేశించిన లేదా అందుబాటులో ఉన్న ప్రక్రియల ద్వారా పక్కన పెట్టకపోతే పార్టీలకు చెల్లుబాటు అవుతుందని మరియు కట్టుబడి ఉంటుందని సూచిస్తుంది. ఆర్డర్ 43, రూల్ 1(ఎం) కింద అప్పీల్ దాఖలు చేయడం ద్వారా అటువంటి పరిష్కారాలు లభిస్తాయి. ఒకవేళ రాజీని నమోదు చేసే ఉత్తర్వులను పక్కన పెడితే, దానిపై అప్పీల్ దాఖలు చేయాల్సిన అవసరం కానీ, సందర్భం కానీ లేదు. అదేవిధంగా ఈ డిక్రీ చెల్లని, చట్టవిరుద్ధమైన రాజీపై ఆధారపడి ఉందనే కారణంతో ఆ డిక్రీని కొట్టివేయాలని దావా దాఖలు చేశారు. అయితే సవరణలు చేసిన తర్వాత ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 3-ఏ పరిధిలోకి వచ్చే కేసుల్లో రాజీ లేదా పరిష్కారాన్ని నమోదు చేస్తూ ఇచ్చిన ఉత్తర్వులపై అప్పీల్ గానీ, దావా వేయడం ద్వారా పరిష్కారం గానీ అందుబాటులో ఉండవు. ఈ విధంగా ఉత్తర్వు 43 లోని రూల్ 1-ఎ(2) ప్రకారం రాజీని నమోదు చేసే పక్షానికి, డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా అప్పీలుకు ప్రాధాన్యత ఇస్తూ, దాని విశ్వసనీయతను ప్రశ్నించే హక్కు ఇవ్వబడింది. సెక్షన్ 96(3) అటువంటి అప్పీలుకు అడ్డంకి కాదు, ఎందుకంటే రాజీ లేదా ఒప్పందం యొక్క వాస్తవాలు వివాదంలో లేని కేసులకు సెక్షన్ 96 (3) వర్తిస్తుంది.

10. ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 1 ప్రకారం పిటిషనర్ కేవలం దావాను ఉపసంహరించుకున్నారని, 23 వ ఉత్తర్వుల్లోని రూల్ 3 ప్రకారం రాజీ పడలేదని హైకోర్టు అభిప్రాయపడటం సమంజసమేనని ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. అందువల్ల

పిటిషనర్ సదరు ఉత్తర్వును రీకాల్ చేయడానికి మరియు మెరిట్ ఆధారంగా విచారణ కోసం దావా విచారణను పునరుద్ధరించడానికి దరఖాస్తులు దాఖలు చేసే సందర్భం లేదు. ఫిబ్రవరి 27, 1991 న దాఖలైన పిటిషన్ కాపీని బట్టి ఇరు పక్షాలు ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాయని, అందువల్ల పిటిషనర్-అప్పీలుదారుడు వివాదాస్పద భూమితో ఎలాంటి సంబంధం కలిగి ఉండరని, ప్రతివాది-ప్రతివాది ఆ వివాదాస్పద భూమికి యజమానిగా పరిగణించబడతారని పేర్కొంటూ సెటిల్మెంట్, అగ్రిమెంట్ షరతులను పేర్కొన్నట్లు తెలుస్తోంది. రాజీని అంగీకరించాలని ఆదేశించవచ్చని కూడా ఆ పిటిషన్ లో పేర్కొన్నారు. ఆ పిటిషన్ ఆధారంగా, పైన పేర్కొన్న విధంగా, రాజీలను అంగీకరించినట్లు కోర్టు ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. రాజీ ఒప్పందం ప్రకారం పిటిషనర్ దావాను కొట్టివేయాలని ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్నారు. C". పైన పేర్కొన్న వాస్తవాలు, పరిస్థితుల దృష్ట్యా, 1991 ఫిబ్రవరి 27 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా కోర్టు ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 1 ప్రకారం దావాను ఉపసంహరించుకోవడానికి అనుమతించింది. రాజీ పిటిషన్ లో పేర్కొన్న నియమనిబంధనల ఆధారంగా పిటిషనర్ దావాను కొట్టివేస్తున్నట్లు ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, కోడ్ లోని 23 వ నిబంధనలోని రూల్ 3 ద్వారా కోర్టుకు ప్రసాదించిన అధికారాన్ని ఉపయోగించి జారీ చేసిన ఉత్తర్వుగా భావించి ఆ ఉత్తర్వు యొక్క చెల్లుబాటును నిర్ణయించాలి. అప్పీలుదారునిపై అతని తరఫు న్యాయవాది చేసిన మోసాల గురించి తనకు తెలియకపోయినా, వివేకవంతుడైన న్యాయమూర్తి రాజీ పిటిషన్ ను అంగీకరించి ఉండకూడదు, ఎందుకంటే రాజీ పిటిషన్ పై ప్రతివాది లేదా అతని న్యాయవాది సంతకం చేయలేదు. ఈ వాస్తవాన్ని కోర్టు కనుక్కోవాల్సింది. గురుప్రీత్ సింగ్ వర్సెస్ చతుర్ భుజ్ గోయల్ ((1988) 1 ఎస్ సిసి 270 : ఎఐఆర్ 1988 ఎస్ సి 400) విషయంలో ఇలా చెప్పబడింది: (ఎస్ సిసి పేజీ 276, పేరా 10)

ప్రస్తుతం ఉన్న రూల్ 3 ప్రకారం దావాలో క్లెయిమ్ పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం ద్వారా సర్దుబాటు చేయబడినప్పుడు, రాజీ లిఖితపూర్వకంగా మరియు సంతకం చేసి, వారి మధ్య పూర్తి ఒప్పందం ఉండాలి. ఒక సర్దుబాటును ఏర్పరచడానికి, ఒప్పందం లేదా సమ్మతి స్వయంగా అడెక్రీలో పొందుపరచగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. దావా లేదా అప్పీలు విచారణ సమయంలో పార్టీలు రాజీ కుదుర్చుకున్నప్పుడు, ఆ రాజీని పార్టీలు సంతకం చేసిన సాధనం రూపంలో లిఖితపూర్వకంగా తగ్గించాలని కోరడానికి ఎటువంటి కారణం లేదు. కాబట్టి షరతులను లిఖితపూర్వకంగా తగ్గించాలని కోర్టు పక్షాలపై ఒత్తిడి తీసుకురావాలి.

బైరామ్ పెస్టోంజీ గరివాలా వర్సెస్ యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ((1992)1 ఎస్ సిసి 31 : ఎఐఆర్ 1991 ఎస్ సి 2234] కేసుల్లో కూడా సంబంధిత పక్షాలు రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయాల్సిన ఆవశ్యకతను పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు. గుర్ ప్రీత్ సింగ్ వర్సెస్ చతుర్ భుజ్ గోయల్ ((1988) 1 ఎస్ సిసి270 : ఎఐఆర్ 1988 ఎస్ సి 400) కేసులో ఈ కోర్టు యొక్క పైన పేర్కొన్న కేసుపై న్యాయమూర్తుల దృష్టి సారించలేదని తెలుస్తోంది.

11. 1991 ఫిబ్రవరి 27 న కోర్టు ఒప్పందాన్ని, రాజీని సాధారణ పద్ధతిలో ఎలా నమోదు చేసిందో ప్రస్తుత కేసు వివరిస్తుంది. ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 3 ప్రకారం ఇరు పక్షాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం లేదా రాజీకి కోర్టు ఆమోదం ముద్ర మాత్రమే అవసరం లేదని చెప్పక తప్పదు. ఇరుపక్షాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం లేదా రాజీ చట్టబద్ధమైనదని కోర్టులు ముందుగా సంతృప్తి చెందాలని చట్టం కోరుతుంది. ఇరు పక్షాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందానికి అనుగుణంగా పరిష్కారాన్ని నిర్ణయించే ముందు సెటిల్ మెంట్ నిబంధనలను

పరిశీలించేటప్పుడు కోర్టు తన న్యాయస్వరూపాన్ని వర్తింపజేయాలని భావిస్తున్నారు. అటువంటి రాజీ పిటిషన్లు స్వీకరించిన తర్వాత, అది కోర్టుల ఆదేశంగా మారి, న్యాయ ఉత్తర్వుల పవిత్రతను సంతరించుకుంటుందని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు.

12. ప్రతివాది తరఫున సబార్డినేట్ జడ్జి 1991 సెప్టెంబర్ 20న ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల ద్వారా 1991 ఫిబ్రవరి 27 నాటి ఉత్తర్వులను వెనక్కి తీసుకుని దావాను దాని అసలు సంఖ్యకు పునరుద్ధరించడానికి వీల్లేదని వాదించారు. 1991 సెప్టెంబర్ 20న హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును హైకోర్టు ఇచ్చిన కారణం కాకుండా మరేదైనా కారణంతో కొట్టివేస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను ప్రతివాది సమర్థించగలడనేది నిర్వివాదాంశం.

13. సవరణ చట్టం ఉత్తర్వు 23లోని రూల్ 3కు వివరణతో పాటు ఒక నిబంధనను ప్రవేశపెట్టినప్పుడు, ఒక పక్షం దానిని తప్పు లేదా సంతృప్తికి గురైందని మరొక పక్షం ఖండించినప్పుడు, "కోర్టు ఆ ప్రశ్నను నిర్ణయిస్తుంది", అంతకు ముందు రాజీ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడిన మరియు అటువంటి వివరణను నమోదు చేసిన కోర్టు. ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం ఆధారంగా సర్దుబాట్లు లేదా సంతృప్తి సాధించబడిందా అనే ప్రశ్నను నిర్ణయించాలి. ఒప్పందం లేదా రాజీ యొక్క చెల్లుబాటుకు సంబంధించిన విచారణను మరింత సమగ్రంగా చేయడానికి, ఒక ఒప్పందం "భారత ఒప్పంద చట్టం ప్రకారం చెల్లనిది లేదా చెల్లదు..." అని షరతుకు వివరణ ఇస్తుంది. ఈ నియమం యొక్క థీమ్ పరిధిలో చట్టబద్ధమైనదిగా పరిగణించబడదు. ఈ నిబంధనను పరిగణనలోకి తీసుకుని ఈ పిటిషన్ ను విచారణకు స్వీకరించిన సుప్రీంకోర్టు భారత కాంట్రాక్ట్ చట్టం ప్రకారం ఈ రాజీ చెల్లదా లేదా చెల్లదా అని పరిశీలించాల్సి ఉంది. ఆర్డర్ 43లోని రూల్ 1(ఎం)ను కూడా తొలగించారు, దీని ప్రకారం

రాజీని నమోదు చేసిన ఉత్తర్వులపై అప్పీలుకు అనుమతి లేదు. రాజీని సవాలు చేసే పక్షం ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 3 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేయవచ్చు లేదా కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 96 (1) కింద అప్పీల్ చేయవచ్చు, దీనిలో అతను కోడ్ యొక్క ఆర్డర్ 43 లోని రూల్ 1-ఎ దృష్ట్యా రాజీ యొక్క విశ్వసనీయతను ప్రశ్నించవచ్చు.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

90. 2022 లో ఎస్.సి.సి.ఆన్ లైన్ ఎస్.సి 1357 లో నివేదించిన విపన్ అగర్వాల్ మరియు రామన్ గండోత్రా మరియు ఇతరులు ఈ కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును కూడా మనం ప్రస్తావించవచ్చు మరియు ఆధారపడవచ్చు:

4. 'బన్వరీ లాల్ వర్సెస్ చందో దేవి (శ్రీమతి) (ఎల్ఆర్ఎస్ ద్వారా)'లో ఈ కోర్టు నివేదించింది. (1993) 1 ఎస్ సిసి 581 సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908 యొక్క ఆర్డర్ 43 రూల్ 1 ఎ (క్లుప్తంగా, 'సిపిసి') ప్రకారం డిక్రీని మంజూరు చేసిన కోర్టు ముందు దరఖాస్తు లేదా అప్పీలు దాఖలు చేసే హక్కు బాధిత వ్యక్తికి ఉందా అనే ప్రశ్నను కలిగి ఉంది. అది ఈ క్రింది విధంగా నిర్వహించబడింది:-

13. సవరణ చట్టం ఆర్డర్ 23 లోని రూల్ 3 కు వివరణతో పాటు ఒక నిబంధనను ప్రవేశపెట్టినప్పుడు, ఒక పక్షం దానిని తప్పు లేదా సంతృప్తికి గురైందని మరొక పక్షం ఖండించినప్పుడు, "కోర్టు ఈ ప్రశ్నను నిర్ణయిస్తుంది", అంతకు ముందు రాజీ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడిన మరియు అటువంటి వివరణను నమోదు చేసిన కోర్టు. ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం ఆధారంగా సర్దుబాటు లేదా సంతృప్తి సాధించబడిందా అనే ప్రశ్నను నిర్ణయించాలి. ఒప్పందం లేదా రాజీకి సంబంధించిన విచారణను మరింత

అర్థవంతంగా చేయడానికి, నిబంధనకు వివరణలో "భారతీయ ఒప్పంద చట్టం ప్రకారం చెల్లుబాటు కాని లేదా చెల్లుబాటు కాని ఒప్పందం" అని పేర్కొంది. పైన పేర్కొన్న నియమం యొక్క అర్థంలో చట్టబద్ధమైనదిగా పరిగణించబడదు. వివరణతో చదివిన నిబంధన దృష్ట్యా, రాజీ పిటిషన్ ను విచారించిన న్యాయస్థానం భారత కాంట్రాక్ట్ చట్టం ప్రకారం రాజీ చెల్లదా లేదా చెల్లదా అని పరిశీలించాలి. ఆర్డర్ 43 లోని రూల్ 1(ఎం)ను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుని రాజీని నమోదు చేసిన ఉత్తర్వులపై అప్పీలుకు అనుమతించారు. అందువల్ల రాజీకి సిద్ధమైన పక్షం ఆర్డర్ 23 లోని నిబంధన 3 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేయవచ్చు లేదా కోడ్ లోని సెక్షన్ 96 (1) కింద అప్పీల్ చేయవచ్చు, దీనిలో కోడ్ లోని ఆర్డర్ 43 యొక్క రూల్ 1-ఎ దృష్ట్యా రాజీ యొక్క చెల్లుబాటును అతను ఇప్పుడు ప్రశ్నించవచ్చు.

5. ఈ విధంగా అప్పీలుదారులు ఆర్డర్ 43 రూల్ 1 ఎ సిపిసి ప్రకారం లేదా డిక్రీ మంజూరు చేసే కోర్టు ముందు దరఖాస్తు ద్వారా అప్పీల్ యొక్క పరిష్కారాలను పొందే హక్కును కలిగి ఉన్నారు. అందువల్ల, డిక్రీని తిరస్కరించిన పిటిషనర్లు కోర్టులో దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు పరిధి లేనిదని చెప్పలేము.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

91. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, సెటిల్ మెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటును ప్రశ్నిస్తూ ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అప్పీల్ చట్టరీత్యా చెల్లుబాటు అవుతుందని మేము భావిస్తున్నాము.

92. 28.03.1991 నాటి సెటిల్ మెంట్ అగ్రిమెంట్ చెల్లదని, సిపిసిలోని ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 కింద కట్టుబడి ఉండదని ప్రతివాది నెం.2 తరఫున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది ఎత్తిచూపిన పరిస్థితులను మనం ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం.

"మొదటిది, రాజీ ఒప్పందంపై పిటిషనర్ సంతకం చేయలేదని, అతను ఆస్తిలో కోపార్సెనర్గా వాటా కలిగి ఉన్నాడని అంగీకరించాడు. అన్ని పక్షాల లిఖితపూర్వక సమ్మతి అవసరం.

రెండవది, ప్రతివాది నెం.1 ద్వారా ప్రతివాది 2 కు స్పెక్సీలో ఒక సహపరివేషణ అవిభాజ్య ఆస్తి (ప్లాట్ నెం. 140) కేటాయించబడింది, దానిపై పిటిషనర్ కు కూడా ఆసక్తి ఉంది.

మూడవది, ఒప్పందానికి మరియు ఒప్పందాన్ని సమర్పించే కాంప్రమైజ్ పిటిషన్ కు మధ్య వ్యత్యాసం ఉంది.

గమనించిన వ్యత్యాసం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది-

(ఎ) ఒప్పందంలో భాగం కాని తన స్వంత ఆదాయం (షెడ్యూల్ బి ప్రాపర్టీ) ద్వారా ప్రతివాది నెం.2 ఇప్పటికే కొనుగోలు చేసిన మరొక ఆస్తిని రాజీ పిటిషన్ పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది.

(బి) పిటిషన్ కు జతచేయబడిన స్కెచ్ మ్యాప్ లో ప్లాట్ నెం.1086 మరియు 1085 ఉన్నాయి, ఇది ప్లాట్ నెంబరు 141 లో కొంత భాగానికి ప్లాట్ నోకు బదులుగా ఉంది. రాజీ ఒప్పందంలోని క్లాజ్ 3 లో పేర్కొన్న 140, ఏకాభిప్రాయ ప్రకటనను సూచించలేదు, అందువల్ల రాజీ ఒప్పందాన్ని అమలు చేయడం అసాధ్యం అవుతుంది.

(సి) ఒప్పందంలోని క్లాజ్ 3 (పేజీ 141)లో డిఫెన్స్ నెం.2 కు ఇచ్చిన/అందించిన సూట్ ప్రాపర్టీని తుది డిక్రీ ప్రొసీడింగ్ లో ఆమెకు కేటాయిస్తారు.

(డి) ఒప్పందంలో ఎలాంటి కేవియట్ లేకుండా కోర్టుకు జమ చేయాల్సిన రూ.12,000 చెల్లింపు (పేరా 4 @ 141 చూడండి) పిటిషన్ లో కోర్టు తదుపరి ఆదేశాలకు లోబడి జరిగింది.

(ఇ) ఒప్పందంలో మెస్నే లాభాల గురించి స్పష్టంగా పేర్కొనలేదు, అయితే కాంప్రమైజ్ పిటిషన్ లో ఒక నిర్దిష్ట క్లాజును చేర్చారు.

(ఎఫ్) ప్రతివాది నెం.2 యొక్క ఆస్తిపై సౌలభ్య హక్కులు ఒప్పందంలో గుర్తించబడ్డాయి మరియు తరువాత పిటిషన్ లో ప్రతివాది నెం.2 తో పాటు ఇతరులు దాఖలు చేయాలి మరియు సడలింపు హక్కులను స్వీకరించాలి, దీని కోసం ప్రతివాది 1 అభ్యంతరం వ్యక్తం చేయకూడదు.

(హెచ్) ప్రతివాది నెం.2 రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయాలని ఒప్పందం కల్పించింది, తరువాత రాజీ పిటిషన్ లో అఫిడవిట్ పై సంతకం చేయడానికి మరియు ప్రమాణం చేయడానికి మార్చబడింది.

నాల్గవది, రాజీని అంగీకరిస్తూ మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు 01.08.2000 నాటి తీర్పులో ప్రతివాది నెం.2 కు కేటాయించిన ఆస్తిని కేటాయించలేదు . అందువల్ల మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు ప్రతివాది నెం.2 తన హక్కులను డిఫెన్స్ నెం.1 కు సరెండర్ చేసిందనే తప్పుడు ప్రాతిపదికపై ముందుకు సాగింది. రాజీ ఒప్పందం పిటిషనర్ హక్కులకు ఎటువంటి

భంగం కలిగించదని, అందువల్ల దానిని అమలు చేయవచ్చని మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు ప్రత్యేకంగా పేర్కొంది.

ఐదవది, ప్రతివాది నెం.2 కు చిన్న వాటా ఇవ్వడం ద్వారా రాజీ ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు, అయితే వినీత శర్మ (సుప్ర) దృష్టిలో ఆమెకు ఎక్కువ వాటా ఉంది. అందువల్ల రాజీ/సెటిల్ మెంట్ కు సంబంధించిన ఆలోచన సరిపోదని, చట్టంలో వచ్చిన మార్పుల వల్ల మారిన, మారుతున్న పరిస్థితుల కారణంగా మొత్తం ఒప్పందం నేలమట్టం కావాల్సి వస్తోందన్నారు.

చివరగా, లేకపోతే, ఒక స్పెక్సీలో సహ-యాజమాన్య ఆస్తిని ఒక కో-పార్సెనర్కు కేటాయించడాన్ని ప్రాథమిక డిక్రీలో సవరించలేము. అంతేకాక, హిందూ చట్టం ప్రకారం, ఒక సహ-సహచరుడు తన అవిభాజ్య సహభాగ్యుని యొక్క బహుమానం / త్యాగం / వదులుకోవడం లేదా ఇతర సహచరుల సమ్మతి లేకుండా మరొక సహ-సహచరులకు అప్పగించడం చెల్లదు."

93. ఇప్పుడున్న సిపిసి యొక్క ఆర్డర్ XXIII రూల్ 3 ప్రకారం, దావాలోని క్లెయిమ్ పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ఏదైనా చట్టబద్ధమైన ఒప్పందం లేదా రాజీ ద్వారా సర్దుబాటు చేయబడినప్పుడు, రాజీ లిఖితపూర్వకంగా ఉండాలి మరియు పక్షాలచే సంతకం చేయబడాలి మరియు వారి మధ్య పూర్తి అంగీకారం ఉండాలి. ఒక సర్దుబాటును ఏర్పరచడానికి, ఒప్పందం లేదా రాజీ ఒక డిక్రీలో పొందుపరచగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. (చూడండి: గురుప్రీత్ సింగ్ వర్సెస్ చతుర్ భుజ్ గోయల్, (1988) 1 ఎస్సిసి 270.)

94. మొదటి అప్పీలులో హైకోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టిన సెటిల్ మెంట్ పత్రంపై పిటిషనర్ తన సంతకం పెట్టలేదన్నది నిర్వివాదాంశం. తన సోదరుడికి అంటే ప్రతివాదికి మధ్య జరిగిన ఒప్పందంలో తానెప్పుడూ పాల్గొనలేదని పిటిషనర్ తనను తాను స్పష్టం చేసుకున్నారు. 1 మరియు ఆమె సోదరి అంటే, ప్రతివాది నెం. 2. ఈ ఒక్క కారణంతోనే అన్ని పక్షాల లిఖితపూర్వక సమ్మతి లేకుండా ఈ ఒప్పందం చట్టవిరుద్ధమని చెప్పవచ్చు. ఉమ్మడి ఆస్తుల విభజనకు సంబంధించిన దావాలో కొన్ని పార్టీల మధ్య మాత్రమే డిక్రీ బైకాన్సియల్ నిర్వహించడం కుదరదు.

95. నిత్యమోని దాసి వర్సెస్ గోకుల్ చంద్ర సేన్ (1911)9 ఇండ్ కాస్ 210 (క్యాల్)లో కలకత్తా హైకోర్టు ఇలా వ్యాఖ్యానించింది:

"... సబార్డినేట్ జడ్జి డిక్రీని కొట్టివేసి, మొత్తం కేసును తిరిగి విచారించాలి, ఎందుకంటే ఇది ఉమ్మడి ఆస్తి విభజనకు సంబంధించిన దావా కాబట్టి, కొన్ని పక్షాల మధ్య సమ్మతితో ఒక డిక్రీని కొనసాగించడం సాధ్యం కాదు.

96. వీర్ సింగ్ మరియు ఇతరులు వి. ఖరక్ సింగ్ మరియు ఇతరులు ఎ.ఐ.ఆర్ 1925 లాహ్ 280 లో నివేదించిన కేసులో, యజమానులందరూ దీనికి సమ్మతి తెలపలేదు, మోతీ సాగర్, జె.

"... ఈ రాజీకి యజమానులందరూ అంగీకారం తెలపకపోవడం స్పష్టంగా చట్టానికి విరుద్ధం, అందువల్ల కోర్టు దానిని అమలు చేయడానికి నిరాకరించడం పూర్తిగా సమర్థించబడింది. ..."

97. తారాప్రసన్న సర్కార్ లో మరో వి. కాళికామోహన్ సర్కార్ మరియు ఇతరులు ఎఐఆర్ 1924 కాల్ 80 ముఖర్జీ మరియు రాంకిన్,జె.జె.లో నివేదించారు:-

"... అన్ని పార్టీలు రాజీకి దిగనంత వరకు అన్ని పార్టీలు విభజన దావాలో రాజీపడే ప్రసక్తే లేదు:..."

98. పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో, ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్-అప్పీలును అనుమతిస్తూ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నమోదు చేసిన ఫలితాలను కూడా ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం. సంబంధిత అంశాలను మేము ఈ క్రింది విధంగా ఉదహరిస్తున్నాము:

> <u>28.3.1991 నాటి రాజీ పిటిషన్ ఆధారంగా ఎఫ్ ఏ నెంబరు 359/96 లోని సింగిల్ జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పు సరైనదని సవాలు చేస్తూ ఈ అప్పీల్ Court.In ముందు ప్రతివాది నెం.1 దాఖలు చేశారని, ప్రతివాది నెం.2 సంతకం చేయలేదని, దానిపై ఆమె న్యాయవాది సంతకం చేశారని, పిటిషనర్, ఆమె తరఫు న్యాయవాది సంతకం చేయలేదని పేర్కొంది. అందువల్ల, ఆర్డర్ 23, రూల్ 3, సిపిసి మరియు ప్రతివాది నెం.2 ప్రకారం ఇది చట్టబద్ధం కాదని, ప్రతివాది నెం.1 మరియు 2 మధ్య సమస్యను రాజీ చేయడానికి తన న్యాయవాదికి అనుకూలంగా ప్రత్యేక 'వాకలత్నామా' అమలు చేయనందున ఆమె న్యాయవాది రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయలేరని కోరారు. కాబట్టి, మొదటి అప్పీలేట్ జడ్జి రాజీ పిటిషన్ ను స్వీకరించి, దానిని ఆమోదించి ఉండకూడదు. విజ్ఞుడైన సింగ్లే జడ్జి రాజీ పిటిషన్ ను ఆమోదించే విషయంలో పిటిషనర్ తో సహా పక్షాల మధ్య ప్రవేశించి ఉండాలి. ఈ న్యాయపరమైన వాదనకు మద్దతుగా, రామశ్రీ, పుష్పా దేవి (సుప్ర) లలో అత్యున్నత న్యాయస్థానం తీర్పులపై నం.2 తరపున మేధావి న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తారు. రాజీ పిటిషన్ దావా యొక్క షెడ్యూల్ లక్షణాలకు భిన్నంగా ఉంది మరియు అందువల్ల, ఇది ఆమోదయోగ్యం కాదు. రాజీ పిటిషన్ దాఖలు చేసే సమయంలో మొదటి అప్పీల్ కోర్టు ఈ రాజీని నమోదు చేయలేదు, లేదా పార్టీలు కోర్టుకు హాజరు కాలేదు లేదా కోర్టులో పిటిషన్ పై సంతకం చేయలేదు. అందువల్ల, ఆరోపించబడిన రాజీని అందులోని సబ్జెక్టుకు సంబంధించి పార్టీల మధ్య రాజీగా పరిగణించలేము, ఎందుకంటే ఇది ఆర్డర్ 23, రూల్ 3, సిపిసికి వ్యతిరేకం అనే కారణంతో</u>

ఇది చట్టవిరుద్ధం. ఇకపై చదువుకున్న సింగిల్ జడ్జి దీన్ని అంగీకరించి ఉండరు. ఈ వాదనకు మద్దతుగా గుర్ ప్రీత్ సింగ్ వర్సెస్ చతుర్ భుజ్ గోయల్ (ఏఐఆర్ 1988 ఎస్ సి 400) కేసులో సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులపై విద్యావంతులైన సింగిల్ జడ్జి సరైన నమ్మకాన్ని ఉంచారు. మరియు సన్యాసిజెనా మరియు ఇతరుల కేసులో ఈ కోర్టు వి. మినా జెనా మరియు ఇతరుల విషయంలో, AIR 1984 ఒరిస్సా213. పుష్పా దేవి (సుప్ర) తీర్పుపై ప్రతివాది నెం.1 తరఫు న్యాయవాది ఇచ్చిన నమ్మకాన్ని ప్రతివాది నెం.2 న్యాయవాది ఆంగ్లంలో టైప్ చేస్తున్నారని పేర్కొన్నారు. అంతేకాక ప్రతివాది సంతకం చేయలేదు.2. ప్రతివాది నెం.2 రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయకపోవడం, ఆమె తరఫు న్యాయవాదికి అనుకూలంగా ప్రత్యేక 'వాకలత్నామా' అమలు చేయకపోవడం, ఈ రాజీ పిటిషన్ చట్టవిరుద్ధమని, దీనిని మొదటి అప్పిలేట్ కోర్టు అంగీకరించి ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును సవరించడం సరికాదని, దావా షెడ్యూలుకు సంబంధించి ట్రయల్ కోర్టు నిబంధనలకు సంబంధించి డిఫెన్స్ నెం.2 కు కేటాయించిన వాటా కేటాయింపును నిలిపివేస్తూ ప్రతివాది నెం.1 తీర్పునిచ్చింది. అందువల్ల, దావా షెడ్యూలు ఆస్తులకు సంబంధించి కేటాయించిన ప్రతివాది నెం.2 వాటాకు సంబంధించి ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును సవరించడం ద్వారా మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు తీర్పులో నమోదు చేసిన రాజీని పక్కనపెట్టి ప్రతివాది నెం.2 దాఖలు చేసిన క్రాస్ అబ్జెక్షన్ /అప్పీల్ ను అనుమతించాలి. మొదటి అప్పీలేట్ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుల్లో పేర్కొన్న విధంగా ఈ రాజీని పక్కనపెట్టి, ట్రయల్ కోర్టు తీర్పు ప్రతివాది నెం.2 కు అనుకూలంగా కేటాయించిన వాటాకు సంబంధించి, దావా షెడ్యూలు ఆస్తులకు సంబంధించి, తదనుగుణంగా పైన పేర్కొన్న పాయింట్ నెంబరుకు సమాధానం ఇవ్వడం ద్వారా రెండవ ప్రతివాది యొక్క క్రాస్ అభ్యంతరాన్ని పరిష్కరిస్తారు.

(iii) ఆమెలో."

99. క్రాస్ అప్పీల్ కు అనుమతిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్న అంశాలతో మేం పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాం.

100. సెటిల్ మెంట్ యొక్క చట్టబద్ధత మరియు చెల్లుబాటుకు సంబంధించిన సందర్భాల్లో మన పరిశీలనకు తలెత్తే మూడవ ప్రశ్న ఏమిటంటే, క్రాస్-ఆబ్జెక్ట్ లేదా ప్రతివాది నెం.2 తరపున వాదించిన విద్వాంసుడు స్పష్టమైన సమ్మతి లేకుండా రాజీ పిటిషన్ పై సంతకం చేయగలడా? రాజీ పత్రం యొక్క వాస్తవికత మరియు చట్టబద్ధతను నిర్ధారించడం కోర్టు యొక్క అనివార్య కర్తవ్యం. ఈ కేసులో మొదటి అప్పీల్ కోర్టు ఇరుపక్షాల వాంగ్మూలాలను రికార్డు చేయలేదు, సెటిల్మెంట్ నిబంధనలపై ఎలాంటి విచారణ జరపలేదు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఎలాంటి ఎక్స్ ప్రెస్ అథారిటీ లేకుండా, ప్రత్యేక వాకలత్నామా లేకుండా అడ్వొకేట్ పిటిషన్ పై అడ్వకేట్ కు అనుకూలంగా సంతకాలు చేశారని హైకోర్టు తన ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొంది. వాస్తవానికి రాజీ పత్రంలో అధికారాన్ని స్పష్టంగా కుదించారు.

101. పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో హిమాలయన్ కోఆపరేటివ్ గ్రూప్ హౌసింగ్ సొసైటీ విషయంలో ఈ కోర్టు తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని ప్రస్తావించవచ్చు. బల్వాన్ సింగ్ మరియు ఇతరులు (2015) 7 ఎస్సిసి 373 లో నివేదించారు, ముఖ్యంగా, పారాస్ 22 నుండి 33 వరకు, అవి ఈ విధంగా ఉన్నాయి:

> <u>22. పైవి కాకుండా, మా దృష్టిలో న్యాయవాదులు తమ క్లయింట్ ఏజెంట్లుగా భావిస్తారు. న్యాయవాదులు లేదా ఏజెంట్లుగా క్లయింట్-లాయర్ యొక్క సంబంధానికి ఏజెన్సీ యొక్క చట్టం ఖచ్చితంగా వర్తించకపోవచ్చు, న్యాయవాదులకు కొన్ని అధికారాలు మరియు కొన్ని</u>

విధులు ఉంటాయి. న్యాయవాదులు కూడా నమ్మకస్తులు కాబట్టి, వారి విధులు కొన్నిసార్లు ఇతర ఏజెంట్లపై విధించే వాటి కంటే ఎక్కువ డిమాండ్తో ఉంటాయి. అందువలన అథారిటీ-ఏజెన్సీ హోదా న్యాయవాదులకు రిటైనర్ యొక్క సబ్జెక్టు విషయంలో క్లయింట్ ల కొరకు వ్యవహరించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. లాయర్-క్లయింట్ రిలేషన్షిప్ యొక్క అత్యంత ప్రాథమిక సూత్రాలలో ఒకటి న్యాయవాదులు తమ క్లయింట్లకు బాధ్యత వహించాల్సి ఉంటుంది. ఆ విధుల్లో భాగంగా, న్యాయవాదులు ఏజెంట్లు తమ సూత్రాలకు చెల్లించాల్సిన అన్ని సాంప్రదాయ విధులను నిర్వహిస్తారు మరియు అందువల్ల, ప్రాతినిధ్యం యొక్క లక్ష్యాలకు సంబంధించి కనీసం నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి క్లయింట్ యొక్క స్వయంప్రతిపత్తిని గౌరవించాలి . అందువలన, వృత్తిపరమైన బాధ్యత యొక్క సాధారణంగా అంగీకరించిన భావనల ప్రకారం, న్యాయవాదులు తమ తీర్పును క్లయింట్ యొక్క తీర్పుకు బదులుగా ఇతరుల సూచనలను పాటించాలి. ఒక న్యాయవాది తన వాదనను పరిష్కరించడానికి మరియు రాజీ పడటానికి నిర్దిష్టంగా అధికారం కలిగి ఉండాలని, కేవలం అతని ఉద్యోగం ఆధారంగా అతని క్లయింట్ను ఒప్పందం / సెటిల్మెంట్కు బంధించడానికి అతనికి ఎటువంటి లేదా పరోక్ష అధికారం లేదని చట్టం ఇప్పుడు బాగా స్థిరపడింది. ప్రత్యామ్నాయంగా చెప్పాలంటే, నిలుపుదల కారణంగా న్యాయవాదికి క్లయింట్ యొక్క చట్టపరమైన లక్ష్యాన్ని సాధించే మార్గాలను ఎంచుకునే అధికారం ఉంటుంది, అదే సమయంలో క్లయింట్ లక్ష్యం ఏమిటో నిర్ణయించే హక్కు ఉంటుంది. క్లయింట్ కు సంబంధించిన నిర్ణయాల్లోకి నిర్ణయం వస్తే, క్లయింట్ ను సంప్రదించడంలో లేదా క్లయింట్ కోసం నిర్ణయం తీసుకోవడంలో లాయర్ ప్రవర్తన, న్యాయవాది యొక్క ప్రభావవంతమైన సహాయంగా పరిగణించబడే అవకాశం ఉంది.

23. బార్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్, 1975 (సంక్షిప్తంగా "బిసిఐ రూల్స్"), పార్ట్ 6 చాప్టర్ 2 లో న్యాయవాదుల చట్టం, 1961 (సంక్షిప్తంగా "1961 చట్టం") కింద న్యాయవాదులందరూ పాటించాల్సిన "ప్రొఫెషనల్ ప్రవర్తన మరియు మర్యాదల ప్రమాణాలు" ఉన్నాయి. రెండవ అధ్యాయం పీఠికలో బిసిఐ నియమాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

> "ఒక న్యాయవాది అన్నివేళలా కోర్టు అధికారిగా, సంఘంలో ఒక ప్రత్యేక సభ్యుడిగా, పెద్దమనిషిగా తన హోదాకు తగినట్లుగా వ్యవహరించాలి, బార్లో సభ్యుడు కాని వ్యక్తికి లేదా వృత్తియేతర హోదాలో బార్ సభ్యుడికి చట్టబద్ధమైన మరియు నైతికమైనవి ఇప్పటికీ న్యాయవాదికి ప్రయోజనకరంగా ఉంటాయి. పైన పేర్కొన్న బాధ్యత యొక్క సాధారణత పట్ల పక్షపాతం లేకుండా, ఒక న్యాయవాది తన క్లయింట్ యొక్క ప్రయోజనాలను నిర్భయంగా నిలబెట్టాలి మరియు ఇక్కడ పేర్కొన్న నియమాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి. ఇక్కడ పేర్కొన్న నియమాలు సాధారణ మార్గదర్శకాలుగా స్వీకరించిన ప్రవర్తన మరియు మర్యాద యొక్క నియమాలను కలిగి ఉంటాయి; అయితే, అందులోని నిర్దిష్ట ప్రస్తావన నిర్దిష్టంగా ప్రస్తావించనప్పటికీ ఇతరుల ఉనికిని నిరాకరించడంగా పరిగణించబడదు."

24. ఒక న్యాయవాది తనను తాను, తన విధులను అత్యంత బాధ్యతాయుతంగా నిర్వహించాలని పీఠిక నిర్దేశిస్తుంది. బార్ లో సభ్యుడు కాని వ్యక్తికి, లేదా ప్రొఫెషనల్ కాని హోదాలో బార్ సభ్యుడికి సముచితమైన మరియు చట్టబద్ధమైనవి, అతని వృత్తిపరమైన హోదాలో న్యాయవాదికి అనుచితమైనవి కావచ్చని వారు గుర్తుంచుకోవాలి.

25. పైన పేర్కొన్న చాప్టర్ 2 లోని సెక్షన్ 2 తన క్లయింట్ పట్ల అనాలోచితంగా వ్యవహరించాల్సిన విధులను తెలియజేస్తుంది. బిసిఐ రూల్స్ లోని 15 మరియు 19 నియమాలు సబ్జెక్టు-విషయంతో సంబంధం కలిగి ఉంటాయి మరియు అందువల్ల, అవి క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి:

15. తనకు గానీ, మరెవరికీ గానీ ఎలాంటి అవాంఛనీయ పరిణామాలు జరగకుండా అన్ని న్యాయమైన, గౌరవప్రదమైన మార్గాల ద్వారా తన క్లయింట్ ప్రయోజనాలను నిర్భయంగా కాపాడటం న్యాయవాది కర్తవ్యం. నేరారోపణకు గురైన వ్యక్తి తన వ్యక్తిగత అభిప్రాయంతో సంబంధం లేకుండా నేరానికి పాల్పడినట్లు రుజువు చేయబడిన వ్యక్తిని అతను సమర్థించాలి, తగిన సాక్ష్యాధారాలు లేకుండా ఏ వ్యక్తినీ శిక్షించకూడదనే చట్టానికి అతని విధేయత ఉందని గుర్తుంచుకోవాలి.

***

19. ఒక న్యాయవాది తన క్లయింట్ లేదా అతని అధీకృత ఏజెంట్ తప్ప మరెవరి సూచనల మేరకు వ్యవహరించకూడదు.

26. రూల్ 15 ప్రకారం న్యాయవాది తనకు గానీ, మరెవరికీ గానీ ఎటువంటి అవాంఛనీయ పరిణామాలు జరగకుండా నిష్పాక్షికమైన, గౌరవప్రదమైన మార్గాల ద్వారా తన క్లయింట్ల ప్రయోజనాలను కాపాడాలి. రూల్ 19 ప్రకారం ఒక న్యాయవాది తన క్లయింట్ లేదా అతని అధీకృత ఏజెంట్ ఆదేశాల మేరకు మాత్రమే వ్యవహరించాలి. 1961 చట్టంలోని సెక్షన్ 30 లో పేర్కొన్న చట్టాన్ని అమలు చేసే విషయంలో సీనియర్ న్యాయవాదులు కొన్ని పరిమితులకు లోబడి ఉంటారని సెక్షన్ 2 లోని చాప్టర్ 1 లోని బిసిఐ నిబంధనలు తెలియజేస్తున్నాయి. క్లాజ్ (సిసి)లో ఉన్న అటువంటి ఆంక్షలలో ఒకటి ఈ క్రింది విధంగా ఉంది: "

(సిసి) అయితే, ఒక సీనియర్ న్యాయవాది తన క్లయింట్ల తరఫున వాదనల సమయంలో జూనియర్ల సూచనల మేరకు రాయితీలు ఇవ్వడానికి లేదా అండర్ టేకింగ్ ఇవ్వడానికి స్వేచ్ఛ ఉంటుంది.

27. అంతేకాక, న్యాయ సమాజంలో వృత్తిపరమైన మరియు నైతిక ప్రమాణాల పరిణామానికి గుర్తింపుగా బార్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా నిర్దేశించిన "నైతిక నియమావళి" కొన్ని నియమాలను అందిస్తుంది, ఇవి వృత్తి మరియు వృత్తికి సాధారణ మార్గదర్శకంగా ఉండాల్సిన ప్రవర్తనా నియమావళి మరియు మర్యాదలను కలిగి ఉంటాయి. ఈ నియమావళిలోని మూడవ అధ్యాయం "క్లయింట్ కు న్యాయవాది కర్తవ్యం" అని తెలియజేస్తుంది. రూల్ 26 ప్రకారం ఒక న్యాయవాది తన క్లయింట్ యొక్క సరైన మరియు నిర్దిష్ట ఆదేశాలు లేకుండా ఎటువంటి రాజీ లేదా రాయితీ ఇవ్వకూడదు" అని పేర్కొంది. నియమావళి కింద ఒక న్యాయవాది స్పష్టంగా న్యాయవాదుల సమూహం మరియు క్లయింట్ కోసం పనిచేసే భాగస్వామి లేదా అసోసియేట్ ను కలిగి ఉండటం గమనించదగినది.

28. అందువల్ల, బిసిఐ నిబంధనలు నిర్దిష్ట చట్టపరమైన ప్రాక్టీస్, బార్లో సీనియారిటీ లేదా ఒక న్యాయవాదిని సీనియర్ అడ్వకేట్గా నియమించడం, న్యాయస్థానం ముందు రాయితీలు ఇచ్చేంత వరకు నైతిక బాధ్యత మరియు వృత్తిపరమైన ప్రమాణాలు ఒకేలా ఉండటం అవసరం. క్లయింట్ తరఫున కోర్టు ముందు ఏదైనా రాయితీ/ప్రకటన చేయడానికి ముందు కక్షిదారులు లేదా అధీకృత ఏజెంట్ నుంచి న్యాయవాదులు అవసరమైన సూచనలు పొందాలని భావిస్తున్నారు.

29. బిసిఐ నియమాలు మరియు చట్టం ప్రకారం, కక్షిదారు తరఫున కోర్టు ముందు ఏదైనా రాయితీ ఇవ్వడానికి ముందు న్యాయవాది సూచనలు పొందాల్సిన అవసరం గురించి ఎటువంటి

మినహాయింపులు ఇవ్వవద్దు, పెరియార్ అండ్ పరీకన్ని రబ్బర్ లిమిటెడ్ లోని ఈ కోర్టు వి. కేరళ రాష్ట్రం [(1991) 4 ఎస్.సి.సి 195] కోర్టుల ముందు చేసిన ప్రకటనలకు సంబంధించి అడ్వొకేట్ జనరల్ అనుభవించిన సుయి జెనరిస్ స్థితిగతులను మరియు బాధ్యతా స్థానాన్ని గమనించింది. ఆ పరిశీలన ఈ క్రింది విధంగా ఉంది: (ఎస్.సి.సి పుట 209, పేరా 19)

"19. ... ట్రయల్ కోర్టులో గవర్నమెంట్ ప్లీడరు చేసే ఏ రాయితీ అయినా, బాధ్యతాయుతమైన అధికారి సూచనల మేరకు లిఖితపూర్వకంగా రాకపోతే ప్రభుత్వం తరపున వాదించే న్యాయవాది చేసే తప్పు లేదా తప్పు లేదా ఉద్దేశపూర్వక రాయితీపై ఆధారపడటం అసాధ్యం, ఎల్లప్పుడూ అసురక్షితం కాదు. లేదంటే ప్రభుత్వ ఖజానాపై అనవసరమైన, అనవసరమైన భారాన్ని మోపాల్సి ఉంటుంది. కానీ అడ్వకేట్ జనరల్ బార్ అంతటా ప్రకటన చేసినప్పుడు అదే కొలమానాన్ని వర్తింపజేయలేము, ఎందుకంటే అడ్వొకేట్ జనరల్ అన్ని బాధ్యతలతో ప్రకటన చేస్తారు."

(చూడండి: జోగిందర్ సింగ్ వాసు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ [(1994) 1 ఎస్ సిసి 184].)

30. సౌరేంద్ర నాథ్ మిత్రాలోని ప్రివీ కౌన్సిల్ వి. తరుబాలదాసి [(1929-30) 57 IA 133 : (1930) 31 LW 803 : AIR 1930PC 158] ప్రస్తుత చర్చకు ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉన్న ఈ క్రింది రెండు పరిశీలనలు చేశాడు: (IA పుటలు 140-41)

"రెండు పరిశీలనలను జోడించవచ్చు. మొదటిది, న్యాయవాది యొక్క పరోక్ష అధికారాలు పదవి యొక్క అనుబంధం కాదు, న్యాయస్థానాలు చట్టంలో బారిస్టర్ లేదా న్యాయవాది హోదాకు జోడించిన గౌరవం. క్లయింట్ యొక్క ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, అతని న్యాయవాది ఉద్యోగానికి పూర్తి ప్రయోజనకరమైన ప్రభావాన్ని ఇవ్వడం. రెండవది, క్లయింట్ యొక్క ఎక్స్ప్రెస్

ఆదేశాల ద్వారా పరోక్ష అధికారాన్ని ఎల్లప్పుడూ తిప్పికొట్టవచ్చు. తన క్లయింట్ సూచనలకు విరుద్ధంగా కేసును పరిష్కరించే అధికారం ఏ న్యాయవాదికీ లేదు. ఒకవేళ అతడు తన క్లయింట్ యొక్క ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా అటువంటి స్పష్టమైన సూచనలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, అతని సంక్షిప్త సమాచారాన్ని తిరిగి ఇవ్వడమే అతని పరిష్కారం."

(చూడండి: జమీలాబాయి అబ్దుల్ ఖాదర్ వర్సెస్ శంకర్లాల్ గులాబ్చంద్ [(1975) 2 ఎస్సిసి 609] మరియు స్వెన్స్కా హాండెల్స్బ్యాంకెన్ వర్సెస్ ఇండియన్చార్జ్ క్రోమ్ లిమిటెడ్ [(1994) 2 ఎస్సిసి 155])

31. కాబట్టి, క్లయింట్ తనకు ప్రసాదించిన అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేయకపోవడం న్యాయవాది యొక్క గంభీరమైన కర్తవ్యం. ప్రత్యక్షంగా లేదా రిమోట్గా, క్లయింట్ యొక్క చట్టబద్ధమైన హక్కును ప్రభావితం చేసే ఏదైనా రాయితీని ఇచ్చే ముందు క్లయింట్ లేదా అతని అధీకృత ఏజెంట్ నుండి తగిన సూచనలను పొందడం మంచిది. న్యాయవాది కోర్టు ముందు క్లయింట్ తరఫున వాదనలు వినిపిస్తూ క్లయింట్ తరఫున వాదనలు వినిపిస్తారు. కోర్టుకు, క్లయింట్ కు మధ్య ఉన్న ఏకైక లింకు ఆయనే. అందువలన అతని బాధ్యత చాలా కష్టం. అతను తన తీర్పుకు బదులుగా తన క్లయింట్ యొక్క సూచనలను అనుసరించాలని ఆశించబడుతుంది.

32. సాధారణంగా, ఒక న్యాయవాది చేసిన వాస్తవాన్ని అంగీకరించడం అనేది వారి ప్రధానోపాధ్యాయులపై స్పష్టంగా ఉన్నంత కాలం ఆధారపడి ఉంటుంది; ఏదేమైనా, అడ్మిషన్ గురించి సందేహం ఉన్నట్లయితే, అటువంటి అడ్మిషన్లు చేయడానికి న్యాయవాది లేదా న్యాయవాదికి అతని సూత్రం ద్వారా అధికారం లభించే వరకు కోర్టు అటువంటి ప్రవేశాలను అంగీకరించడానికి జాగ్రత్తగా ఉండాలి. అంతేకాక, ఒక క్లయింట్ ఒక ప్రకటన లేదా అంగీకారానికి

కట్టుబడి ఉండదు, అది అతనికి లేదా అతని న్యాయవాదికి ఇవ్వబడదు. న్యాయవాదిని నియమించిన ఉద్దేశ్యాన్ని సాధించడంలో అటువంటి అంగీకారం లేదా ప్రకటనలు స్పష్టంగా సరైన దశ కాకపోతే, క్లయింట్ యొక్క గణనీయమైన చట్టపరమైన హక్కులను నేరుగా సరెండర్ చేసే లేదా ముగించే ఒక అడ్మిషన్ లేదా ప్రకటన చేయడానికి న్యాయవాదికి సాధారణంగా పరోక్ష లేదా స్పష్టమైన అధికారం ఉండదు. కాబట్టి న్యాయపరమైన విషయాలకు సంబంధించి న్యాయవాది ప్రకటనలకు గానీ, న్యాయస్థానాలకు గానీ కట్టుబడబోమని స్పష్టం చేస్తున్నాం. అందువలన, వృత్తిపరంగా సాధారణంగా ఆమోదించబడిన భావనల ప్రకారం, న్యాయవాదులు వారి తీర్పును క్లయింట్ యొక్క తీర్పుకు బదులుగా క్లయింట్ సూచనలను పాటించాలి. కొన్ని సందర్భాల్లో, న్యాయవాదులు క్లయింట్ను సంప్రదించకుండానే నిర్ణయాలు తీసుకోవచ్చు. మరికొన్నింటిలో నిర్ణయం క్లయింట్ కే దక్కుతుంది. క్లయింట్ ను సంప్రదించకుండా లాయర్ వ్యూహాలకు సంబంధించి నిర్ణయాలు తీసుకోవచ్చని, క్లయింట్ కు తన హక్కులను ప్రభావితం చేసే నిర్ణయాలు తీసుకునే హక్కు ఉందని తరచుగా చెబుతారు.

33. ఈ చర్చను పొడిగించే ఉద్దేశం మాకు లేదు. లార్డ్ బ్రౌమ్ యొక్క ఒక ప్రసిద్ధ ప్రకటనను గమనించడం ద్వారా మనం ఈ క్రింది విధంగా అంచనా వేయవచ్చు:

> "ఒక న్యాయవాది, తన విధి నిర్వహణలో ప్రపంచంలో ఒక వ్యక్తికి మాత్రమే తెలుసు మరియు ఆ వ్యక్తి అతని క్లయింట్". [ఎడి.: హౌస్ ఆఫ్ లార్డ్స్ లో రాణి కరోలిన్ ను సమర్థిస్తూ హెన్రీ బ్రోమ్ ఈ ప్రకటన చేశాడు. బర్న్, బ్రాడ్వే, లుడ్గేట్ హిల్ (1820) చే ముద్రించబడి ప్రచురించబడిన హెర్ మెజెస్టీస్ డిఫెన్స్తో "వ్యభిచార సంపర్కం" కోసం ఇంగ్లాండు రాణి

కరోలిన్ అమేలియా ఎలిజబెత్, ది హోల్ ప్రొసీడింగ్స్ ఆన్ ది ట్రయల్స్ ఆఫ్ హెర్ మెజెస్టీ, సంపుటి 2, పేజీ 2 చూడండి."

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

102. బైరాం పెస్టోంజీ గరివాలా (సుప్ర) విషయంలో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును కూడా ప్రస్తావిస్తున్నాం, మరీ ముఖ్యంగా 37 వ పేరాలో చేసిన పరిశీలనలు ఇలా ఉన్నాయి.

37. అయితే, ఒప్పందం లేదా రాజీ ద్వారా దావాను తక్షణమే సర్దుబాటు చేయాలని, అనవసరమైన జాప్యం లేకుండా పార్టీ సంతకాన్ని పొందాలని కోరే సందర్భాల్లో తప్ప న్యాయవాదులు పరోక్ష అధికారంపై వ్యవహరించకపోవడం వివేకంతో కూడుకున్నదని మనం తొందరపడవచ్చు. సులభమైన మరియు వేగవంతమైన కమ్యూనికేషన్ ఉన్న ఈ రోజుల్లో, ఇటువంటి ఆకస్మిక పరిస్థితి చాలా అరుదుగా తలెత్తవచ్చు. వివేకవంతుడు, జాగ్రత్తగా వ్యవహరించే వ్యక్తి తన అధికారాన్ని గానీ, చిత్తశుద్ధిని గానీ ఎప్పుడూ శంకించకుండా ఉండటానికి రాతపూర్వకంగా వ్యక్తీకరించిన అధికారాన్ని ముందుగానే సమకూరుస్తాడనడంలో సందేహం లేదు. ఈ ముఖ్యమైన జాగ్రత్త న్యాయవాది యొక్క వ్యక్తిగత ప్రతిష్ఠను కాపాడుతుంది మరియు న్యాయవాద వృత్తి యొక్క ప్రతిష్ఠను మరియు గౌరవాన్ని కాపాడుతుంది.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

103. దాదాపు ఆరు దశాబ్దాల క్రితం మద్రాసు హైకోర్టు జస్టిస్ రామస్వామి (అప్పుడు స్వామిగా ఉండేది) ద్వారా AIR1959 మ్యాడ్ 7 లో వచ్చిన గోవిందమ్మాళ్ వర్సెస్ మారిముత్తు మైస్త్రీ కేసులో ఈ విధంగా వ్యాఖ్యానించింది.

"5. ... ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడానికి స్పష్టమైన అనుమతి లేనప్పుడు కూడా, వకీల్ కు అంతర్గతంగా ఇవ్వబడిన అధికారం ప్రకారం, అతను తన క్లయింట్ తరపున రాజీకి దిగే అధికారం ఉందని నిర్ణయాలు చాలా స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. కాని ప్రస్తుత స్థితిగతుల దృష్ట్యా, న్యాయవ్యవస్థ విభజనలో, చట్టబద్ధమైన వివేకం లేకపోవడం వల్ల వాకలత్నామంలోనే రాజీ కుదుర్చుకునే అధికారం ఇవ్వకపోతే, ప్రత్యేక వాకలాత్నామాను పొందే సాధారణ పద్ధతికి అనుగుణంగా పిటిషన్ దాఖలు చేయాలి లేదా రాజీ కుదుర్చుకోవడానికి పార్టీ యొక్క నిర్దిష్ట సమ్మతిని పొందాలి. ఒకవేళ వినతిపత్రం వగైరా వాటిపై సంతకం చేస్తే, అక్కడ పార్టీ సంతకం లేదా వేలిముద్ర వేయడం మంచిది, తద్వారా వకీల్ తన తరపున ఏమి చేస్తున్నాడో పార్టీకి తెలుసని స్పష్టమవుతుంది.

104. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, ప్రతివాది నెం.1 మరియు 2 ల మధ్య పరిష్కారం చట్టవిరుద్ధమని చెప్పడంలో హైకోర్ట్ ఎటువంటి తప్పు చేయలేదని మేము భావిస్తున్నాము.

<u>మా తుది తీర్మానాలు</u>

105. మన తుది నిర్ధారణలను ఈ క్రింది విధంగా తీసుకోవచ్చు:

(1) హైకోర్టు ధృవీకరించిన విధంగా ట్రయల్ కోర్టు రూపొందించిన ప్రాథమిక డిక్రీని సవరించారు, ఈ పత్రంలో షెడ్యూల్ చేయబడిన అన్ని ఆస్తులలో కుమార్తెలు 1/3 వ వంతు వాటాకు అర్హులు, అంటే స్వర్గీయ శ్రీ కుమార్ సాహూ యొక్క పూర్వీకులు మరియు స్వీయ-స్వాధీనం చేసుకున్న ఆస్తులు. ట్రయల్ కోర్టు అందుకు అనుగుణంగా డిక్రీలను సవరించాలి.

(ii) ఒరిజినల్ డిఫెన్స్ నెం.1 మరియు 2 మధ్య సెటిల్ మెంట్ చట్టానికి అనుగుణంగా లేదని మేము భావించినందున, ఇందులోని అప్పీలుదారులు ఒరిజినల్ ప్రతివాది నెం.2 యొక్క వాటాకు అర్హులు కారు.

(iii) అప్పీలుదారులు దావా ఆస్తులలో 1/3 వ వంతు వాటాను మాత్రమే పొందడానికి అర్హులు.

(iv) ప్రతివాది నెం.1 రిసీవర్ గా నియమించబడ్డాడు కనుక, అప్పీలుదారులు ఇప్పుడు ట్రయల్ కోర్టు ముందు ఖాతాలను సమర్పించాలి.

106. పైన పేర్కొన్న వివరణలతో, రెండు అప్పీళ్లు విఫలమయ్యాయి మరియు తద్వారా తిరస్కరించబడతాయి.

107. ఈ వ్యాజ్యం దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాల నాటిది. ప్రస్తుతానికి ఒరిజినల్ ప్లీఫ్ వయసు దాదాపు 85 సంవత్సరాలు. అటువంటి పరిస్థితులలో, ట్రయల్ కోర్టు ఈ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు యొక్క సర్టిఫైడ్ కాపీని అందుకున్న తేదీ నుండి మూడు నెలల వ్యవధిలో తుది డిక్రీని గీయాలి.

108. పార్టీలు తమ ఖర్చులను తామే భరించాలి.

109. పెండింగ్ దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని కూడా పరిష్కరిస్తారు.

దివ్యా పాండే   అప్పీల్స్ కొట్టివేత.

(సహాయం : షెవలి మోంగా, ఎల్.సి.ఆర్.ఎ.